

BULLETIN

**ODDELENIA DOKUMENTÁCIE, ANALYTIKY A KOMPARATISTIKY
KANCELÁRIE NAJvyššieho súdu slovenskej republiky**

**Otroctvo, nevoľníctvo a nútená práca
Prehľad judikatúry ESLP**

**Súdny systém
Jordánska**

**Najvyšší súd požiadal ESLP
o vydanie poradného stanoviska**

**Výber rozhodnutí súdov členských štátov EÚ
z oblasti správneho práva (JuriFast)**

**Analytická, dokumentačná a komparatistická
činnosť na Európskom súde pre ľudské práva**

**Príručka judikatúry ESLP k článku 6
Právo na spravodlivé súdne konanie
z trestnoprávneho hľadiska**

IX. ročník

ISSN: 2453-7705

2/2020

AKTUALITY

Najvyšší súd Slovenskej republiky požiadal ESĽP o vydanie poradného stanoviska..... 3
Mgr. Barbara Babáková

Najvyšší správny súd Litvy požiadal ESĽP o vydanie poradného stanoviska.....4
Mgr. Veronika Pavlíková

ČLÁNKY

Analytická, dokumentačná a komparatistická činnosť na Európskom súde pre ľudské práva.....5
Mgr. Zoltán Szalay

Súdny systém Jordánska.....9
JUDr. PhDr. Maroš Valach, PhD.

LEGISLATÍVA

Nariadenie 32020R1056
Elektronické údaje o nákladnej doprave..... 13
Mgr. Veronika Pavlíková

Z JUDIKATÚRY

Podané predbežné otázky — SD EÚ..... 17
PhDr. Mgr. Petra Marina Cebecauer

Rozhodnuté predbežné otázky — SD EÚ..... 19
PhDr. Mgr. Petra Marina Cebecauer

Z rozhodovacej činnosti SD EÚ..... 29
Mgr. Branislav Bunčák

Výber rozhodnutí súdov členských štátov EÚ z oblasti správneho práva (JuriFast)..... 34
Mgr. Zuzana Kuricová

Otroctvo, nevoľníctvo a nútená práca
Prehľad judikatúry ESĽP..... 37
Mgr. Veronika Pavlíková

Príručka judikatúry ESĽP k článku 6
Právo na spravodlivé súdne konanie z trestnoprávneho hľadiska..... 48
Mgr. Barbara Babáková

Vážené kolegyně, kolegovia, milí čitatelia,

vychádza druhé tohtoročné číslo Bulletinu Oddelenia analytiky, dokumentácie a komparatistiky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky s množstvom zaujímavostí z oblasti európskeho súdnictva a legislatívy.

V časti aktuality prinášame článok o žiadosti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o vydanie poradného stanoviska ESĽP a rovnako o žiadosti Najvyššieho správneho súdu v Litve.

Aktuálne číslo Vám prináša taktiež článok o analytickej, dokumentačnej a komparatistickej činnosti na Európskom súde pre ľudské práva v Štrasburgu.

V sérii článkov o súdnych systémoch nájdete tentokrát súdny systém Jordánska (Jordánskeho hášimovského kráľovstva).

V rubrike venovanej novinkám európskej legislatívy Vám predstavujeme nariadenie o elektronických údajoch o nákladnej doprave. Už tradične Vám prinášame prehľad podaných a rozhodnutých predbežných otázok slovenských súdov pred Súdnym dvorom EÚ. Z ďalších rozhodnutí Súdného dvora EÚ sme si vybrali tie najzaujímavejšie a najrelevantnejšie.

Poskytujeme tiež stručný prehľad o rozhodnutiach vnútroštátnych súdov členských štátov EÚ v oblasti správneho súdnictva z databázy JuriFast Združenia štátnych rád a najvyšších správnych súdov EÚ.

Náš tematický výber z judikatúry ESĽP sa v tomto čísle sústreďuje na rozhodnutia súvisiace so zákazom otroctva, nevoľníctva a nútenej práce.

Zároveň predstavujeme výňatok z Príručky judikatúry k článku 6 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (právo na spravodlivý súdny proces v trestných veciach), ktorý sa venuje právu na bezplatnú pomoc tlmočníka.

Prajeme Vám príjemné čítanie a pokojné prežitie blížiacich sa sviatkov.

JUDr. Ján Šikuta, PhD.

predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

BULLETIN

odborný recenzovaný právnický časopis

Vydáva:

Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky
Oddelenie dokumentácie, analytiky a komparatistiky
Župné námestie 13, 814 90 Bratislava

Vychádza dvakrát ročne v online verzii

Zodpovedný redaktor:

Petra Marina Cebecauer

Korektúra:

Barbara Babáková

Toto číslo vyšlo dňa 17. 12. 2020

ISSN 2453-7705

Názory a postoje vyjadrené v príspevkoch sú názormi ich autorov a nemožno ich považovať za názory Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky požiadal ESLP o vydanie poradného stanoviska

Najvyšší súd Slovenskej republiky sa obrátil na Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) so žiadosťou o vydanie poradného stanoviska v súvislosti s otázkou nezávislosti súčasného mechanizmu vyšetrovania sťažností proti [postupu] polície, záležitosťou, ktorá je spornou v prípade prejednávanej úrovni. Žiadosť o vydanie poradného stanoviska najvyšší súd pôvodne podal 25. septembra 2020 a ESLP ju prijal 5. októbra 2020. Najvyšší súd žiadosť skompletizoval dňa 19. novembra 2020, ktorý sa tak formálne považuje za oficiálny deň podania žiadosti.

Slovenská republika je tretím štátom, ktorý požiadal o vydanie poradného stanoviska podľa [protokolu č. 16](#) k [Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd](#) (ďalej len „dohovor“). Francúzsko podalo prvú žiadosť v októbri 2018 a ESLP prijal [stanovisko](#) o právach súvisiacich s náhradným materstvom v apríli 2019 [(viac sa dočítate na strane 3 v [Bulletin ODAK, č. 1/2019](#))]. Arménsko podalo druhú žiadosť v auguste 2019 týkajúcu sa paragrafu trestného zákona, ktorý sankcionoval rozvrat ústavného zriadenia, a ESLP prijal [stanovisko](#) v máji 2020 [(viac sa dočítate na strane 3 v [Bulletin ODAK, č. 1/2020](#))].

Protokol č. 16 umožňuje najvyšším súdom a tribunálom určeným členským štátom, ktorý ho ratifikoval, požiadať o vydanie poradného stanoviska k otázke zásadného významu týkajúcej sa výkladu alebo uplatňovania práv a slobôd uvedených v dohovore alebo jeho protokoloch.

Najvyšší súd Slovenskej republiky uviedol, že žiadosť má svoj základ v trestnom stíhaní vedenom proti policajnému príslušníkovi pre útok na ženu v bare v roku 2014. V roku 2019 podal policajt na najvyšší súd dovolanie proti odsúdeniu za ublíženie na zdraví a výtržníctvo. Namietal najmä skutočnosť, že vyšetrovanie v jeho veci realizovala sekcia kontroly a inšpekčnej služby ministerstva vnútra.

Najvyšší súd svojimi otázkami žiadal ESLP o radu so zreteľom na to, či sekcia kontroly a inšpekčnej služby spĺňa kritéria zakotvené v článku 2 (právo na život), článku 3 (zákaz neľudského a ponižujúceho zaobchádzania) a článku 6 ods. 1 (právo na spravodlivé súdne konanie) v súvislosti s vyšetrovaním trestných činov spáchaných príslušníkmi policajného zboru, konkrétne, že také vyšetrovanie musí vykonať nezávislý a nestranný orgán.

O vydanie poradného stanoviska možno požiadať iba vo veci, ktorou sa vnútroštátny súd zaoberá. Je na zvážení ESLP, či žiadosť prijme na preskúmanie alebo odmietne. Porota piatich sudcov [veľkej komory] rozhodne o prijatí žiadosti, pričom uvedie dôvody pre prípadné odmietnutie.

Poradné stanovisko vydané veľkou komorou obsahuje odôvodnenie a nie je záväzné. Stanovisko sa zverejňuje a oznamuje dožadujúcemu súdu alebo tribunálu a príslušnej Vysokej zmluvnej strane. Sudca má právo pripojiť svoje vlastné stanovisko. Porota a veľká komora pozostávajú *ex officio* zo sudcu zvoleného za vysokú zmluvnú stranu, pod ktorú

patrí dožadujúci súd alebo tribunál.

Cieľom protokolu č. 16 je upevniť súčinnosť medzi súdom a štátnymi orgánmi, a tým posilniť realizáciu práv a slobôd vyplývajúcich z dohovoru na strane dožadujúceho súdu pri rozhodovaní vo veci, v ktorej koná.

Podrobnejšie informácie o histórii, účeloch a cieľoch protokolu č. 16, ako aj o kľúčových aspektoch žiadosti o vydanie poradného stanoviska a o samotnom konaní o nej, sme priniesli v jednom z predchádzajúcich čísel Bulletinu ([Bulletin ODAK, č. 2/2017](#)). Oficiálne informácie o protokole č. 16 sa nachádzajú na webových stránkach Rady Európy i ESLP.

Preklad:

Mgr. Barbara Babáková
Kancelária Najvyššieho súdu
Slovenskej republiky

Zdroj:

Supreme Court of Slovakia requests an advisory opinion on police complaints mechanism – Press Release [online]. Štrasburg: Európsky súd pre ľudské práva, 2020 [cit. 2020-12-09]. Dostupné na internete: <<http://hudoc.echr.coe.int/eng-press?i=003-6874910-9219803>>.

Najvyšší správny súd Litvy požiadal ESLP o vydanie poradného stanoviska

Najvyšší správny súd Litvy sa obrátil na Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) so žiadosťou o vydanie poradného stanoviska v súvislosti s otázkou právnej úpravy obžaloby na verejného činiteľa, záležitosťou, ktorá je spornou v prípade aktuálne prejednávanom v Litve.

Litva je štvrtým štátom, ktorý požiadal o vydanie poradného stanoviska podľa [protokolu č. 16 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd](#) (ďalej len „dohovor“). Francúzsko podalo prvú žiadosť v októbri 2018 a ESLP prijal [stanovisko](#) o právach súvisiacich s náhradným materstvom v apríli 2019. Arménsko podalo druhú žiadosť v auguste 2019 týkajúcu sa paragrafu trestného zákona, ktorý sankcionoval rozvrat ústavného zriadenia, a ESLP prijal [stanovisko](#) v máji 2020. Slovensko nedávno podalo žiadosť týkajúcu sa nezávislosti mechanizmu vyšetrovania sťažností proti [postupu] polície.

Protokol č. 16 umožňuje najvyšším súdom a tribunálom určeným členským štátom, ktorý ho ratifikoval, požiadať o vydanie poradného stanoviska k otázke zásadného významu týkajúcej sa výkladu alebo uplatňovania práv a slobôd uvedených v dohovore alebo jeho protokoloch.

Najvyšší správny súd Litvy uviedol, že žiadosť má svoj základ vo veci predloženej bývalou členkou Seimas (litovského parlamentu), ktorá bola uznaná za vinnú v zmysle obžaloby na verejného činiteľa, a ktorá opäť kandidovala vo voľbách v roku 2020. V danom prípade bývala členka Seimas podala sťažnosť proti roz-

hodnutiu Ústrednej volebnej komisie (ďalej len „ÚVK“) o odmietnutí zaregistrovať ju ako kandidátku vo voľbách do Seimas na základe nálezů ústavného súdu z roku 2014, ktorým sa rozhodlo, že porušila sľub a hrubo porušila ústavu tým, že sa nezúčastnila mnohých zasadnutí Seimas.

Predovšetkým, podľa nej rozhodnutie ÚVK nezohľadnilo právnu úpravu obžaloby verejného činiteľa, zmenenú a doplnenú v nadväznosti na rozsudok ESLP v prípade [Paksas proti Litve](#) z roku 2011, pričom ústavný súd následne konštatoval, že nová právna úprava bola v rozpore s ústavou. V rozsudku *Paksas* ESLP rozhodol, že trvalé a nezvratné vylúčenie bývalého prezidenta zo zaujatia miesta v Seimas na základe konania o obžalobe na verejného činiteľa bolo nepriemerané, v rozpore s dohovorem.

Najvyšší správny súd svojimi otázkami žiadal ESLP o radu so zreteľom na kritériá, ktoré sa majú uplatňovať pri posudzovaní zlučiteľnosti právnej úpravy o obžalobe na verejného činiteľa, tak ako sa aplikuje v súčasnosti, s článkom 3 protokolu č. 1 k dohovoru (právo na slobodné voľby).

O vydanie poradného stanoviska možno požiadať iba vo veci, ktorou sa vnútroštátny súd zaoberá. Je na zvážení ESLP, či žiadosť prijme na preskúmanie alebo odmietne. Porota piatich sudcov [veľkej komory] rozhodne o prijatí žiadosti, pričom uvedie dôvody pre prípadné odmietnutie.

Poradné stanovisko vydané veľkou komorou obsahuje odôvod-

nenie a nie je záväzné. Stanovisko sa zverejňuje a oznamuje dožadujúcemu súdu alebo tribunálu a príslušnej Vysokej zmluvnej strane. Sudca má právo pripojiť svoje vlastné stanovisko. Porota a veľká komora pozostávajú *ex offio* zo sudcu zvoleného za vysokú zmluvnú stranu, pod ktorú patrí dožadujúci súd alebo tribunál.

Cieľom protokolu č. 16 je upevniť súčinnosť medzi súdom a štátnymi orgánmi, a tým posilniť realizáciu práv a slobôd vyplývajúcich z dohovoru na strane dožadujúceho súdu pri rozhodovaní vo veci, v ktorej koná.

Podrobnejšie informácie o protokole č. 16 a o žiadosti o vydanie poradného stanoviska, ako aj o prvých dvoch poradných stanoviskách ESLP sa dočítate v predchádzajúcich číslach Bulletinu, a to konkrétne na strane 2 v [Bulletin ODAK, č. 2/2017](#); na strane 3 v [Bulletin ODAK, č. 1/2019](#) a na strane 3 v [Bulletin ODAK, č. 1/2020](#).

Preklad:

Mgr. Veronika Pavlíková
Kancelária Najvyššieho súdu
Slovenskej republiky

Zdroj:

Supreme Administrative Court of Lithuania requests an advisory opinion on impeachment legislation – Press Release [online]. Štrasburg: Európsky súd pre ľudské práva, 2020 [cit. 2020-12-14]. Dostupné na internete: <http://hudoc.echr.coe.int/eng-press?i=003-6882811-9233735>.

Analytická, dokumentačná a komparatistická činnosť na Európskom súde pre ľudské práva

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) bol zriadený v roku 1959 ako medzinárodná súdna inštitúcia a rozhoduje o sťažnostiach jednotlivcov a štátov o porušeníach [Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd](#) (ďalej len „Dohovor“). Dohovor je základným dokumentom Rady Európy, ktorá vznikla v roku 1949 a v súčasnosti združuje 47 členských štátov. Dohovor bol otvorený na podpis v roku 1950 a nadobudol účinnosť v roku 1953. Dohovor chráni základné občianske a politické práva a zmluvné štáty, ktoré Dohovor ratifikovali, sa zaviazali zabezpečiť a zaručiť ochranu týchto práv každému, kto podlieha ich právomociam.

Dohovor sa stále vyvíja najmä vďaka protokolom, ktoré dopĺňajú samotný jeho text a rozhodovacej činnosti ESLP. Práve rozhodovacia činnosť ESLP napĺňa text Dohovoru správnym významom a umožňuje adekvátnu aplikáciu jednotlivých článkov Dohovoru vnútroštátnym súdom.

Úloha ESLP je teda dvojaká:

- vynášať spravodlivosť v individuálnych prípadoch (s účinkom *inter partes*),
- vysvetliť, zaručiť a rozvíjať úpravu Dohovoru, aby členské štáty mohli dodržiavať záväzky, ktoré pre ne vyplývajú z Dohovoru.

Zásada právnej istoty a konzistentnosti v rozhodovacej činnosti ESLP znamená, že ESLP sa odkloní od svojho rozhodnutia len za výnimočných okolností, v prípade, ak je na to vážny a náležitý dôvod.

ŠTRUKTÚRA SÚDU

Súd sa skladá zo 47 sudcov (za každý členský štát jeden). Sudcovia sú zvolení za jednotlivé členské štáty, ale v rámci ESLP nezastupujú svoj členský štát. V jednoznačných veciach rozhoduje samosudca. Sudcovia tvoria sekcie, ktoré sú administratívne jednotky a v rámci sekcií sa vytvárajú komory ako formácie sudcov. Každú sekciu tvorí predseda, podpredseda, niekoľko ďalších sudcov, kancelár (*Registrar*) a zástupca kancelára (*Deputy Registrar*). Komory pozostávajú zo 7 sudcov a veľká komora zo 17 sudcov. Sekcie majú geograficky a rodovo vyvážené zloženie, aby odzrkadľovali právne systémy členských štátov. Na ESLP pôsobi päť sekcií.

Odborný a administratívny servis ESLP poskytuje kancelária súdu (*Registry*), ktorú riadi kancelár (*Registrar*). Kanceláriu tvoria právnici, administratívny a technický personál a tlmočníci a prekladatelia.

Pod kanceláriou je zriadený tzv. Jurisconsult, t. j. sekcia právnych konzultantov. V rámci Jurisconsultu sú zriadené dve oddelenia, a to oddelenie analytiky a knižnice (*Research and Library Division*) a oddelenie informácií o rozhodovacej činnosti súdu a publikácií (*Case-Law Information and Publications Division*).

Hlavnou úlohou tzv. Jurisconsultu je zabezpečenie jednotnosti a konzistentnosti rozhodovania ESLP a tým umožnenie adekvátnej aplikácie Dohovoru členským štátom. Jurisconsult vykonáva v znamení tejto zodpoved-

nosti najmä analytickú, dokumentačnú a komparatistickú činnosť. Analytická a komparatistická činnosť spočíva najmä vo vytváraní analýz na základe žiadostí sudcov. Úlohou Jurisconsultu je ďalej tvorba a aktualizácia tzv. *case-law guides*, t. j. príručiek rozhodovacej činnosti súdu, ktorá je dôležitým materiálom pre sudcov, ale aj pre verejnosť pri sledovaní judikatúry ESLP. Jurisconsult ďalej zodpovedá za tvorbu tzv. projektu zdieľania vedomostí (*Knowledge Sharing Project*) a do jeho kompetencie patrí aj starostlivosť o základnú databázu súdu, ktorou je databáza HUDOC. Jurisconsult úzko spolupracuje so sekciami súdu a zúčastňuje sa aj tvorby rozhodnutí súdu. Právnici Jurisconsultu sa môžu zúčastňovať aj na príprave samotných textov rozhodnutí.

ANALYTICKÁ ČINNOSŤ JURISCONSULTU

Sekcie tvorené sudcami ESLP majú zasadnutia každý týždeň, na ktorých sa prediskutujú návrhy rozhodnutí k jednotlivým prípadom predkladané sudcom spravodajcom (*Judge Rapporteur*). Tieto návrhy rozhodnutí dostanú k dispozícii zamestnanci Jurisconsultu už niekoľko dní pred zasadnutím sekcie a pripravujú k návrhu rozhodnutia svoje pripomienky. Právnici Jurisconsultu majú tiež každý týždeň porady, na ktorých preberajú pripomienky k návrhom rozhodnutí. Pripomienky, ktoré sa majú týkať hlavne harmonizácie aplikácie základných princípov Dohovoru, sa následne zasielajú sekciám, a to kancelárom a predsedom sekcií. Pripomienky Juris-

Analytická, dokumentačná a komparatistická činnosť na Európskom súde pre ľudské práva

consultu nie sú pre sekcie záväzné. Zamestnanci Jurisconsultu sa môžu zúčastňovať zasadnutí jednotlivých sekcií, aby odpovedali na otázky členov sekcií v súvislosti s pripomienkami Jurisconsultu. Pred zasadnutím sekcie môže sudca spravodajca zaslať zložitejšie prípady oddeleniu analytiky s cieľom pripraviť analýzu k otázkam, ktoré sú nové právne otázky, ktoré sa ešte na ESLP neriešili alebo sú iným spôsobom relevantné z hľadiska rozhodovacej činnosti súdu.

Analýzy pripravované analytickým oddelením Jurisconsultu majú tri druhy:

- analýza rozhodovacej činnosti ESLP,
- komparatistická štúdia,
- medzinárodná a európska právna štúdia.

Analýza rozhodovacej činnosti ESLP je zameraná na analýzu právnych otázok v kontexte rozhodnutí ESLP. Ide o najčastejšiu formu analýz pripravovaných oddelením analytiky.

Príprava analýzy rozhodovacej činnosti ESLP prebieha na základe žiadostí, ktorú analytickému oddeleniu predloží sudca spravodajca. Žiadosť sa vyplní na oficiálne určenom formulári a sudca spravodajca položí konkrétne otázky, na ktoré od analytikov očakáva odpoveď.

Tvorba komparatistických štúdií sa zavádzala v rámci štruktúry Jurisconsultu postupne. V súčasnosti, vo veciach prejednávaných Veľkou komorou ESLP, sa komparatistické štúdie vyžadujú vo väčšine prípadov.

V rámci komparatistických štúdií sa skúmajú právne systémy spravidla cca. 25 až 30 členských štátov Rady Európy, vo veciach prejednávaných Veľkou komorou až 35 štátov. Pri niektorých analýzach sa skúmajú právne systémy všetkých členských štátov a prípadne aj právne systémy iných štátov sveta, napr. Spojených štátov amerických, Kanady alebo Číny.

Zdrojmi komparatistických štúdií sú informácie získavané od vnútroštátnych súdov v rámci [Siete najvyšších súdov](#) a informácie získavané a preverované sudcami ESLP.

Informácie od vnútroštátnych súdov jednotlivých štátov sa získavajú prostredníctvom kancelárie súdu. Analytici môžu predkladať svoje otázky kancelárii, ktorá ich postúpi vnútroštátnym súdom na vyjadrenie.

Cieľom komparatistických štúdií je najmä zvyšovať legitimitu rozhodnutí ESLP.

Analytici analytického oddelenia Jurisconsultu nemajú vopred vytvorenú štruktúru komparatistických štúdií. Najdôležitejšia časť štúdií je vždy konklúzia, kde sa zodpovedajú položené otázky na základe informácií získaných komparáciou daných právnych systémov. Za finalizáciu štúdie zodpovedá konkrétny zamestnanec oddelenia.

Medzinárodné a európske právne štúdie skúmajú riešenia konkrétnych právnych otázok v rozhodovacej činnosti medzinárodných inštitúcií, vrátane medzinárodných súdnych inštitúcií, akými sú napr. Interamerický súd

pre ľudské práva alebo Súdny dvor Európskej únie.

ZDIEĽANIE VEDOMOSTÍ

Projekt zdieľania vedomostí (*Knowledge Sharing Project*) je novou elektronickou platformou ESLP pre zhromažďovanie a systematizáciu materiálov v súvislosti s rozhodovacou činnosťou ESLP. V rámci *Knowledge Sharingu* sa uvádzajú všetky dostupné relevantné materiály k jednotlivým článkom Dohovoru. Ide o komplexnejší systém oproti databáze HUDOC, s rozšírenými a účinnejšími formami vyhľadávania. V rámci jednotlivých článkov Dohovoru sa uvádzajú kľúčové slová, pod ktorými sa zhromažďujú najrelevantnejšie informácie z rozhodovacej činnosti súdu.

Knowledge Sharing sa aktualizuje a dopĺňa s týždennou pravidelnosťou. Za aktualizáciu každého článku Dohovoru je zodpovedný konkrétny zamestnanec Jurisconsultu. V rámci *Knowledge Sharingu* sú vybrané aj prierezové témy, ktoré sa týkajú viacerých článkov Dohovoru (napr. terorizmus, práva LGBT a pod.) a k týmto témam sú tiež priradované zodpovedné osoby. Očakáva sa, že v priebehu roka 2020 budú pribúdať materiály ku všetkým dôležitým článkom Dohovoru. K tomuto systému majú prístup najvyššie súdy v rámci Siete najvyšších súdov, t. j. aj Najvyšší súd SR. Systém funguje zatiaľ len v pracovných jazykoch ESLP (angličtina a francúzština), ale ESLP by ho rád sprístupnil aj v iných jazykoch na základe spolupráce s vnútroštátnymi súdmi.

Analytická, dokumentačná a komparatistická činnosť na Európskom súde pre ľudské práva

PRÍRUČKA ROZHODOVACEJ ČINNOSTI ESĽP

Tvorba *case-law guides* pôvodne nepatrila medzi prioritné činnosti analytického oddelenia ESĽP. Analytické oddelenie začínalo túto činnosť tvorbou príručky k prijateľnosti sťažností, ktorá mala v rámci súdu veľmi pozitívnu odozvu. Pre veľký záujem sa začala tvorba aj samotnej príručky k jednotlivým článkom Dohovoru. Zdrojom pre analytikov boli tzv. *case-law information*, t. j. informácie o rozhodovacej činnosti súdu a HUDOC, t. j. databáza rozhodnutí súdu.

V rámci príručky *Case-law guide* sa v súčasnosti zhromažďujú najzásadnejšie rozhodnutia z rozhodovacej činnosti ESĽP k jednotlivým článkom Dohovoru. Štruktúru príručky vytvorili zamestnanci analytického oddelenia. Vychádzali pritom z hlavných právnych zásad aplikovaných v rozhodovacej činnosti súdu.

V súčasnosti sa *case-law guides* pravidelne aktualizujú. Proces prebieha tak, že na týždenných poradách Jurisconsultu sú prítomní aj analytici, ktorí dostávajú informáciu o pripravovaných rozhodnutiach súdu. Z najdôležitejších pripravovaných rozhodnutí sa zostavuje prehľad dôležitej rozhodovacej činnosti ESĽP – týždenná tabuľka (*weekly table*), ktorá sa rozposiela aj v rámci Siete najvyšších súdov. Po zostavení tabuľky ju skontroluje Jurisconsult a po ďalšej redakčnej kontrole sa prostredníctvom týchto tabuliek prebieha aktualizácia *case-law guides*. V súčasnosti sa *case-law guides* aktualizujú každé štyri mesiace. Samotní sudcovia nie sú súčasťou pro-

cesu tvorby a aktualizácie *case-law guides*.

Case-law guides obsahujú v súčasnosti informácie už takmer ku všetkým článkom Dohovoru. Cieľom analytického oddelenia je, aby *case-law guides* pokryli všetky články Dohovoru. Jednotlivé kapitoly príručky sa prekladajú aj do národných jazykov členských štátov na základe spolupráce s rôznymi inštitúciami členských štátov. (Existujú dokonca aj preklady do iných jazykov, napr. čínštiny.) Samotný ESĽP však tieto preklady nezasťahuje.

DATABÁZA HUDOC

HUDOC je základnou verejnou databázou ESĽP, kde sa zverejňujú všetky rozhodnutia ESĽP. Spravovanie databázy HUDOC je jednou z činností oddelenia informácií o rozhodovacej činnosti súdu a publikácií.

V databáze sa zverejňuje niekoľko druhov rôznych dokumentov vydávaných ESĽP. Rozhodnutia uverejňované v HUDOC-u sa rozdeľujú do dvoch kategórií. Uznesenia (*decisions*) sa týkajú iba prijateľnosti sťažností. Rozsudky (*judgements*) sa týkajú ako prijateľnosti sťažností, tak aj meritórnych otázok. Ďalšia kategória dokumentov uverejňovaných v HUDOC-u sú tzv. komunikácie (*Communicated Cases*), pri ktorých ide o prebiehajúce konania, v ktorých sa položili otázky účastníkom konania. Jedine prostredníctvom týchto dokumentov sa dajú získať informácie o prebiehajúcich konaniach. Ďalšiu kategóriu dokumentov tvoria právne závery

(*legal summaries*), ktoré sú pripravované právnikmi pri analýze rozhodnutí súdu. Ide o krátky analytický popis vecí. V rámci HUDOC-u sa uverejňujú aj dokumenty vydávané rôznymi špecializovanými inštitúciami Rady Európy (napr. Európsky výbor na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania, Európska komisia proti rasizmu a intolerancii, Poradný výbor k implementácii Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín a pod.).

Jednotlivé rozhodnutia sa v rámci HUDOC-u triedia podľa relevantnosti, a to na tzv. kľúčové rozhodnutia (*key cases*) a rozhodnutia 1., 2. a 3. stupňa významnosti. Kľúčové rozhodnutia sa vyberajú 4-krát ročne. Kľúčové rozhodnutia vyberá Jurisconsult a potvrdzujú ich sudcovia dotknutých senátov. O zaradení rozhodnutí do ďalších kategórií významnosti rozhodujú právnici pri analýze a nahrávaní rozhodnutí do databázy bez ďalšieho potvrdzovania.

Kľúčové slová k jednotlivým rozhodnutiam, na základe ktorých sa v databáze vyhľadáva, určujú právnici zodpovední za HUDOC. Kľúčové slová sú dopĺňované podľa potreby. Aktualizáciu zoznamu kľúčových slov nepotvrdzujú sudcovia alebo iní zamestnanci súdu.

Pri nahrávaní rozhodnutí do databázy spolupracujú právnici zodpovední za HUDOC s dátovými asistentmi. Samotní právnici priamo s databázou nepracujú. Dátoví asistenti pravidelne posielajú právnikom zoznamy všetkých rozhodnutí súdu a ná-

Analytická, dokumentačná a komparatistická činnosť na Európskom súde pre ľudské práva

sledne právnici zaraďujú rozhodnutia do správnych kategórií významnosti. Do databázy nahrávajú rozhodnutia na základe pokynov právnikov dátoví asistenti, u ktorých sa nevyžaduje právnické vzdelanie.

Mgr. Zoltán Szalay
Kancelária Najvyššieho súdu
Slovenskej republiky

Poznámky:

Tento článok vznikol aj na základe pracovnej cesty zamestnancov Oddelenia analytiky, dokumentácie a komparatistiky Kancelárie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na Európskom súde pre ľudské práva v Štrasburgu v dňoch 20. až 22. novembra 2019. – Z. Sz.

Zdroje:

1. *How the Court works*. [online]. Štrasburg : Európsky súd pre ľudské práva, 2020 [cit. 2020-08-03]. Dostupné na internete: <<https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=court/howitworks&c=>>>

2. AUSTIN, A. *The role of the Jurisconsult in ensuring the consistency of the case law of the ECHR*. Štrasburg : Európsky súd pre ľudské práva, 2018 [cit. 2020-08-03]. Dostupné na internete: <<http://www.ejtn.eu/PageFiles/17366/Anna%20Austin%20The%20role%20of%20the%20Jurisconsult%20in%20ensuring%20the%20consistency%20of%20the%20case%20law%20of%20the%20ECHR.pdf>>.

Súdny systém Jordánska

Súčasný právny systém Jordánskeho hášimovského kráľovstva (ďalej len ako „Jordánsko“) je zriadený na základe Ústavy, Zákona o zriadení súdu z roku 1951, z občianskeho a trestného poriadku, islamských a cirkevných zákonov v osobitných zreteľoch. Právny systém pri svojej tvorbe bol ovplyvnený historicky právnymi normami pochádzajúcimi z Osmanskej ríše, ktoré obsahovali prvky francúzskeho práva a v priebehu nadvlády Veľkej Británie bol právny systém obohatený o britské právo.

SYSTÉM SÚDNICTVA V JORDÁNSKU

Ústava Jordánska zriadila súdnictvo ako jeden z troch samostatných a nezávislých odvetví orgánov štátnej správy. Súdnictvo obsahuje tri hlavné typy súdov a to: civilné súdy, vojenské súdy a náboženské súdy.

Civilné súdy rozhodujú o občianskych a trestných veciach pokiaľ nie sú osobitne zverené iným súdom na rozhodovanie. Celkovo tvoria systém civilných súdov štyri inštalácie.

1. **Magistrátne súdy** (*Magistrate's Courts*) rozhodujú o trestných veciach pre prečiny a drobné trestné veci, pre ktoré hrozí odňatie slobody na dva a menej rokov. Do ich kompetencií patria aj občianskoprávne žaloby, kde hodnota sporu nepresahuje 750 JD (cca. 900 EUR). Rozhodovacia činnosť majú aj v oblasti vystaňovania a súdnych sporov nedovoleného užívania pôdy. Celkovo mestá v Jordánsku majú okolo troch ta-

kýchto súdov a v hlavnom meste Ammán je 14 magistrátnych súdov. Samotné spory na magistrátnych súdoch prebiehajú pred samosudcom.

2. **Súdy prvej inštalácie** (*Courts of First Instance*), rozhodujú o trestných veciach, ktoré nie sú zverené magistrátnym súdom a nespádajú do jurisdikcie špecializovaných súdov. Rovnako pojednávajú občianskoprávne spory, ktoré presahujú hodnotu sporu 750 JD. Súdy prvej inštalácie rozhodujú o odvolaniach v trestných veciach, kde trest odňatia slobody je maximálne týždeň a hodnota sporu nepresiahla 10 JD (12 EUR). V trestných veciach rozhodujú dvaja sudcovia a v civilných samosudca. V rámci súdov prvej inštalácie je aj **Súd pre závažné trestné činy** (*Major Felonies Court*), je to prvoinštančný súd pre závažné trestné činy, kde odňatie slobody je vyššie ako tri roky, ktoré nie sú zverené vojenským a bezpečnostným súdom. Pojednávajú hlavne o veciach zabíjania / vraždy, znásilnenia a iných sexuálnych trestných činoch. Súd pre závažné trestné činy je jeden a nachádza sa v hlavnom meste. Odvolania voči rozhodnutiu v závažných zločinoch sa podávajú priamo na kasačný súd.

3. **Odvolacie súdy** (*Courts of Appeal*), rozhodujú o odvolaniach vo veciach magistrátnych súdov a súdov prvej inštalácie. Odvolacie súdy môžu potvrdiť ale

aj prehodnotiť zistenia spomínaných súdov a rozhodnúť o opätovnom preskúmaní sporu. Na odvolacích súdoch rozhodujú vždy traja sudcovia.

4. **Kasačné súdy / Najvyšší súd**, (*Courts of Cassation or Supreme Court*), preskúma odvolania vo veciach závažných zločinov a občianskoprávnych veciach kde hodnota sporu presiahla 500 JD (cca. 600 EUR). Iné dovolanie môže byť povolené len na základe súhlasu udeleného predsedom najvyššieho súdu. Rovnako najvyšší súd rozhoduje ako „*Najvyšší súd Spravodlivosti*“ o petíciách „*habeas corpus*“, v ktorých sa odsúdený usiluje o prepustenie na základe nezákonného rozhodnutia. Je mu zverená rozhodovacia právomoc v kompetenčných sporoch medzi jednotlivými súdmi. Najvyšší súd má najviac 15 sudcov a každý spor rozhoduje 5 sudcov.

VOJENSKÝ SÚDNY SYSTÉM

Napriek tomu, že v roku 1991 bolo v Jordánsku zrušené stanné právo, ponechal štát trestné činy národnej bezpečnosti jurisdikcii štátnych bezpečnostných súdov, ktoré sú spravované jordánskou armádou. Medzi trestné činy predjedávané bezpečnostnými súdmi patrí napr. špionáž, úplatkárstvo verejných činiteľov, obchodovanie s narkotikami a zbraňami a čierny obchod. V sporoch pred bezpečnostnými súdmi je obžalovaný povinne zastúpený advokátom a sú mu priznané práva

Súdny systém Jordánska

ako napríklad krížové vypočutie svedkov. Odvolania voči súdu nie sú prípustné, ale rozhodnutia musia byť ratifikované predsedom vlády vo funkcii vojenského guvernéra. Môže trest zvýšiť, znížiť alebo zrušiť.

Vojenské súdy rozhodujú aj vo všetkých trestných veciach, ktoré boli spáchané príslušníkmi armády. V týchto veciach musí Hlavný veliteľ ozbrojených síl rozsudok schváliť.

NÁBOŽENSKÝ SÚDNY SYSTÉM

Náboženské súdy rozhodujú v Jordánsku v osobitných veciach, ktoré sa týkajú hlavne rodinného práva ako je manželstvo, rozvod, opatrovníctvo, opatrovníctvo detí a osvojenie. Tu treba poznamenať, že v Jordánsku neexistuje civilný spôsob uzavretia manželstva ani rozvodu.

Shari'a (moslimské náboženské právo) sa vzťahuje na moslimov a na rozhodovanie v sporov medzi nimi. Kresťanská menšina má vytvorené tzv. „náboženské Rady“ ide o gréckokatolíkov, pravoslávnych, rímskokatolíkov a arménskych katolíkov. Rady majú rovnaké právomoci ako moslimské súdy nad svojimi náboženskými oblasťami. Občianske súdy spravujú prípady iných náboženských skupín, vrátane protestantov, ktoré zvyčajne uplatňujú náboženské právo najbližšej náboženskej obce.

Do právomoci náboženských súdov patria tiež všetky veci dedičského práva. Tu však treba poznamenať, že v prípade dedičského práva musia všetky nábo-

ženské súdy (aj kresťanské) uplatňovať právo Shari'a, ktoré vyžaduje, okrem iného, aby každý syn dostal dvakrát viac ako každá dcéra.

OSTATNÉ SÚDY

V Jordánsku tiež súdy prejednávajú priestupky mladistvých, ktorí ešte nedosiahli 18 rokov života, na tzv. súde pre mladistvých. Pri prejednávaní týchto priestupkov musí byť prítomný aj rodič dieťaťa. Dieťa, ak je zodpovedné za previnenie môže byť poslané do prevýchovnej školy. Často je však dieťa prepustené do výchovy rodičov na základe dobrého správania. Ak sa dieťa dopustí iného priestupku, budú za to pokutovaní rodičia.

SÚDNA RADA

Súdna rada bola vytvorená pre posilnenie autority a nezávislosti súdneho systému v Jordánsku. Zároveň účelom rady je prehlbovať budovanie demokratickej spoločnosti na princípe del'by moci v štáte. Jordánska súdna rada vystupuje ako najvyšší správny orgán súdnictva a do jej právomocí patrí dohľad nad všetkými sudcami pôsobiacimi v krajine vo vzťahu k ich zamestnaniu, disciplíne, zodpovednosti, doprave, povýšeniu, pôžičkám, mandátom a odchodu do dôchodku.

Prvoradou úlohou rady je pomáhať sudcom pripravovať návrhy zákonov a nariadení predkladajúcich sa súdnym konaním, súdnictva a trestného stíhania. Súdna rada pozostáva z 11 členov:

- predsedu najvyššieho súdu (ktorý je zároveň aj predsedom súdnej rady),
- predsedu Najvyššieho súdu Spravodlivosti (ktorý je podpredsedom Súdnej rady),
- generálneho prokurátora najvyššieho súdu,
- dvoch najstarších sudcov najvyššieho súdu,
- predsedov odvolacích súdov v Ammáne, Irbide a Ma'ane,
- najstaršieho súdneho inšpektora civilných súdov,
- generálneho tajomníka ministerstva spravodlivosti a
- predsedu súdu prvej inštancie, ktorý má sídlo v Ammáne

Zasadnutia súdnej rady zvoláva predseda súdnej rady a stretnutia sa konajú najvyššom súde, alebo poprípade na inom mieste ak o to rozhodne predseda. Na to, aby mohla byť súdna rada uznášaniaschopná je potrebné aby sa jej zúčastnilo minimálne 7 členov. Rozhodnutia v rade sa prijímajú konsenzom alebo absolútnou väčšinou a v prípade ak je hlasovanie nerozhodné, najstarší sudcovia najvyššieho súdu sa pripoja k hlasovaniu. V prípade ak sa predseda nemôže zúčastniť rokovania preberá jeho úlohu podpredseda a plní funkcie predsedu. V situácii ak nie je prítomný ani predseda ani podpredseda preberá úlohu predsedu najstarší člen súdnej rady.

ÚSTAVNÝ SÚD

Ústavný súd v Jordánsku bol ustanovený v roku 2012 zákonom o ústavnom súde. V zmysle zákona dostal administratívnu

Súdny systém Jordánska

a finančnú nezávislosť. Ústavný súd nahradil Vyššiu radu pre interpretáciu ústavy, ktorá bola vznikom ústavného súdu zrušená. Účelom zriadenia ústavného súdu bolo posilnenie deľby moci v štáte a posilnenie občianskych práv. Ústavný súd sa skladá z predsedu a 8 členov.

Ústavný súd monitoruje ústavnosť platných zákonov a iných právnych predpisov a na požiadanie interpretuje ustanovenia ústavy a vydáva svoje nálezy v mene kráľa. Súd vykonáva tieto úlohy, ak o to požiadala rozhodnutie Rady ministrov, uznesenie Senátu alebo Poslaneckej snemovne prijatých nadpolovičnou väčšinou hlasov. Akákoľvek strana z prejednávaných strán má právo na rôznych súdnych úrovniach a stupňoch namietat' protiústavnosť ktoréhokoľvek zákona alebo nariadenia, ktoré sa vzťahuje na daný prípad.

Ústavný súd rozhoduje o odvolaní, ktoré mu bolo pridelené, v lehote nepresahujúcej 120 dní odo dňa rozhodnutia o postúpení. Ústavný súd má právo požiadať o akékoľvek informácie a údaje, ktoré sú potrebné aby vo veci rozhodol. Ústavný súd vydáva rozhodnutia v mene kráľa a ustanovenia vydané ústavným súdom sú konečné a záväzné pre všetky orgány.

ZÁVER

Nakoľko je Jordánsko prevažne moslimskou krajinou aj niektoré jeho zákony sú odlišné od európskych, ako príklad môžeme uviesť:

- Je zakázané verejne presviedčať jordánskeho mosli-

ma, aby konvertoval na inú vieru.

- Je zakázané podporovať homosexuálne partnerstvá, nakupovať alebo ukazovať pornografické materiály, ale dokonca aj verejne prejavovať vzájomnú náklonnosť medzi mužom a ženou, je to považované za nemorálne.
- Je zakázané piť alkohol mimo miest na to určených, ako sú bary a reštaurácie.
- V zmysle Trestného zákona čl. 308 (vzťahujúceho sa na znásilnenie) sa mohol ten, kto bol uznaný za vinného, oslobodiť tým, že si obeť zobral za manželku. Rozvod takéhoto manželstva nebol možný skôr, ako po 5 rokoch. Neplatilo to v prípade znásilnenia ženy mladšej ako 15 rokov, kde za takéto konanie hrozil rozsudok trestu smrti vo väčšine prípadov. V roku 2017 sa však podarilo presadiť a aj rozhodnúť v parlamente, aby čl. 308 bol zrušený. Bolo to označené za míľnik posilnenia práv žien v Jordánsku.

Rovnako niektorí jordánski sudcovia pôsobili na medzinárodných súdoch, ako napr. sudkyňa Taghreed Hikmat, ktorá bola prvou jordánskou sudkyňou v rokoch 1996 – 2003. V roku 2003 sa stala prvou arabskou a moslimskou sudkyňou na pôde Medzinárodného súdneho dvora (2003 – 2011) a v roku 2009 ju menovali za predsedníčku medzinárodného trestného tribunálu pre Rwandu. Sudkyňa Ihsan Zuhdi Barakat je prvou sudkyňou

v Jordánsku, ktorú v roku 2017 vymenovali za sudkyňu najvyššieho súdu. Predtým zastávala niekoľko pozícií v súdnictve ako napr. súdnu inšpektorku, sudkyňu Odvolacieho Súdu v Ammáne a pôsobila aj ako prezidentka (*Arab Women's Legal Network*), ktorá bola vytvorená za účelom podpory žien pracujúcich v práve naprieč celým regiónom. Ženy tvoria súdnom systéme Jordánska okolo 18%.

JUDr. PhDr. Maroš Valach, PhD.

Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Súdny systém Jordánska

Zdroje:

1. *Things you should learn about Jordanian Legal System* [online]. [cit. 2020-09-23]. Dostupné na internete: <<https://abdullahfirm.com/weirdest-laws-in-jordan/>>.

2. *Jordanian Legal System* [online]. [cit. 2020-09-23]. Dostupné na internete: <<https://jo.usembassy.gov/u-s-citizen-services/local-resources-of-u-s-citizens/attorneys/jordanian-legal-system/>>.

3. *Judicial Council* [online]. 2020 [cit. 2020-03-23]. Dostupné na internete: <<http://www.jc.jo/en/about>>.

4. *Definition of Court* [online]. 2017 [cit. 2020-09-23]. Dostupné na internete: <<http://www.cco.gov.jo/en-us/About-the-Court/Definition-of-the-Court/>>.

5. *Jordan, In: JUDICIAL COUNCILS REFORMS FOR AN INDEPENDENT JUDICIARY*, Examples from Egypt, Jordan, Lebanon, Morocco and Palestine, International federation for Human Rights, 2009.

6. PUDNEY, H. *Jordan now has its first female Supreme Court judge* [online]. 2017 [cit. 2020-09-23]. Dostupné na internete: <<https://emirateswoman.com/jordan-now-has-a-female-supreme-court-judge/>>.

7. SALIBA, I. *Jordan: Constitutional Law Court Newly Established in Jordan* [online]. 2012 [cit. 2020-09-23]. Dostupné na internete: <<https://www.loc.gov/law/foreign-news/article/jordan-constitutional-law-court-newly-established-in-jordan/>>.

Nariadenie 32020R1056

Elektronické údaje o nákladnej doprave

[Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ\) 2020/1056 z 15. júla 2020 o elektronických údajoch o nákladnej doprave](#)

Efektívnosť nákladnej dopravy je kľúčová pre konkurencieschopnosť v oblasti dopravy, ekonomiky a fungovania vnútorného trhu Európskej únie (ďalej len „EÚ“) vzhľadom na to, že nákladná doprava v EÚ vzrástla o takmer 25% za posledných 20 rokov a Európska komisia predpokladá zvýšenie na 50% do roku 2050. Odvetvie nákladnej dopravy zamestnáva v Európe viac ako 5 miliónov osôb a celková činnosť v tomto sektore predstavovala v roku 2015 približne 3516 miliárd tonokilometrov (jednotka merania: 1 tona sa prepravila na vzdialenosť 1 km). Takmer polovica týchto aktivít predstavuje cestnú dopravu (49%), ďalej námornú (31,6%), železničnú (11,9%), vnútrozemskú riečnu dopravu (4,2%) a potrubnú (3,3%). Iba 0,1% tovaru sa prepravilo letecky.

Nákladnú dopravu sprevádza veľké množstvo informácií, ktoré sa stále vymieňajú v papierovom formáte, čo predstavuje význačné bremeno pre obchodovanie, prevádzkovateľov logistických služieb, verejné orgány a negatívne ovplyvňuje životné prostredie (štvrtina emisií skleníkových plynov pochádza z dopravy, z toho 70% emisií pochádza z cestnej dopravy). Práve digitalizácia výmeny informácií môže zefektívniť výmenu tovaru, urobiť ju spoľahlivejšou a priniesť značné úspory. Taktiež by mala pozitívny vplyv na preťažené cesty a životné prostredie, keďže elektronizácia údajov o nákladnej doprave by predstavovala

významnú redukciu v emisiách oxidu uhličitého a úsporu prírodných zdrojov.

Nedostatok jednotnej právnej úpravy na úrovni EÚ, ktorá by vyžadovala od príslušných orgánov akceptáciu predmetných údajov o nákladnej doprave v elektronickej forme a roztrieštené IT prostredie sú prekážkami k zjednodušeniu výmeny údajov, lepšej a účinnejšej komunikácii medzi dopravcami. Cieľom tohto nariadenia je poskytnúť plne digitalizované a zharmonizované prostredie pre výmenu elektronických údajov medzi dopravcami a príslušnými orgánmi, a tak prispieť k zníženiu administratívnych nákladov, zvýšeniu efektívnosti a udržateľnosti dopravy.

Európska komisia prijala 17. mája 2018 [návrh na reguláciu elektronických údajov o nákladnej doprave](#). Predmetný návrh bol súčasťou tretieho balíka iniciatív „Európa v pohybe“, ktorého cieľom je riešiť problémy znečistenia a veľkej preťaženosti ciest a vytvoriť vhodné sociálne a pracovné podmienky pre neustále sa zvyšujúci počet prepravcov v cestnej nákladnej doprave.

Európska komisia už podporila potrebu prijať a používať elektronické dopravné dokumenty vo viacerých iniciatívach, napr. v roku 2015 išlo o stratégiu jednotného digitálneho trhu a akčný plán „eGovernment“ ([Akčný plán EÚ pre elektronickú verejnú správu](#)). Vytvorením jednotného právneho rámca, ktorý vyžaduje cezhraničné prijatie elektronických dopravných údajov, tento návrh doplnil [Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ\) č. 910/2014 z 23. júla 2014 o elek-](#)

[tronickej identifikácii a dôveryhodných službách pre elektronické transakcie na vnútornom trhu a o zrušení smernice 1999/93/ES](#), ktorá ukladá členským štátom povinnosť akceptovať elektronické dokumenty ako dôkazy v súdnom konaní. Taktiež doplnil [Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ\) č. 952/2013 z 9. októbra 2013, ktorým sa ustanovuje Colný kódex Únie a Smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2010/65/EÚ z 20. októbra 2010 o ohlasovacích formalitách lodí plávajúcich do prístavov a/alebo z prístavov členských štátov, ktorou sa zrušuje smernica 2002/6/ES](#) (text s významom pre EHP).

Návrh nariadenia bol štruktúrovaný do piatich kapitol: prvá a posledná predstavujú všeobecný rozsah a horizontálne problémy, zvyšné predstavujú detailnejšie nástroje. Nariadenie tak zaviazalo členské štáty prijímať elektronické údaje o nákladnej doprave. Taktiež podrobnejšie určilo elektronický formát, v akom by mali byť regulačné informácie poskytované a požadovalo od Európskej komisie určiť spoločné súbory údajov a konaní na spracovanie informácií. Navyše, jedným z hlavných cieľov bolo zabezpečiť dostupnosť, celistvosť, dôvernosť a bezpečnosť spracovávaných údajov.

Európsky parlament prijal konečnú pozíciu v prvom čítaní na plenárnej schôdzi 12. marca 2019 (618 hlasov za, 28 proti a 23 sa zdržalo). Rada dňa 6. júna 2019 prijala pozíciu s ohľadom na elektronické údaje o nákladnej doprave. Stanovila, že všetky dotknuté verejné orgány musia prijať informácie prístupné elek-

Nariadenie 32020R1056

Elektronické údaje o nákladnej doprave

tronicky na certifikovaných platformách, keď spoločnosti tento formát využijú na poskytovanie informácií. Spoločnosti však môžu stále predložiť údaje v papierovom formáte, ak tento spôsob uprednostňujú. Rada predložila niekoľko vysvetlení, napr. týkajúcich sa rozsahu, požiadaviek a zodpovednosti zúčastnených strán. Pridala pojem „príslušný orgán“, predĺžila prechodné obdobie zo štyroch na šesť rokov.

Rada a Európsky parlament dosiahli predbežnú dohodu o návrhu 26. novembra 2019. Dohoda ukladá povinnosť pre príslušné orgány prijať digitálne údaje sprístupnené zúčastnenými stranami v priemysle. Rada schválila dohodu 7. apríla 2020 a Európsky parlament ju schválil v druhom čítaní 8. júla 2020. Záverečný akt bol publikovaný v Úradnom vestníku Európskej únie 31. júla 2020 a nadobudol účinnosť dvadsiatym dňom po jeho uverejnení. S výnimkou niektorých článkov sa toto nariadenie uplatňuje od 21. augusta 2024. Toto nariadenie je záväzné v celom rozsahu a priamo uplatniteľné vo všetkých členských štátoch.

Predmetom úpravy príslušného nariadenia je ustanovenie právneho rámca pre elektronické oznamovanie regulačných informácií týkajúcich sa prepravy tovaru na území Únie medzi dotknutými hospodárskymi subjektmi a príslušnými orgánmi. Na tento účel toto nariadenie:

- stanovuje podmienky, na základe ktorých sa od príslušných orgánov vyžaduje, aby akceptovali regulačné informácie, keď uve-

dené informácie dotknuté hospodárske subjekty sprístupnia elektronicky;

- stanovuje pravidlá o poskytovaní služieb súvisiacich s elektronickým sprístupňovaním regulačných informácií dotknutými hospodárskymi subjektmi pre príslušné orgány.

Podľa článku 3 sa na účely nariadenia uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

- „*regulačné informácie*“ sú informácie súvisiace s prepravou tovaru na území Únie vrátane tranzitu tovaru, bez ohľadu na to, či sú alebo nie sú prezentované vo forme dokladu, ktoré má sprístupniť dotknutý hospodársky subjekt v súlade s ustanoveniami uvedenými v článku 2 ods. 1 s cieľom preukázať súlad s príslušnými požiadavkami aktov, ktorými sa stanovujú uvedené ustanovenia;
- „*príslušný orgán*“ je verejný orgán, agentúra alebo iný subjekt, ktorý má právomoc vykonávať úlohy podľa právnych aktov uvedených v článku 2 ods. 1 a pre ktorý je nevyhnutný prístup k regulačným informáciám, napríklad na účely kontroly, presadzovania, overovania a monitorovania súladu na území členského štátu;
- „*elektronické údaje o nákladnej doprave*“ alebo „*eFTI*“ je súbor dátových prvkov spracúvaných elektronickými prostriedkami na účely výmeny regulačných informácií medzi dot-

knutými hospodárskymi subjektmi a medzi dotknutými hospodárskymi subjektmi a príslušnými orgánmi;

- „*platforma eFTI*“ je riešenie založené na informačných a komunikačných technológiách (IKT), ako napríklad operačný systém, operačné prostredie alebo databáza, ktoré sú určené na spracúvanie eFTI;
- „*dotknutý hospodársky subjekt*“ je prevádzkovateľ dopravy alebo logistických služieb alebo akákoľvek iná fyzická alebo právnická osoba, ktorá je zodpovedná za poskytovanie regulačných informácií príslušným orgánom v súlade s príslušnými požiadavkami na regulačné informácie.

Komisia by mala prijať prostredníctvom delegovaných aktov a vykonávacích aktov spoločné špecifikácie, ktoré by umožnili hospodárskym subjektom poskytovať príslušné informácie v elektronickej forme vo všetkých členských štátoch rovnakým spôsobom. Takto by bolo potrebné ustanoviť aj pravidlá prístupu a postupy príslušných orgánov k informáciám a ich spracovaniu, zahŕňajúc aj výmenu informácií a akúkoľvek komunikáciu medzi príslušnými orgánmi a dotknutými hospodárskymi subjektmi.

Nariadenie v článku 4 ustanovuje požiadavky na dotknuté hospodárske subjekty, a to najmä:

- sprístupňovanie regulačných informácií príslušnému orgánu elektronicky sa

Nariadenie 32020R1056

Elektronické údaje o nákladnej doprave

robí na základe údajov spracovaných prostredníctvom certifikovanej platformy eFTI a prípadne aj certifikovaným poskytovateľom služby eFTI, v strojovo čitateľnom formáte a na žiadosť príslušného orgánu vo formáte čitateľnom ľudským okom;

- informácie v strojovo čitateľnom formáte sa sprístupňujú prostredníctvom overeného a bezpečného pripojenia k zdroju údajov platformy eFTI;
- informácie vo formáte čitateľnom ľudským okom, ktoré si vyžadujú príslušné orgány, sa sprístupňujú na mieste na obrazovke elektronického zariadenia, ktoré vlastní dotknutý hospodársky subjekt.

Požiadavky na príslušné orgány sú formulované v článku 5:

- príslušné orgány po uplynutí 30 mesiacov odo dňa nadobudnutia účinnosti prvého z delegovaných a vykonávacích aktov akceptujú regulačné informácie, ktoré dotknuté hospodárske subjekty sprístupnili elektronicky;
- ak regulačné informácie vyžadované podľa konkrétneho právneho aktu Únie alebo vnútroštátneho práva, ako napríklad pečiatky alebo osvedčenia, predmetný orgán poskytne uvedené overenie elektronicky v súlade s požiadavkami stanovenými delegovanými a vykonávacími aktmi;
- v záujme dosiahnutia súladu so stanovenými požia-

davkami prijímú členské štáty opatrenia s cieľom umožniť všetkým svojim príslušným orgánom prístup k regulačným informáciám sprístupneným dotknutými hospodárskymi subjektmi.

Týmto nariadením sa zároveň stanovujú funkčné požiadavky na platformy eFTI, používané na spracúvanie regulačných informácií, ktoré majú zabezpečiť, aby:

- osobné údaje bolo možné spracúvať v súlade s [nariadením \(EÚ\) 2016/679](#);
- príslušné orgány mali prístup k údajom a mohli ich spracúvať v súlade so špecifikáciami prijatými prostredníctvom delegovaných a vykonávacích aktov;
- dotknuté hospodárske subjekty mohli sprístupňovať informácie príslušným orgánom;
- údaje bolo možné spracúvať výhradne na základe povoleného a overeného prístupu;
- celé spracúvanie údajov bolo riadne zaznamenané v záznamoch operácie s cieľom umožniť aspoň identifikáciu každej odlišnej operácie spracovania, fyzickej alebo právnickej osoby, ktorá uskutočnila operáciu, a postupnosti operácií na každom jednotlivom dátovom prvku;
- údaje mohli byť archivované a zostať prístupné pre príslušné orgány v súlade s príslušnými právnymi aktmi Únie a vnútroštátnym právom, v ktorých sa stanovujú príslušné požia-

davky na regulačné informácie;

- údaje boli chránené pred poškodením a krádežou.

Používanie platformy eFTI poskytuje hospodárskym subjektom zaručenú akceptáciu regulačných informácií a príslušným orgánom spoľahlivý a bezpečný prístup k týmto informáciám.

Poskytovatelia služby eFTI zabezpečia, aby:

- údaje spracúvali iba oprávnení používatelia v súlade s jasne vymedzenými a udelenými právami na spracovanie v rámci platformy eFTI v súlade s príslušnými požiadavkami na regulačné informácie;
- údaje boli uchovávané a prístupné v súlade s právnymi aktmi Únie a vnútroštátnym právom, v ktorých sa stanovujú príslušné požiadavky na regulačné informácie;
- príslušné orgány mali okamžitý prístup k regulačným informáciám týkajúcim sa operácie nákladnej dopravy, ktoré boli spracované prostredníctvom ich platformy eFTI, a to bez akýchkoľvek poplatkov;
- údaje boli primerane zabezpečené, a to aj proti neoprávnenému alebo nezákonnému spracovaniu a proti náhodnej strate, zničeniu alebo poškodeniu.

Príslušné orgány, poskytovatelia služby eFTI a dotknuté hospodárske subjekty prijímú opatrenia na zabezpečenie dôverného charakteru obchodných informácií, ktoré sú spracúvané a vymieňané

Nariadenie 32020R1056

Elektronické údaje o nákladnej doprave

v súlade s týmto nariadením, a zabezpečia, aby bol prístup k takýmto informáciám a ich spracúvanie možné len vtedy, ak boli povolené.

Mgr. Veronika Pavlíková
Kancelária Najvyššieho súdu
Slovenskej republiky

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/1056 z 15. júla 2020
o elektronických údajoch o nákladnej doprave

Oblasť úpravy
doprava
informácie a overovanie

Autor predpisu
Európsky parlament
Rada Európskej únie

Úradný vestník
[Ú. v. EÚ L 249, 31. júl 2020, s. 33 - 48](#)

Dátum prijatia predpisu
15. júl 2020

Dátum účinnosti
20. august 2020

Deskriptor EUROVOC-u
sadzba prepravného
spoločná dopravná politika
prepravný doklad
spracovanie údajov
preprava tovarov
informačná technológia
výmena informácií
elektronický dokument

Podané predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

OBLASŤ TRESTNÉHO PRÁVA

C-203/20

AB a i.

Dátum podania návrhu

11. máj 2020

Právna oblasť

súdna spolupráca v trestných veciach

policajná spolupráca

základné práva

Charta základných práv

zásady, ciele a úlohy Zmlúv

Pôvod prejudiciálnych otázok

Okresný súd Bratislava III

Položené prejudiciálne otázky

1. Bráni vydaniu európskeho zatýkacieho rozkazu podľa [Rámcového rozhodnutia č. 2002/584/SVV z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi prekážka](#) „*ne bis in idem*“, a to s ohľadom čl. 50 [Charty základných práv EÚ](#) v prípade, ak trestná vec bola právoplatne ukončená súdnym rozhodnutím o oslobodení spod obžaloby alebo zastavení trestného stíhania, keď tieto rozhodnutia boli vydané na základe amnestie, ktorá bola po právoplatnosti týchto rozhodnutí zákonodarným orgánom zrušená a vnútroštátny právny poriadok ustanovuje, že zrušením takej amnestie sa zrušujú rozhodnutia štátnych orgánov v rozsahu, v ktorom boli vydané a odôvodnené na základe amnestií a milostí a zanikajú zákonné prekážky trestných stíhaní, ktoré mali základ v takejto zrušenej amnestii, a to všetko bez osobitného súdneho rozhodnutia alebo súdneho konania?

2. Je v súlade s právom na spravodlivé súdne konanie, ktoré je garantované čl. 47 [Charty základných práv EÚ](#) ako i s právom nebyť stíhaný alebo potrestaný v trestnom konaní dvakrát za ten istý trestný čin, ktoré je garantované čl. 50 Charty základných práv EÚ, ako i s čl. 82 [Zmluvy o fungovaní Európskej únie](#) (ďalej len „ZFEÚ“), také ustanovenie vnútroštátneho zákona, ktoré bez rozhodnutia vnútroštátneho súdu priamo ruší rozhodnutie vnútroštátneho súdu o zastavení trestného stíhania, ktoré má podľa vnútroštátnej úpravy charakter konečného rozhodnutia s účinkami oslobodenia spod obvinenia, a na základe ktorého bolo trestné konanie s konečnou účinnosťou zastavené dôsledkom amnestie, ktorá bola vydaná v súlade s vnútroštátnym zákonom?

3. Je v súlade so zásadou lojality podľa čl. 4 ods. 3 [Zmluvy o Európskej únii](#) a čl. 267 ZFEÚ, ako i s čl. 82 ZFEÚ, ako i s právom na spravodlivé súdne konanie, ktoré je garantované čl. 47 Charty základných práv EÚ ako i s právom nebyť stíhaný alebo potrestaný v trestnom konaní dvakrát za ten istý trestný čin, ktoré je garantované čl. 50 Charty základných práv EÚ, také ustanovenie vnútroštátneho zákona, ktoré obmedzuje ústavný súd pri preskúmaní uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky o zrušení amnestie alebo individuálnej milosti prijatého podľa čl. 86 písm. i) s Ústavou SR, len na posúdenie jej súladnosti s Ústavou SR, bez ohľadu na záväzné akty prijaté Európskou úniou, a to najmä Chartu základných práv EÚ, ZFEÚ ako i Zmluvy o Európskej únii?

OBLASŤ SPRÁVNEHO PRÁVA

C-113/20

Slovenský plynárenský priemysel, a. s.

Dátum podania návrhu

28. február 2020

Právna oblasť

dane

aproximácia právnych predpisov

Pôvod prejudiciálnych otázok

Najvyšší súd Slovenskej republiky

Položené prejudiciálne otázky

1. Uplatnia sa ustanovenia smernice [\[90/435\]](#), zmenenej smernicou [\[2003/123\]](#), na vyrubovacie konanie, o aké sa jedná vo veci samej, v ktorom správca dane vyrubil dodatočným platobným výmerom daňovému subjektu rozdiel dane z príjmov vyberanej zrážkou za zdaňovacie obdobie 2003, teda za obdobie pred vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie, hoci rozhodnutie bolo vydané po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie?

2. Ak je odpoveď na prvú otázku kladná, je v súlade s článkom 1 ods. 2 smernice [\[90/435\]](#), zmenenej smernicou [\[2003/123\]](#), situácia, o akú sa jedná vo veci samej, ak štát (Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky) vyrubí daňovému subjektu dodatočným platobným výmerom rozdiel dane z príjmov vyberanej zrážkou s poukazom na zákaz zneužívania daňového režimu, keď sám štát udelí ako väčšinový akcionár tohto daňového subjektu súhlas na konanie, ktoré následne označí ako zákaz zneužívania daňového režimu?“

Podané predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

C-186/20

Hydina SK s. r. o.

Dátum podania návrhu

29. apríl 2020

Právna oblasť

dane

daň z pridanej hodnoty

Pôvod prejudiciálnych otázok

Najvyšší súd Slovenskej republiky

Položené prejudiciálne otázky

1. Ustanovenie bodu 25 [nariadenia Rady \(EÚ\) č. 904/2010 zo dňa 7. októbra 2010 o administratívnej spolupráci a boji proti podvodom v oblasti dane z pridanej hodnoty](#) „*lehoty ustanovené v tomto nariadení na poskytnutie informácií sa majú chápať ako maximálne lehoty*“ je potrebné vykladať tak, že ide o lehoty, ktoré nemôžu byť prekročené a v prípade, ak budú prekročené, spôsobuje to nezákonnosť prerušenia daňovej kontroly?

2. Existuje následok (sankcia) za nedodržanie lehôt na vykonanie medzinárodnej výmeny informácií stanovených nariadením Rady (EÚ) č. 904/2010 zo dňa 7. októbra 2010 o administratívnej spolupráci a boji proti podvodom v oblasti dane z pridanej hodnoty vo vzťahu k dožiadanému a dožadujúcemu sa orgánu?

3. Je možné charakterizovať medzinárodnú výmenu informácií, ktorá presahuje lehoty určené nariadením Rady (EÚ) č. 904/2010 zo dňa 7. októbra 2010 o administratívnej spolupráci a boji proti podvodom v oblasti dane z pridanej hodnoty za protiprávny zásah do práv daňového subjektu?

OBLASŤ OBČIANSKEHO PRÁVA

C-192/20

Prima banka Slovensko

Dátum podania návrhu

5. máj 2020

Právna oblasť

základné práva

Charta základných práv

zásady, ciele a úlohy Zmlúv

ochrana spotrebiteľov

Pôvod prejudiciálnych otázok

Krajský súd v Prešove

Položené prejudiciálne otázky

Či sa má [smernica 93/13 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách](#), najmä jej čl. 6 ods. 1, čl. 7 ods. 1 v spojení s interpretáciou rozsudkom Súdneho dvora Európskej únie v spojených veciach [C-96/16 a C-94/17](#) (ECLI:EU:C:2018:643) vykladať tak, že bráni takej úprave, akou je rámcové ochranné ustanovenie § 54 ods. 1 [Občianskeho zákonníka](#), ktoré neumožňuje zmluvou zhoršiť postavenie spotrebiteľa oproti zákonnej úprave, ktorá pri omeškaní spotrebiteľa so splácaním úveru reguluje nasledovné práva veriteľa: právo veriteľa na úroky z omeškania v limitovanej výške podľa nariadenia vlády, právo veriteľa na iné sankcie, ktoré môže veriteľ použiť voči spotrebiteľovi, ktoré spolu s úrokmi z omeškania sú limitované do výšky dosiahnutia istiny dlžného úveru, právo veriteľa na náhradu škody, ak je škoda veriteľa vyššia ako úroky z omeškania, a to náhrady škody v neobmedzenom rozsahu podľa skutočnej ujmy.

Ak je odpoveď na otázku pod bodom 1. kladná, tak sa súd pýta, či vysoký záujem na ochrane práv spotrebiteľov podľa čl. 38 [Charty základných práv Európskej únie](#) a čl. 4 ods. 2, čl. 169 ods. 1 [ZFEU](#) bránia tomu, aby spotrebiteľ platil za svoje omeškanie s plnením zmluvných záväzkov paušálne náklady veriteľa a nie skutočnú škodu veriteľa, aj keď skutočná škoda je nižšia ako paušálne náklady?

PhDr. Mgr. Petra Marina Cebecauer

Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Rozhodnuté predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

Prinášame Vám prehľad rozhodnutí Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) o prejudiciálnych otázkach položených slovenskými súdmi. Niektoré z uvedených rozhodnutí nadväzujú na prehľad žiadostí o rozhodnutie o prejudiciálnych otázkach, ktoré sme spracovali v predchádzajúcom čísle Bulletinu ODAK (č. 1/2020, rubrika: Z judikatúry, strany 51 až 54). Úplné a pôvodné znenia rozsudkov sú dostupné prostredníctvom webovej stránky Súdneho dvora (číslo veci obsahuje hypertextové prepojenie).

OBLASŤ OBČIANSKEHO PRÁVA

C-853/20

IM proti STING Reality s. r. o.

Dátum podania návrhu

22. november 2019

Dátum rozsudku

2. júl 2020

Právna oblasť

aproximácia právnych predpisov
ochrana spotrebiteľov

Pôvod prejudiciálnych otázok

Okresný súd Poprad

Položená prejudiciálna otázka

Bulletin ODAK, č 2/2020, str. 53

Súdny dvor preskúmal položené otázky spoločne a rozhodol takto:

Prvá otázka

Články 8 a 9 [smernice Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES z 11. mája 2005 o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútro-](#)

[nom trhu](#), a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 84/450/EHS, smernice Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004, sa majú vykladať v tom zmysle, že kvalifikácia obchodnej praktiky ako agresívnej v zmysle týchto ustanovení vyžaduje konkrétne a špecifické posúdenie všetkých okolností charakterizujúcich túto praktiku s prihliadnutím na kritériá stanovené v uvedených ustanoveniach. V prípade, že zmluva bola uzavretá staršou osobou, ktorá je zdravotne ťažko postihnutá a má obmedzené príjmy neumožňujúce jej splácať nahromadené dlhy, okolnosť, že takto uzavretá zmluva umožnila obchádzanie vnútroštátneho ustanovenia na ochranu spotrebiteľov, naznačuje, že dotknutý podnikateľ mal v úmysle zneužiť osobitnú závažnosť situácie, v ktorej sa uvedená osoba nachádzala a ktorá mu bola známa, s cieľom ovplyvniť rozhodnutie tejto osoby, čo prináleží posúdiť vnútroštátnemu súdu.

Druhá otázka:

Článok 3 [smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách](#) sa má vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd, ktorý rozhoduje o návrhu na preskúmanie nekalých povahy podmienok zmluvy uzatvorenej medzi spotrebiteľom a podnikateľom, je povinný v prípade, že podnikateľ napriek výzve, ktorá mu bola v tomto zmysle doručená, odmietne predložiť vnútroštátnemu súdu podobné zmluvy, ktoré uzavrel s inými spotrebiteľmi, uplatniť vnútroštátne procesné pravidlá, ktoré má k dis-

pozícii, na účely posúdenia, či podmienky takejto zmluvy boli individuálne dohodnuté.

Tretia otázka:

Tretia otázka položená Okresným súdom Poprad je zjavne neprípustná.

Spôsob zodpovedania prvej prejudiciálnej otázky Súdny dvor odôvodnil tým, že:

33. Svojou prvou prejudiciálnou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa ustanovenia [smernice 2005/29](#), najmä jej články 8 a 9, majú vykladať v tom zmysle, že taká situácia, o akú ide vo veci samej, keď staršia osoba, ktorá je zdravotne ťažko postihnutá a má obmedzené príjmy neumožňujúce jej splácať nahromadené dlhy, predstavuje osobitnú okolnosť, ktorá je tak vážna, že môže zhoršiť úsudok tejto osoby, čoho si je podnikateľ vedomý, a ktorú podnikateľ môže zneužiť na ovplyvnenie rozhodnutia uvedenej osoby.

34. Na úvod treba pripomenúť, že účelom smernice 2005/29 je dosiahnuť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľov prostredníctvom úplnej harmonizácie právnych predpisov o nekalých obchodných praktikách (rozsudok z 19. septembra 2018, Bankia, [C-109/17](#), EU:C:2018:735, bod 29 a citovaná judikatúra).

35. Práve s cieľom zabezpečiť takúto vysokú úroveň ochrany spotrebiteľov táto smernica zavádza všeobecný zákaz nekalých obchodných praktík, ktoré narušajú ekonomické správanie spotrebiteľov (rozsudok z 19. septembra 2018, Bankia, [C-109/17](#),

Rozhodnuté predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

EU:C:2018:735, body 30 a citovaná judikatúra).

36. V tejto súvislosti podľa článku 2 písm. a) uvedenej smernice pojem „spotrebiteľ“ na účely tejto smernice znamená „akúkoľvek fyzickú osobu, ktorá v rámci obchodných praktík, na ktoré sa vzťahuje táto smernica, koná na účely spadajúce mimo rámca jej obchodnej, podnikateľskej, remeselnej alebo profesijnej činnosti“.

37. Pokiaľ ide o článok 2 písm. d) tej istej smernice, tento definuje pojem „obchodné praktiky podnikateľov voči spotrebiteľom“ ako „akékoľvek konanie, opomenutie, spôsob správania alebo vyjadrenie, obchodnú komunikáciu vrátane reklamy a marketingu obchodníka, priamo spojené s podporou, predajom alebo dodávkou produktu spotrebiteľom“.

38. Okrem toho článok 5 [smernice 2005/29](#), ktorým začína kapitola 2 tejto smernice, nazvaná „Nekalé obchodné praktiky“, v odseku 1 zakazuje nekalé obchodné praktiky a v odseku 2 stanovuje dve kumulatívne kritériá umožňujúce určiť, či je obchodná praktika nekalá, a to na jednej strane, ak je v rozpore s požiadavkami odbornej starostlivosti, a na druhej strane, ak podstatne narušuje alebo je spôsobilá podstatne narušiť ekonomické správanie priemerného spotrebiteľa vo vzťahu k produktu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 19. septembra 2013, CHS Tour Services, [C-435/11](#), EU:C:2013:574, bod 36).

39. Napokon ten istý článok 5 v odseku 4 spresňuje, že nekalé

sú najmä obchodné praktiky, ktoré sú v zmysle článkov 6 a 7 [smernice 2005/29](#) klamlivé a v zmysle článkov 8 a 9 tejto smernice agresívne.

40. V prejednávanej veci podľa vnútroštátneho súdu okolnosti, ktoré sprevádzali uzavretie zmluvy dotknutej vo veci samej IM, by mohli naznačovať, že dotknutá osoba bola obeťou agresívnej obchodnej praktiky.

41. Podľa článku 8 tejto smernice sa obchodná praktika považuje za agresívnu, ak v skutkovej súvislosti, berúc do úvahy všetky jej črty a okolnosti, obťažovaním, nátlakom vrátane použitia fyzickej sily alebo neprimeraným vplyvom podstatne zhoršuje alebo je spôsobilá významne zhoršiť slobodu výberu alebo správanie priemerného spotrebiteľa vo vzťahu k produktu, a tým zapríčiňuje alebo môže zapríčiniť, že spotrebiteľ urobí rozhodnutie o obchodnej transakcii, ktoré by inak neurobil.

42. Podľa odôvodnenia 7 smernice 2005/29 treba pri uplatňovaní tejto smernice brať plne do úvahy okolnosti jednotlivého prípadu, čo je v článku 8 uvedenej smernice vyjadrené povinnosťou prihliadať na všetky charakteristiky správania podnikateľa v danej skutkovej súvislosti (rozsudok z 12. júna 2019, Orange Polska, [C-628/17](#), EU:C:2019:480, bod 30).

43. Napokon článok 9 tej istej smernice v tejto súvislosti uvádza viacero prvkov, ktoré treba zohľadniť na účely určenia, či obchodná praktika používa obťažovanie, nátlak alebo neprimeraný vplyv.

44. V dôsledku toho možno obchodnú praktiku považovať za agresívnu v zmysle smernice 2005/29 iba po konkrétnom a špecifickom preskúmaní jej prvkov tým, že sa vykoná posúdenie so zreteľom na kritériá uvedené v článkoch 8 a 9 tejto smernice (rozsudok z 12. júna 2019, Orange Polska, [C-628/17](#), EU:C:2019:480, bod 31).

45. Hoci takéto posúdenie prináleží uskutočniť vnútroštátnemu súdu, treba na účely poskytnutia užitočnej odpovede na položenú otázku uviesť nasledujúce spresnenia.

46. Medzi skutočnosti, ktoré treba zohľadniť pri určení, či sa v agresívnej obchodnej praktike používa obťažovanie, nátlak alebo neprimeraný vplyv, článok 9 [smernice 2005/29](#) konkrétne v písmene c) uvádza, že do úvahy sa berie obchodníkom vykonávané zneužívanie akéhokoľvek osobitného nešťastia alebo okolnosti, ktoré sú také vážne, že môžu zhoršiť úsudok spotrebiteľa, čoho si je obchodník vedomý, na ovplyvnenie rozhodnutia spotrebiteľa so zreteľom na produkt.

47. V prejednávanej veci z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že IM je staršia osoba, ktorá je zdravotne ťažko postihnutá a má len obmedzené príjmy, ktoré jej neumožňujú splatiť nahromadené dlhy. Práve za takýchto okolností oslovila žalobcu vo veci samej v procese dobrovoľnej dražby jeho nehnuteľnosti slúžiacej mu na bývanie osoba, ktorá mu ponúkla finančnú pomoc od spoločnosti STING Reality, pôsobiacej najmä v oblasti poskytovania pôžičiek. Ho-

Rozhodnuté predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

ci úmyslom IM bolo získať pôžičku zabezpečenú jeho nehnuteľnosťou, v skutočnosti uzavrel zmluvu o prevode vlastníctva tohto bytu.

48. Hoci sa situácia, v ktorej sa nachádzal žalobca vo veci samej, vyznačovala zjavnou zraniteľnosťou, zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, však nevyplýva, či a v akom rozsahu podnikateľ o tejto osobitnej situácii vedel a mal v úmysle ju zneužiť.

49. Skutočnosťou aj tak zostáva, že takto uzavretá zmluva umožnila podnikateľovi vo veci samej prakticky obísť článok 53 ods. 7 [Občianskeho zákonníka](#), ktorý pri spotrebiteľskej zmluve zakazuje zabezpečenie splnenia záväzku zo spotrebiteľskej zmluvy prostredníctvom zabezpečovacieho prevodu práva, čo by mohlo naznačovať, že tento podnikateľ konal vedome s cieľom zneužiť zraniteľnosť IM, čo však prináleží posúdiť vnútroštátnemu súdu.

V odôvodnení svojho rozhodnutia k druhej prejudiciálnej otázke Súdny dvor objasnil, že:

51. Svojou druhou prejudiciálnou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či v rámci súdneho konania, v ktorom sa skúma nekalá povaha podmienok v zmluve uzatvorenej medzi spotrebiteľom a podnikateľom, okolnosť, že podnikateľ odmietol vyhovieť doručenej výzve na predloženie podobných zmlúv, ktoré uzavrel s inými spotrebiteľmi, s cieľom určiť, v akom rozsahu boli podmienky skúmanej zmluvy individuálne dohodnuté v zmysle článku 3 [smernice](#)

[93/13](#), bráni tomu, aby vnútroštátny súd dospel k záveru, že zmluva nebola individuálne dohodnutá.

52. Po prvé, ako vyplýva z článku 3 ods. 1 tejto smernice, zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá, sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dobrej viery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa.

53. Po druhé, zatiaľ čo článok 3 ods. 2 prvý pododsek uvedenej smernice spresňuje, že podmienka sa nepovažuje za individuálne dohodnutú, ak bola vopred naformulovaná a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť jej obsah, najmä v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou, článok 3 ods. 2 tretí pododsek tej istej smernice dodáva, že keď predajca alebo dodávateľ vznesie námietku, že štandardná podmienka bola individuálne dohodnutá, musí o tom podať dôkaz.

54. V tejto súvislosti okolnosť, že podmienka zmluvy uzatvorenej medzi podnikateľom a spotrebiteľom nebola individuálne dohodnutá, je rozhodujúcim kritériom, ktoré vnútroštátnemu súdu rozhodujúcemu o návrhu v tomto zmysle umožňuje preskúmať nekalú povahu takejto podmienky v súlade s úlohami, ktoré mu vyplývajú z ustanovení smernice 93/13.

55. Okrem toho táto smernica zaväzuje členské štáty stanoviť mechanizmus, ktorý zabezpečí, aby sa nekalé podmienky, ktoré neboli individuálne dohodnuté,

mohli preskúmať, aby sa posúdila ich prípadná nekalá povaha (rozsudok z 3. marca 2020, Gómez del Moral Guasch, [C-125/18](#), EU:C:2020:138, bod 44).

56. Totiž aj s prihliadnutím na povahu a význam verejného záujmu, na ktorom spočíva ochrana spotrebiteľov, ktorí sa voči predajcom alebo dodávateľom nachádzajú v nevýhodnejšom postavení, smernica 93/13, ako vyplýva z jej článku 7 ods. 1 v spojení s jej dvadsiatym štvrtým odôvodnením, ukladá členským štátom povinnosť stanoviť primerané a účinné prostriedky, ktoré by zabránili súvislému uplatňovaniu nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov (rozsudok z 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo a i., [C-154/15](#), [C-307/15](#) a [C-308/15](#), EU:C:2016:980, bod 56, ako aj citovaná judikatúra).

57. Ak by však vnútroštátny súd nemal k dispozícii prostriedky, ktoré by mu v praxi umožnili konštatovať, či určitá podmienka nebola individuálne dohodnutá, nemohol by pristúpiť k preskúmaniu stanovenému touto smernicou a v dôsledku toho zaručiť účinnosť práv, ktoré sú v nej priznané.

58. V prejednávanej veci vnútroštátny súd uvádza, že STING Reality mu napriek výzve doručenej v tomto zmysle odmietla predložiť podobné zmluvy, ktoré uzatvorila s inými spotrebiteľmi, takže nemôže určiť, či podmienky zmluvy dotknutej vo veci samej boli individuálne dohodnuté.

Rozhodnuté predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

59. Hoci Súdny dvor už vo viacerých ohľadoch vymedzil spôsob, akým má vnútroštátny súd zabezpečiť ochranu práv, ktoré spotrebiteľom vyplývajú zo [smernice 93/13](#), nič to nemení na tom, že právo Únie v zásade neharmonizuje konania uplatniteľné na preskúmanie údajnej nekalej povahy zmluvnej podmienky, a preto sa na ne vzťahuje vnútroštátny právny poriadok členských štátov (uznesenie z 15. januára 2020, Banca E, [C-381/19](#), neuverejnené, EU:C:2020:67, bod 28 a citovaná judikatúra).

60. V prejednávacom prípade návrh na začatie prejudiciálneho konania neobsahuje žiadny presný údaj, pokiaľ ide o vnútroštátne procesné ustanovenia, ktoré má vnútroštátny súd k dispozícii, aby získal nevyhnutné dôkazy na určenie, či podmienky zmluvy dotknutej vo veci samej boli individuálne dohodnuté v zmysle článku 3 [smernice 93/13](#). Ten istý súd však uvádza, že podľa článku 53 ods. 3 slovenského [Občianskeho zákonníka](#) v oblasti zmlúv uzavretých medzi spotrebiteľom a podnikateľom existuje domnienka, podľa ktorej sa podmienky takých zmlúv nepovažujú za individuálne dohodnuté, pričom dôkazné bremeno o opaku spočíva na podnikateľovi.

61. Vnútroštátnemu súdu preto prináleží vyvodiť všetky dôsledky vo vzťahu k relevantným vnútroštátnym ustanoveniam z toho, že STING Reality mu odmietla predložiť podobné zmluvy uzavreté s inými spotrebiteľmi.

Spôsob rozhodnutia o tretej prejudiciálnej otázke Súdny dvor odôvodnil takto:

63. Svojou treťou prejudiciálnou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 4 ods. 1 smernice 93/13 vykladať v tom zmysle, že okolnosti, ktoré predchádzali uzavretiu zmluvy, najmä skutočnosť, že podnikateľ disponoval osobnými údajmi spotrebiteľa nadobudnutými bez jeho vedomia predtým, ako ho oslovil, sú relevantné na účely preskúmania nekalej povahy podmienok tejto zmluvy.

64. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa tohto ustanovenia sa nekalá povaha zmluvných podmienok hodnotí so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, ktoré sú predmetom zmluvy, a najmä na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy, v dobe jej uzatvorenia.

65. Návrh na začatie prejudiciálneho konania však neobsahuje žiadny presný údaj, pokiaľ ide o obsah podmienok zmluvy dotknutej vo veci samej, ktoré by prípadne mohli spadať pod kvalifikáciu „nekalej podmienky“ v zmysle [smernice 93/13](#).

66. Okrem toho vnútroštátny súd neposkytol žiadne spresnenie týkajúce sa povahy osobných údajov uvedených v jeho otázke, okolností, za ktorých podnikateľ tieto údaje získal, ani ich relevantnosti pre preskúmanie nekalej povahy podmienok zmluvy dotknutej vo veci samej.

67. Návrh na začatie prejudiciálneho konania preto neumožňuje pochopiť dôvody, pre ktoré sa

vnútroštátny súd pýta na výklad článku 4 ods. 1 smernice 93/13.

68. Treba totiž zdôrazniť, že informácie obsiahnuté v návrhoch na začatie prejudiciálneho konania neslúžia iba na to, aby Súdnemu dvoru umožnili poskytnúť užitočné odpovede, ale aj na to, aby vládám členských štátov, ako aj ďalším dotknutým subjektom bola poskytnutá možnosť predložiť pripomienky v súlade s článkom 23 [Štatútu Súdneho dvora Európskej únie](#). Súdny dvor musí dbať o to, aby bola táto možnosť zachovaná, vzhľadom na to, že podľa tohto článku sa dotknutým subjektom oznamujú len rozhodnutia o podaní návrhu na začatie prejudiciálneho konania (uznesenie z 30. mája 2018, SNCB, [C-190/18](#), neuverejnené, EU:C:2018:355, bod 22 a citovaná judikatúra).

69. Za týchto podmienok návrh na začatie prejudiciálneho konania zjavne neumožňuje Súdnemu dvoru poskytnúť vnútroštátnemu súdu užitočnú odpoveď na účely rozhodnutia sporu vo veci samej.

70. Treba však pripomenúť, že vnútroštátny súd má možnosť podať nový návrh na začatie prejudiciálneho konania, ak bude schopný poskytnúť Súdnemu dvoru všetky informácie, ktoré mu umožnia rozhodnúť (uznesenie z 30. mája 2018, SNCB, [C-190/18](#), neuverejnené, EU:C:2018:355, bod 31 a citovaná judikatúra).

Rozhodnuté predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

OBLASŤ SPRÁVNEHO PRÁVA

C-621/19

Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky proti Weindel Logistik Service SR spol. s r. o.

Dátum podania návrhu

20. august 2019

Dátum rozsudku

8. október 2020

Právna oblasť

dane

daň z pridanej hodnoty

Pôvod prejudiciálnych otázok

Najvyšší súd Slovenskej republiky

Položená prejudiciálna otázka

Bulletin ODAK, č. 2/2020, str. 54

Súdny dvor po preskúmaní veci rozhodol o prejudiciálnej otázke takto:

Článok 168 písm. e) smernice Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty sa má vykladať v tom zmysle, že bráni priznaniu práva na odpočítanie dane z pridanej hodnoty (DPH) dovozcovi, ak nedisponuje tovarom ako majiteľ a ak náklady na dovoz na vstupe neexistujú alebo nie sú zahrnuté v cene konkrétnych plnení na výstupe alebo v cene tovarov a služieb dodaných alebo poskytovaných zdaniteľnou osobou v rámci jej ekonomickej činnosti.

Spôsob zodpovedania prejudiciálnej otázky odôvodnil tým, že:

39. Svojou prvou a druhou otázkou, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 168

písm. e) smernice 2006/112 vykladať v tom zmysle, že bráni priznaniu práva na odpočítanie DPH dovozcovi, ktorý nedisponuje tovarom ako vlastníkom a ktorý nepoužíva tento tovar na účely svojich zdaniteľných transakcií, keďže náklady na tovar priamo a bezprostredne nesúvisia s jeho ekonomickou činnosťou.

40. Na účely odpovede na túto otázku treba pripomenúť, že znenie článku 168 smernice 2006/112 stanovuje, že zdaniteľná osoba si môže odpočítať zo sumy DPH, ktorú je povinná zaplatiť, daň splatnú za dovezený tovar, ak sa tento tovar používa na účely jej zdaniteľných transakcií.

41. Podľa ustálenej judikatúry si však uplatnenie článku 168 smernice 2006/112 vo všeobecnosti vyžaduje, aby plnenia na vstupe priamo a bezprostredne súviseli s plneniami na výstupe.

42. Existencia priamej a bezprostrednej súvislosti medzi konkrétnym plnením na vstupe a jedným alebo viacerými plneniami na výstupe zakladajúcimi právo na odpočet je tak v zásade potrebná na priznanie práva na odpočítanie DPH zaplatenej na vstupe zdaniteľnej osobe a na určenie rozsahu takéhoto práva. Právo na odpočítanie DPH, ktorej podlieha nadobudnutie tovarov alebo služieb na vstupe, predpokladá, že výdavky vynaložené na ich nadobudnutie patria k podstatným prvkom tvoriacim cenu zdaniteľných plnení na výstupe, pri ktorých vzniká právo na odpočítanie (rozsudok zo 14. septembra 2017, Iberdrola Real Estate Investments, C-132/16, EU:C:2017:683, bod 28; pozri tiež v tomto zmysle rozsudok z 26. mája 2005, Kretztechnik, C-465/03, EU:C:2005:320, bod 35 a citovanú judikatúru).

dok z 26. mája 2005, Kretztechnik, C-465/03, EU:C:2005:320, bod 35 a citovanú judikatúru).

43. Právo na odpočítanie v prospech zdaniteľnej osoby je však prípustné aj pri absencii priamej a bezprostrednej súvislosti medzi konkrétnym plnením na vstupe a jedným alebo viacerými plneniami na výstupe zakladajúcimi právo na odpočítanie, ak náklady na predmetné služby tvoria súčasť všeobecných nákladov zdaniteľnej osoby a sú ako také podstatnými prvkami tvoriacimi cenu tovarov alebo služieb, ktoré poskytuje. Takéto náklady totiž priamo a bezprostredne súvisia s celkovou ekonomickou činnosťou zdaniteľnej osoby (rozsudok zo 14. septembra 2017, Iberdrola Real Estate Investments, C-132/16, EU:C:2017:683, bod 29; pozri tiež v tomto zmysle rozsudok z 26. mája 2005, Kretztechnik, C-465/03, EU:C:2005:320, bod 36 a citovanú judikatúru).

44. Vnútroštátny súd vo svojom rozhodnutí zdôrazňuje, že Weindel vystupuje len ako poskytovateľ služieb bez toho, aby nadobudla dovezený tovar alebo znášala dovozné náklady, na základe čoho sa možno domnievať, že vo veci samej chýba súvislosť medzi platbou DPH vyplývajúcou z dovozu a cenou služieb poskytovaných spoločnosťou Weindel. V každom prípade preto prináleží vnútroštátnemu súdu, aby overil, či je to tak v prejednávanej veci.

45. Pokiaľ ide konkrétnejšie o výklad článku 168 písm. e) smernice 2006/112, Súdny dvor tiež spresnil, že právo na odpočítanie existuje len v rozsahu,

Rozhodnuté predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

v akom sa dovezený tovar používa na účely zdaniteľných plnení zdaniteľnej osoby. Podľa judikatúry vydanéj v oblasti práva na odpočítanie DPH zaťažujúcej nadobudnutie tovaru alebo služby je táto podmienka splnená iba vtedy, ak náklady na uskutočnenie plnení na vstupe sú zahrnuté buď do ceny konkrétnych plnení na výstupe, alebo do ceny tovarov a služieb dodávaných alebo poskytovaných zdaniteľnou osobou v rámci jej ekonomickej činnosti (rozsudok z 25. júna 2015, DSV Road, [C-187/14](#), EU:C:2015:421, bod 49).

46. Konštatovaním, že vzhľadom na to, že hodnota prepraveného tovaru nie je súčasťou nákladov tvoriacich cenu fakturované prepravcom, ktorého činnosť sa obmedzuje na prepravu tohto tovaru za odmenu, nie sú splnené podmienky na uplatnenie článku 168 písm. e) [smernice 2006/112](#) (rozsudok z 25. júna 2015, DSV Road, [C-187/14](#), EU:C:2015:421, bod 50), Súdny dvor spresnil, že osoby, ktoré dovážajú tovar bez toho, aby boli jeho vlastníkami, nemôžu uplatniť právo na odpočítanie DPH, okrem prípadov, keď môžu preukázať, že náklady na dovoz sú zahrnuté v cene konkrétnych plnení na výstupe alebo v cene tovaru alebo služieb dodaných alebo poskytnutých zdaniteľnou osobou v rámci jej ekonomickej činnosti.

47. V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že výbor pre DPH, poradný výbor zriadený článkom 398 smernice 2006/112, prijal vo svojich usmerneniach zhodný prístup [[94. stretnutie z 19. októbra 2011, dokument C – taxud.c.1 \(2012\)243615 – 716](#)]. Podľa tých-

to usmernení zdaniteľná osoba označená za osobu povinnú zaplatiť DPH pri dovoze nemá právo na odpočítanie DPH, ak sú splnené dve podmienky, a to na jednej strane, ak zdaniteľná osoba nezíska právo nakladať s tovarom ako vlastník, a na druhej strane, ak náklady na tovar priamo a bezprostredne nesúvisia s jej ekonomickou činnosťou.

48. Hoci tieto usmernenia nie sú záväzné, napriek tomu predstavujú pomoc pri výklade [smernice 2006/112](#).

50. Vzhľadom na odpoveď na prvú a druhú otázku nie je potrebné odpovedať na tretiu otázku.

[C-113/20](#)

Slovenský plynárenský priemysel a. s. proti Finančnému riaditeľstvu Slovenskej republiky

Dátum podania návrhu

28. február 2020

Dátum rozsudku

1. október 2020

Právna oblasť

dane
aproximácia právnych predpisov

Pôvod prejudiciálnych otázok

Najvyšší súd Slovenskej republiky

Súdny dvor EÚ preskúmal položené otázky spoločne a rozhodol takto:

[Smernica Rady 90/435/EHS](#) z 23. júla 1990 o spoločnom systéme zdaňovania uplatňovanom v prípade materských spoločností a dcérskych spoločností v rozličných členských štátoch sa neuplatňuje na situáciu, v ktorej daňový orgán členského štátu vyrubil daňovníkovi daň z príjmov, ktorá nebola odvedená, za zdaňovacie obdobie predchádzajúce pristúpeniu tohto členského štátu k Európskej únii prostredníctvom dodatočného platobného výmeru vydaného po tomto pristúpení.

Spôsob zodpovedania položených prejudiciálnych otázok
Súdny dvor odôvodnil tým, že:

22. Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa [smernica 90/435](#) uplatňuje na situáciu, v ktorej daňový orgán členského štátu vyrubil daňovníkovi daň z príjmov, ktorá nebola odvedená, za zdaňovacie obdobie predchádzajúce pristúpeniu tohto členského štátu

Rozhodnuté predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

k Únii prostredníctvom dodatočného platobného výmeru vydaného po tomto pristúpení.

23. Na úvod treba uviesť, že článok 2 aktu o pristúpení stanovuje, že odo dňa pristúpenia budú ustanovenia pôvodných zmlúv a aktov prijatých orgánmi a Európskou centrálnou bankou pre pristúpením záväzné pre nové členské štáty a budú sa uplatňovať za podmienok stanovených v týchto zmluvách a v tomto akte.

24. Uvedený akt neobsahuje osobitné ustanovenia týkajúce sa uplatnenia článkov smernice 90/435 pred pristúpením dotknutých členských štátov.

25. Vzhľadom na neexistenciu takýchto ustanovení sa smernica 90/435 uplatňuje v Slovenskej republike odo dňa jej pristúpenia k Únii, teda od 1. mája 2004, v súlade s článkami 2, 53 a 54 aktu o pristúpení (pozri v tomto zmysle rozsudky z 2. októbra 1997, Saldanha a MTS, [C-122/96](#), EU:C:1997:458, bod 14, ako aj zo 6. októbra 2015, T-Mobile Czech Republic a Vodafone Czech Republic, [C-508/14](#), EU:C:2015:657, bod 58).

26. V prejednávanej veci z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že dodatočný platobný výmer, o ktorý ide vo veci samej, sa týka transakcií týkajúcich sa rozdelenia dividend, ku ktorým došlo v roku 2003.

27. Okrem toho návrh na začatie prejudiciálneho konania neobsahuje indície, na základe ktorých by bolo možné usúdiť, že tento dodatočný platobný výmer mal

za cieľ upraviť situáciu týkajúcu sa iného obdobia než roku 2003.

28. Za týchto podmienok treba uviesť, že skutkové okolnosti sporu vo veci samej nastali pred pristúpením Slovenskej republiky k Únii. Dodatočný platobný výmer, o ktorý ide vo veci samej, sa totiž týka obdobia pred týmto dátumom (pozri v tomto zmysle uznesenia z 9. februára 2006, Lakép a i., [C-261/05](#), neuverejnené, EU:C:2006:98, body 12 a 20, ako aj z 11. mája 2017, Exmitioni, [C-286/16](#), neuverejnené, EU:C:2017:368, bod 14).

29. Je pravda, že vnútroštátny súd vo svojej prvej otázke odkazuje na skutočnosť, že dodatočný platobný výmer, o ktorý ide vo veci samej, bol vydaný po pristúpení Slovenskej republiky k Únii.

30. Samotná existencia akejkoľvek skutočnosti, ktorá nastala po pristúpení dotknutého členského štátu k Únii a viaže sa na okolnosti predchádzajúce tomuto dátumu, pričom je ich dôsledkom, však nestačí na prijatie záveru, že [smernica 90/435](#) je uplatniteľná v takej veci, o akú ide vo veci samej (pozri v tomto zmysle uznesenie z 11. mája 2011, Semerdžiev, [C-32/10](#), neuverejnené, EU:C:2011:288, bod 26, a rozsudok z 30. apríla 2020, EUROVIA, [C-258/19](#), EU:C:2020:345, bod 43).

32. S prihliadnutím na odpoveď na prvú otázku nie je potrebné odpovedať na druhú otázku.

OBLASŤ TRESTNÉHO PRÁVA

[C-603/20](#)

Úrad Špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky proti TG, UF

Dátum podania návrhu

9. august 2019

Dátum rozsudku

1. október 2020

Právna oblasť

súdna spolupráca v trestných veciach

základné práva

Charta základných práv

hospodárska, sociálna a územná súdržnosť

Kohézny fond

hospodárska súťaž

pomoc priznaná štátmi

Pôvod prejudiciálnej otázky

Špecializovaný trestný súd

Položená prejudiciálna otázka

[Bulletin ODAK](#), č. 1/2020, str. 52

Súdny dvor po preskúmaní veci rozhodol o prejudiciálnej otázke takto:

Prvá otázka

Článok 2 ods. 1 [smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/29/EÚ z 25. októbra 2012](#), ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov, a ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2001/220/SVV, sa má vykladať v tom zmysle, že táto smernica sa neuplatňuje na právnické osoby ani na štát, aj keď im vnútroštátne právo priznáva postavenie poškodeného v rámci trestného konania.

Rozhodnuté predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

Druhá otázka

Článok 325 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni ustanoveniam vnútroštátneho práva, ako sa vykladajú vo vnútroštátnej judikatúre, podľa ktorých si štát nemôže v trestnom konaní uplatňovať náhradu škody, ktorá mu bola spôsobená podvodným konaním obvinenej osoby, ktoré má za následok spreneveru finančných prostriedkov z rozpočtu Európskej únie, a v rámci tohto trestného konania nemá k dispozícii nijaké iné konanie, ktoré by mu umožňovalo uplatniť si svoj nárok proti obvinenej osobe, pokiaľ, čo musí overiť vnútroštátny súd, vnútroštátna právna úprava stanovuje účinné konania umožňujúce vrátenie neoprávnene vyplatených príspevkov z rozpočtu Európskej únie.

V odôvodnení svojho rozhodnutia k prvej prejudiciálnej otázke Súdny dvor vysvetlil:

43. Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 2 ods. 1 smernice 2012/29 vykladať v tom zmysle, že táto smernica sa uplatňuje aj na právnické osoby a štát v rozsahu, v akom im vnútroštátne právo priznáva postavenie „poškodeného“ v rámci trestného konania.

44. V tejto súvislosti treba uviesť, že v súlade s jej článkom 1 ods. 1 je cieľom smernice 2012/29 poskytnúť určité záruky obetiam trestných činov. Článok 2 ods. 1 tejto smernice definuje ako „obet“ v zmysle uvedeného článku 1 jednak fyzickú osobu, ktorej bola v priamom dôsledku trestného činu spôsobená ujma vrátane fyzickej, mentálnej alebo emocionálnej ujmy alebo majet-

kovej škody, a jednak rodinných príslušníkov osoby, ktorá v priamom dôsledku trestného činu zomrela, ktorým bola v dôsledku smrti danej osoby spôsobená ujma.

45. Takéto znenie zjavne neumožňuje zahrnúť právnické osoby do pôsobnosti tejto smernice.

Spôsob zodpovedania druhej prejudiciálnej otázky Súdny dvor odôvodnil tým, že:

47. Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 325 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že bráni ustanoveniam vnútroštátneho práva, ako sú vykladané vo vnútroštátnej judikatúre, podľa ktorých si štát nemôže v trestnom konaní uplatňovať náhradu škody, ktorá mu bola spôsobená podvodným konaním obvinenej osoby, ktorého dôsledkom je sprenevera finančných prostriedkov z rozpočtu Únie, a v rámci tohto trestného konania nemá k dispozícii nijaké iné konanie, ktoré by mu umožňovalo uplatniť si svoj nárok proti obvinenej osobe.

48. Na úvod treba pripomenúť, že podľa judikatúry Súdneho dvora článok 325 ods. 1 a 2 ZFEÚ ukladá členským štátom povinnosť bojovať proti protiprávnym konaniam poškodzujúcim finančné záujmy Únie prostredníctvom odstrašujúcich a účinných opatrení a osobitne im ukladá povinnosť prijať rovnaké opatrenia na zamedzenie podvodov poškodzujúcich finančné záujmy Únie, aké prijímajú na zamedzenie podvodov poškodzujúcich ich vlastné finančné záujmy (rozsudok z 26. februára 2013, Åkerberg Fransson, [C-617/10](#),

EU:C:2013:105, bod 26 a citovaná judikatúra).

49. V tejto súvislosti Súdny dvor už rozhodol, že členské štáty majú slobodu výberu, pokiaľ ide o uplatniteľné sankcie, ktoré môžu mať formu správnych sankcií, trestných sankcií alebo kombinácie oboch sankcií, pričom spresnil, že v prípadoch závažného podvodu môžu byť trestné sankcie nevyhnutné (pozri v tomto zmysle rozsudok z 8. septembra 2015, Taricco a i., [C-105/14](#), EU:C:2015:555, bod 39).

50. Členské štáty majú teda povinnosť dosiahnuť presne vymedzený výsledok, pričom táto povinnosť nie je viazaná žiadnou podmienkou, pokiaľ ide o uplatnenie pravidla, ktoré stanovuje článok 325 ods. 1 a 2 ZFEÚ. Tieto ustanovenia tak majú podľa zásady prednosti práva Únie vo vzťahu k vnútroštátnemu právu členských štátov za následok stratu uplatniteľnosti, z dôvodu samotného ich vstupu do platnosti, každého ustanovenia existujúcej vnútroštátnej právnej úpravy, ktoré je s nimi v rozpore (pozri v tomto zmysle rozsudok z 8. septembra 2015, Taricco a i., [C-105/14](#), EU:C:2015:555, body 51 a 52).

51. V prejednávanej veci sa vnútroštátny súd konkrétne pýta na zlučiteľnosť povinností vyplývajúcich z článku 325 ZFEÚ s vnútroštátnymi pravidlami trestného konania, ako sú vykladané vo vnútroštátnej judikatúre, ktoré v takej veci, o akú ide vo veci samej, neumožňujú priznať štátu právo na náhradu škody ako poškodenému v rámci trestného konania.

Rozhodnuté predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

52. Vnútroštátny súd však uvádza, že štát by mohol vymáhať neoprávnene vyplatené prostriedky tým, že začne správne konanie pre porušenie finančnej disciplíny v zmysle § 31 [zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy](#). Vysvetľuje, že v súlade s týmto ustanovením udelenie alebo použitie verejných prostriedkov na iné účely, ako sú tie, ktoré boli stanovené pre tieto fondy, predstavuje porušenie finančnej disciplíny. Podľa vnútroštátneho súdu však správne konanie umožňuje požadovať vrátenie neoprávnene vyplateného finančného príspevku len vo vzťahu k formálnemu príjemcovi príspevku, teda v prejednávanej veci vo vzťahu k právnickým osobám.

53. Slovenská vláda vo svojich písomných pripomienkach uvádza, že podľa vnútroštátneho práva má štát okrem toho možnosť podať občianskoprávnu žalobu, ktorá mu umožňuje nielen vyvolať občianskoprávnu zodpovednosť právnickej osoby, ktorá je príjemcom neoprávnene vyplatených príspevkov, ale tiež získať následne po odsúdení v trestnom konaní náhradu spôsobenej škody od takto odsúdennej fyzickej osoby.

54. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa článku 325 ods. 1 [ZFEÚ](#) členské štáty na účely boja proti protiprávnym konaniam poškodzujúcim finančné záujmy Únie prijímajú odstrašujúce, účinné a rovnocenné opatrenia ako opatrenia prijaté na vnútroštátnej úrovni na boj proti podvodom poškodzujúcim záujmy dotknutého členského štátu.

55. Ako zdôraznila Komisia, členské štáty sú najmä povinné prijať účinné opatrenia umožňujúce vymáhať sumy, ktoré boli neoprávnene vyplatené príjemcovi príspevku, ktorý bol čiastočne financovaný z rozpočtu Únie. Naopak, článok 325 ZFEÚ neukladá členským štátom žiadnu inú povinnosť než tú, ktorá sa týka účinnosti opatrení, pokiaľ ide o postup, ktorý má umožniť dospieť k takému výsledku, takže členské štáty majú v tejto súvislosti určitú mieru voľnej úvahy s výhradou dodržania zásady ekvivalencie.

56. V tejto súvislosti treba na úvod uviesť, že koexistencia odlišných prostriedkov nápravy, ktoré sledujú odlišné a vlastné ciele v správnom, občianskom alebo trestnom práve, nemôže sama osebe ohroziť účinnosť boja proti podvodom, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie, pokiaľ vnútroštátna právna úprava ako celok umožňuje vymáhanie neoprávnene vyplatených príspevkov z rozpočtu Únie.

57. V prejednávanej veci sa vnútroštátny súd konkrétne pýta na dodržiavanie povinnosti efektivity stanovenej v článku 325 [ZFEÚ](#) v prípade, že štátu nie je priznané právo na náhradu škody ako poškodenému v rámci trestného konania a správne konanie umožňuje vymáhať neoprávnene vyplatený finančný príspevok len od právnickej osoby, ktorá je príjemcom tohto príspevku.

58. V tejto súvislosti treba na jednej strane uviesť, že ako vyplýva z bodu 56 tohto rozsudku, nepriзнание práva na náhradu škody štátu ako poškodenému v rámci trestného konania nemôže byť

samo osebe v rozpore s povinnosťami vyplývajúcimi z článku 325 ZFEÚ.

59. Hoci totiž trestné sankcie môžu byť nevyhnutné na to, aby sa členským štátom umožnilo účinným a odstrašujúcim spôsobom bojovať proti určitým prípadom závažných podvodov (rozsudky z 8. septembra 2015, Taricco a i., [C-105/14](#), EU:C:2015:555, bod 39, ako aj z 5. decembra 2017, M. A. S. a M. B., [C-42/17](#), EU:C:2017:936, bod 34), takéto sankcie sa vyžadujú na zabezpečenie odstrašujúcej povahy vnútroštátneho práva a ich cieľom nie je umožniť vrátenie neoprávnenej platieb.

60. Na druhej strane z bodu 56 tohto rozsudku vyplýva, že existencia účinného prostriedku nápravy poškodenia finančných záujmov Únie v právnom poriadku dotknutého členského štátu, či už v rámci trestného, správneho, alebo občianskoprávneho konania, postačuje na splnenie povinnosti efektivity, ktorú ukladá článok 325 ZFEÚ, pokiaľ tento prostriedok umožňuje vymáhať neoprávnene vyplatené príspevky a trestné sankcie umožňujú bojovať proti prípadom závažných podvodov.

61. O taký prípad ide v prejednávanej veci, keďže čo musí overiť vnútroštátny súd štát má podľa uplatniteľného vnútroštátneho práva možnosť začať jednak správne konanie, ktoré mu umožňuje dosiahnuť vrátenie neoprávnene vyplatených príspevkov od právnickej osoby, ktorej boli poskytnuté, a jednak občianskoprávne konanie smerujúce nielen k vyvodu občianskoprávnej zodpovednosti právnickej osoby,

Rozhodnuté predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

ktorá je príjemcom neoprávnene vyplatených príspevkov, ale aj k získaniu náhrady spôsobenej škody od odsúdenej fyzickej osoby následne po odsúdení v trestnom konaní.

**PhDr. Mgr. Petra Marina
Cebecauer**

Kancelária Najvyššieho súdu
Slovenskej republiky

Z rozhodovacej činnosti

Súdneho dvora Európskej únie

MOŽNOSŤ TRESTNÉHO STÍHANIA ZA INÉ TRESTNÉ ČINY — ZÁSADA ŠPECIALITY

C-195/20 PPU
XC

Dátum podania návrhu
21. apríl 2020

Dátum rozsudku
24. september 2020

Právna oblasť
súdna spolupráca v trestných veciach
európsky zatykačí rozkaz
možnosť trestného stíhania za iné trestné činy

Pôvod prejudiciálnych otázok
Spolkový súdny dvor, Nemecko

Záver
Opatrenie obmedzujúce osobnú slobodu prijaté proti osobe, na ktorú bol vydaný prvý európsky zatykač (ďalej aj len „EZ“) na základe predchádzajúcich skutkov odlišných od tých, ktoré boli dôvodom jej odovzdania na vykonanie druhého EZ, nie je v rozpore s právom Európskej únie, ak táto osoba dobrovoľne opustila členský štát, ktorý vydal prvý EZ.

Skutkové okolnosti prípadu
XC bol v Nemecku stíhaný v troch rôznych trestných konaniach. V prvom prípade bol 6. októbra 2011 odsúdený okresným súdom na úhrnný trest odňatia slobody v trvaní jedného roka a deviatich mesiacov. Výkon tohto trestu bol podmienene odložený.

V druhom prípade v roku 2016 bolo proti XC v Nemecku začaté trestné stíhanie za skutky spáchané v Portugalsku. Keďže sa XC nachádzal v Portugalsku, Staatsanwaltschaft Hannover (Prokuratúra Hannover, Nemecko) vydala európsky zatykač na účely trestného stíhania za tieto činy. Portugalský vykonávajúcí orgán povolil odovzdanie XC nemeckým súdnym orgánom. XC bol odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní jedného roka a troch mesiacov. Počas výkonu tohto trestu bol zrušený podmienkový odklad výkonu trestu uloženého v roku 2011.

Dňa 22. augusta 2018 Staatsanwaltschaft Flensburg (Prokuratúra Flensburg, Nemecko) požiadala portugalský vykonávajúcí orgán, aby upustil od uplatňovania zásady špeciality a dal súhlas s výkonom trestu uloženého v roku 2011. Podľa tejto zásady uvedenej v článku 27 ods. 2 rámcového [rozhodnutia 2002/584](#) odovzdaná osoba totiž nemôže byť v zásade stíhaná, odsúdená alebo inak pozbavená slobody pre iný trestný čin spáchaný pred jej odovzdaním ako pre ten, pre ktorý bola odovzdaná. Odsek 3 písm. g) toho istého článku však stanovuje, že zásada špeciality sa neuplatňuje, ak vykonávajúcí súdny orgán, ktorý osobu odovzdal, dá svoj súhlas.

Keďže portugalský vykonávajúcí súdny orgán neodpovedal, XC bol 31. augusta 2018 prepustený na slobodu. Dňa 18. septembra 2018 odcestoval do Holandska a neskôr do Talianska. Nasledujúci deň vydala Staatsanwaltschaft Flensburg (Prokuratúra Flensburg) na jeho nový európsky zatykač na účely výkonu roz-

sudku zo 6. októbra 2011. XC bol na základe tohto EZ zadržaný v Taliansku. Taliansky vykonávajúcí orgán dal súhlas na jeho odovzdanie nemeckým orgánom.

V treťom prípade vydal 5. novembra 2018 Amtsgericht Braunschweig (Okresný súd Braunschweig, Nemecko) zatykač na účely vyšetrovania tretej veci týkajúcej sa XC, ktorá sa vzťahovala na skutky spáchané v Portugalsku v roku 2005 (ďalej len „vnútroštátny zatykač“). V decembri 2018 Staatsanwaltschaft Braunschweig (Prokuratúra Braunschweig, Nemecko) požiadala taliansky vykonávajúcí orgán, aby tiež súhlasil so stíhaním XC za tieto skutky. Daný orgán dal svoj súhlas s touto žiadosťou.

XC bol umiestnený do vyšetrovacej väzby v Nemecku od 23. júla 2019 do 11. februára 2020 na základe vnútroštátneho zatykača. Počas tohto obdobia bol XC rozsudkom zo 16. decembra 2019 odsúdený za skutky spáchané v Portugalsku v roku 2005 na súhrnný trest odňatia slobody v trvaní sedem rokov, v ktorom sa zohľadnil aj rozsudok zo 6. októbra 2011.

XC podal proti rozsudku zo 16. decembra 2019 opravný prostriedok „Revision“ na vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, konkrétne na Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor, Nemecko), pričom sa odvolával najmä na zásadu špeciality stanovenú v rámcovom [rozhodnutí 2002/584](#). V podstate tvrdil, že keďže portugalský vykonávajúcí orgán nedal súhlas so stíhaním za skutky spáchané v Portugalsku

Z rozhodovacej činnosti

Súdneho dvora Európskej únie

sku v roku 2005, nemecké orgány neboli oprávnené ho stíhať. Vzhľadom na toto tvrdenie sa vnútroštátny súd pýta, či vnútroštátny zatykač z 5. novembra môže byť naďalej platný, alebo ho treba zrušiť.

Právne posúdenie veci

Cieľom rámcového [rozhodnutia 2002/584](#), ako vyplýva najmä z jeho článku 1 ods. 1 a 2 v spojení s odôvodnením 5 tohto rozhodnutia, je nahradiť systém viacstranného vydávania osôb vychádzajúci z Európskeho dohovoru o vydávaní osôb, podpísaného 13. decembra 1957 v Paríži, systémom vydávania odsúdených alebo podozrivých osôb na účely výkonu rozsudkov alebo trestných stíhaní medzi súdnymi orgánmi, ktorý je založený na zásade vzájomného uznávania [rozsudok z 11. marca 2020, SF (Európsky zatykač – Záruka vrátenia do vykonávajúceho štátu), [C-314/18](#), EU:C:2020:191, bod 37 a citovaná judikatúra].

V tejto súvislosti toto rámcové rozhodnutie zavedením zjednodušeného a efektívnejšieho systému vydávania osôb odsúdených za porušenie alebo podozrivých z porušenia trestného zákona smeruje k zjednodušeniu a zrýchleniu súdnej spolupráce s cieľom prispieť k dosiahnutiu cieľa vytýčeného Úniou, a to stať sa priestorom slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, založeným na vysokom stupni dôvery, ktorá má existovať medzi členskými štátmi [rozsudok z 11. marca 2020, SF (Európsky zatykač Záruka vrátenia do vykonávajúceho štátu), [C-314/18](#), EU:C:2020:191, bod 38 a citovaná judikatúra].

V oblasti, na ktorú sa vzťahuje rámcové rozhodnutie 2002/584, je zásada vzájomného uznávania, ktorá predstavuje, ako to vyplýva najmä z odôvodnenia 6 tohto rámcového rozhodnutia, „základný kameň“ súdnej spolupráce v trestných veciach, vyjadrená v článku 1 ods. 2 tohto rámcového rozhodnutia, ktorý zakotvuje pravidlo, podľa ktorého sú členské štáty povinné vykonať každý európsky zatykač na základe zásady vzájomného uznávania a v súlade s ustanoveniami tohto rámcového rozhodnutia. Vykonávajúce súdne orgány teda môžu v zásade odmietnuť vykonať takýto zatykač len z dôvodov nevykonania, ktoré sú vyčerpávajúcim spôsobom upravené v rámcovom rozhodnutí 2002/584 [pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. marca 2020, SF (Európsky zatykač – Záruka vrátenia do vykonávajúceho štátu), [C-314/18](#), EU:C:2020:191, bod 39 a citovaná judikatúra].

Pokiaľ ide o článok 27 rámcového [rozhodnutia 2002/584](#), Súdny dvor už rozhodol, že hoci články 27 a 28 tohto rámcového rozhodnutia priznávajú členským štátom určité presné právomoci pri vykonávaní európskeho zatykača, tieto ustanovenia vzhľadom na to, že stanovujú výnimky zo zásady vzájomného uznávania uvedenej v článku 1 ods. 2 tohto rámcového rozhodnutia, nemôžu byť vykladané spôsobom, ktorý by viedol k znemožneniu cieľa sledovaného uvedeným rámcovým rozhodnutím, ktorý spočíva v uľahčení a urýchlčení odovzdaní medzi súdnymi orgánmi členských štátov vzhľadom na vzájomnú dôveru, ktorá medzi nimi musí existovať [pozri v tomto zmysle rozsudok

z 28. júna 2012, West, [C-192/12 PPU](#), EU:C:2012:404, bod 77).

Treba pripomenúť, že článok 27 ods. 2 rámcového [rozhodnutia 2002/584](#) upravuje zásadu špeciality, podľa ktorej sa odovzdaná osoba nemôže trestne stíhať, odsúdiť alebo inak pozbaviť slobody pre iný trestný čin spáchaný pred jej odovzdaním ako pre ten, pre ktorý bola odovzdaná.

V prvom rade, ako uviedol generálny advokát v bode 33 svojich [návrhov](#), z doslovného výkladu tohto ustanovenia vyplýva, že uvedená zásada úzko súvisí s odovzdaním vyplývajúcim z výkonu konkrétneho európskeho zatykača, keďže znenie tohto ustanovenia odkazuje na „odovzdanie“ v jednotnom čísle.

Ako ďalej uviedol generálny advokát v bode 37 svojich návrhov, tento výklad je podporený systematickým výkladom uvedeného ustanovenia. Tak článok 1 ods. 1 rámcového rozhodnutia 2002/584, ktorý definuje európsky zatykač z hľadiska osobitného cieľa sledovaného týmto zatykačom, ako aj článok 8 ods. 1 tohto rámcového rozhodnutia, ktorý vyžaduje, aby každý európsky zatykač presne uviedol charakter a skutkovú podstatu trestných činov, ktorých sa týka, a opísal okolnosti, za ktorých boli trestné činy spáchané, totiž nasvedčujú tomu, že zásada špeciality súvisí s výkonom konkrétneho európskeho zatykača.

Napokon, ako vyplýva z judikatúry Súdneho dvora, zásada špeciality súvisí so zvrchovanosťou vykonávajúceho členského štátu a priznáva vyžiadanej osobe prá-

Z rozhodovacej činnosti

Súdneho dvora Európskej únie

vo, aby bola stíhaná, odsúdená alebo inak pozbavená slobody iba pre trestný čin, pre ktorý bola odovzdaná (rozsudok z 1. decembra 2008, Leymann a Pustovarov, [C-388/08 PPU](#), EU:C:2008:669, body 43 a 44).

Táto zásada totiž vyžaduje, aby členský štát vydávajúci zatykač, ktorý chce stíhať alebo odsúdiť osobu za iný trestný čin spáchaný pred jej odovzdaním na základe európskeho zatykača, než je ten, pre ktorý bola odovzdaná, získal súhlas vykonávajúceho členského štátu s cieľom zabrániť tomu, aby prvý členský štát zasahoval do právomocí, ktoré by vykonávajúci členský štát mohol vykonávať, a prekročil svoje právomoci vo vzťahu k obvinenej osobe. V rozsahu, v akom cieľom mechanizmu európskeho zatykača je odovzdať dotknutú osobu členskému štátu, ktorý vydal takýto zatykač, pre konkrétne trestné činy uvedené v zatykači a dostať ju prostredníctvom donútenia na územie tohto členského štátu, zásada špeciality je neoddeliteľne spojená s výkonom konkrétného európskeho zatykača, ktorého rozsah je jasne definovaný.

Z toho vyplýva, že zásada špeciality, na ktorú by sa bolo možné odvolávať v rámci prvého odovzdania XC portugalskými vykonávajúcimi orgánmi, nemá vplyv na návrat XC na nemecké územie na základe európskeho zatykača vydaného Prokuratúrou Flensburg 19. septembra 2018. Ako uviedol generálny advokát v bode 50 svojich [návrhov](#), neuplatniteľnosť zásady špeciality na základe prvého európskeho zatykača vydaného Prokuratúrou Hannover 23. augusta 2016 ne-

vyplýva z jednej z výnimiek stanovených v článku 27 ods. 3 rámcového [rozhodnutia 2002/584](#), ale zo skutočnosti, že spor vo veci samej teraz prebieha v rámci výkonu druhého európskeho zatykača vydaného na XC Prokuratúrou Flensburg 19. septembra 2018.

Za týchto podmienok by požiadavka, aby na stíhanie, odsúdenie alebo zadržanie osoby na účely výkonu trestu odňatia slobody alebo ochranného opatrenia spojeného s odňatím slobody pre iný trestný čin spáchaný pred jej odovzdaním, než je ten, pre ktorý bola odovzdaná, udelil súhlas tak vykonávajúcí súdny orgán členského štátu, ktorý odovzdal obvinenú osobu na základe prvého európskeho zatykača, ako aj vykonávajúcí súdny orgán členského štátu, ktorý odovzdal uvedenú osobu na základe druhého európskeho zatykača, bránila efektívnosti postupu odovzdávania, čím by bol ohrozený cieľ sledovaný rámcovým rozhodnutím 2002/584 tak, ako vyplýva z ustálenej judikatúry pripomnutej v bode 35 tohto rozsudku.

Preto vzhľadom na to, že v prednávanej veci XC dobrovoľne opustil nemecké územie po tom, čo v tomto členskom štáte vykonal trest, na ktorý bol odsúdený za skutky uvedené v prvom európskom zatykači vydanom Prokuratúrou Hannover 23. augusta 2016, táto osoba už nemá právo odvolávať sa na zásadu špeciality vzťahujúcu sa na tento prvý európsky zatykač. V tomto kontexte sa uvedená osoba môže odvolávať na zásadu špeciality iba vo vzťahu k európskemu zatykaču vydanému Prokuratúrou Flensburg 19. septembra 2018

a vykonanému talianskym vykonávajúcim orgánom.

V tejto súvislosti z článku 27 ods. 3 písm. g) rámcového rozhodnutia 2002/584 vyplýva, že zásada špeciality stanovená v odseku 2 tohto článku sa neuplatní, ak vykonávajúcí súdny orgán, ktorý odovzdal dotknutú osobu, udelí súhlas na to, aby bola táto osoba trestne stíhaná, odsúdená alebo zadržaná na účely výkonu trestu odňatia slobody alebo ochranného opatrenia spojeného s odňatím slobody pre iný trestný čin spáchaný pred jej odovzdaním, než je ten, pre ktorý bola odovzdaná.

Keďže v takej veci, o akú ide vo veci samej, jediným relevantným odovzdaním na účely posúdenia dodržania zásady špeciality je odovzdanie uskutočnené na základe druhého európskeho zatykača, súhlas vyžadovaný v článku 27 ods. 3 písm. g) rámcového [rozhodnutia 2002/584](#) musí udeliť iba vykonávajúcí súdny orgán členského štátu, ktorý odovzdal obvinenú osobu na základe uvedeného európskeho zatykača.

Z rozhodovacej činnosti

Súdneho dvora Európskej únie

NAHRATIE FILMU NA INTERNET BEZ SÚHLASU NOSITEĽA PRÁV

C-264/19

Constantin Film Verleih

Dátum podania návrhu

21. február 2019

Dátum rozsudku

9. júl 2020

Právna oblasť

autorské právo a s ním súvisiace práva
nahratie filmu na internet bez súhlasu nositeľa práv
právo žalobcu na informácie

Pôvod prejudiciálnych otázok
Spolkový súdny dvor, Nemecko

Záver

Pri protiprávnom nahratí filmu na on-line platformu, akou je YouTube, môže nositeľ práv podľa smernice o vymožitelnosti práv duševného vlastníctva požadovať od prevádzkovateľa iba poštovú adresu dotknutého používateľa, nie však jeho e-mailovú adresu, IP adresu či jeho telefónne číslo

Skutkové okolnosti prípadu

V rokoch 2013 a 2014 boli filmy Parker a Scary movie 5 nahraté na video platformu YouTube bez súhlasu spoločnosti Constantin Film Verleih, nositeľky výlučných práv na využívanie týchto diel v Nemecku. Tieto filmy tam boli prehraté niekoľko desiatok tisíc krát. Constantin Film Verleih teda vyžadovala aby jej spoločnosť YouTube spolu so svojou materskou spoločnosťou Google, v ktorej sa používatelia musia najprv zaregistrovať pro-

stredníctvom používateľského účtu, poskytli všetky informácie týkajúce sa každého z týchto používateľov, ktorí vykonali nahranie. Tieto dve spoločnosti odmietli poskytnúť spoločnosti Constantin Film Verleih informácie týkajúce sa daných používateľov, najmä ich e-mailové adresy a telefónne čísla, ako aj IP adresy, ktoré títo používatelia používali tak v čase nahratia dotknutých súborov, ako aj v okamihu posledného prístupu na svoj Google/YouTube účet. Spor vo veci samej závisí od toho, či sa na takéto informácie vzťahuje pojem „adresy“ v zmysle [smernice 2004/48](#). Táto smernica stanovuje, že súdne orgány môžu nariadiť, aby boli poskytnuté informácie o pôvode a distribučných sieťach tovarov alebo služieb, ktoré porušujú právo duševného vlastníctva. Medzi tieto informácie patria najmä „adresy“ producentov, distributérov a dodávateľov tovarov alebo služieb porušujúcich práva.

Právne posúdenie veci

Pokiaľ ide o otázku, či pojem „adresy“ v zmysle článku 8 ods. 2 písm. a) smernice 2004/48 zahŕňa aj e-mailové adresy, telefónne čísla a IP adresy týchto osôb, treba konštatovať, že keďže toto ustanovenie neodkazuje na právo členských štátov na účely vymedzenia svojho zmyslu a významu, pojem „adresy“ predstavuje pojem práva Únie, ktorý sa obvykle má vykladať samostatným a jednotným spôsobom v celej únii (pozri analogicky rozsudok z 29. júla 2019, Spiegel Online, [C-516/17](#), EU:C:2019:625, bod 62 a citovanú judikatúru).

Okrem toho, keďže tento pojem nie je v smernici 2004/48 vyme-

dzený, určenie jeho významu a rozsahu sa musí stanoviť v súlade s jeho obvyklým významom v bežnom jazyku, pričom sa zohľadní kontext, v ktorom sa používa, a ciele sledované právnu úpravou, ktorej sú súčasťou, a prípadne aj históriu jeho vzniku (pozri v tomto zmysle rozsudky z 29. júla 2019, Spiegel Online, [C-516/17](#), EU:C:2019:625, bod 65, a z 19. decembra 2019, Netherlands Uitgeversverbond a Groep Algemene Uitgevers, [C-263/18](#), EU:C:2019:1111, bod 38, ako aj citovanú judikatúru).

Pokiaľ ide v prvom rade o obvyklý význam pojmu „adresa“, treba konštatovať, ako uviedol generálny advokát v bodoch 30 a 33 svojich návrhov, že v bežnom jazyku sa tento pojem vzťahuje len na poštovú adresu, teda na miesto bydliska alebo obvyklého pobytu určitej osoby. Z toho vyplýva, že tento pojem, pokiaľ sa používa bez ďalšieho spresnenia, ako v článku 8 ods. 2 písm. a) smernice 2004/48, sa netýka e-mailovej adresy, telefónneho čísla alebo IP adresy.

Po druhé prípravné práce, ktoré viedli k prijatiu [smernice 2004/48](#), a najmä návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o opatreniach a postupoch na zabezpečenie vymožitelnosti práv duševného vlastníctva z 30. januára 2003 [[COM\(2003\) 46 final](#)], stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru z 29. októbra 2003 ([Ú. v. EÚ C 32, 2004](#), s. 15) a správu Európskeho parlamentu z 5. decembra 2003 ([A 5-0468/2003](#)) k tomuto návrhu nadväzujú na toto konštatovanie. Ako totiž uviedol generálny advokát v bode 37 svojich [návrhov](#) a ako tvrdila Eu-

Z rozhodovacej činnosti

Súdneho dvora Európskej únie

rópska komisia pred súdnym dvorom, neobsahujú žiadnu indíciu, ktorá by naznačovala, že pojem „adresa“ použitý v článku 8 ods. 2 písm. a) tejto [smernice](#) by sa mal chápať tak, že sa vzťahuje nielen na poštovú adresu, ale aj na e-mailovú adresu, telefónne číslo alebo IP adresu dotknutých osôb.

Po tretie kontext, v ktorom sa predmetný pojem používa, potvrdzuje takýto výklad.

Ako totiž uviedol generálny advokát v bode 35 svojich návrhov, z preskúmania iných aktov práva Únie týkajúcich sa e-mailovej adresy alebo IP adresy vyplýva, že ani jedna z nich nepoužíva pojem „adresa“ bez ďalšieho spresnenia na označenie telefónneho čísla, IP adresy alebo e-mailovej adresy.

Po štvrté takýto výklad je tiež v súlade s cieľom sledovaným článkom 8 smernice 2004/48 vzhľadom na celkový cieľ uvedenej smernice.

V tejto súvislosti je pravda, že právo na informácie stanovené v uvedenom článku 8 má za cieľ uplatniť a konkretizovať základného práva na účinný prostriedok nápravy, ktoré je zaručené článkom 47 [Charty základných práv](#), a tým zabezpečiť účinný výkon základného práva vlastníť majetok, ktorého súčasťou je právo duševného vlastníctva chránené jej článkom 17 ods. 2 (rozsudok zo 16. júla 2015, Coty Germany, [C-580/13](#), EU:C:2015:485, bod 29), a to tým, že umožňuje nositeľovi práva duševného vlastníctva identifikovať osobu, ktorá porušuje toto právo, a prijať potrebné opatrenia na účely ochra-

ny tohto práva (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. januára 2017, NEW WAVE CZ, [C-427/15](#), EU:C:2017:18, bod 25).

Pri prijímaní smernice 2004/48 sa však normotvorca Únie rozhodol vykonať minimálnu harmonizáciu týkajúcu sa dodržiavania práv duševného vlastníctva vo všeobecnosti (pozri v tomto zmysle rozsudok z 9. júna 2016, Hansson, [C-481/14](#), EU:C:2016:419, bod 36). Táto harmonizácia sa teda v článku 8 ods. 2 tejto smernice obmedzuje na presne vymedzené informácie.

Okrem toho treba uviesť, že cieľom smernice 2004/48 je zabezpečiť primeranú rovnováhu medzi jednak záujmom nositeľov práv na ochranu ich práva duševného vlastníctva zakotvenú v článku 17 ods. 2 charty a jednak ochranou záujmov a základných práv používateľov chránených predmetov, ako aj všeobecného záujmu (pozri analogicky rozsudky z 29. júla 2019, Funke Medien NRW, [C-469/17](#), EU:C:2019:623, bod 57; z 29. júla 2019, Pelham a i., [C-476/17](#), EU:C:2019:624, bod 32, ako aj z 29. júla 2019, Spiegel Online, [C-516/17](#), EU:C:2019:625, bod 42).

Presnejšie, pokiaľ ide o článok 8 [smernice 2004/48](#), Súdny dvor už mal príležitosť rozhodnúť, že cieľom tohto ustanovenia je zosúladiť dodržiavanie rôznych práv, najmä práva na informácie nositeľov práv duševného vlastníctva a práva na ochranu osobných údajov používateľov (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. júla 2015, Coty Germany, [C-580/13](#), EU:C:2015:485, bod 28).

Napokon treba spresniť, že hoci z predchádzajúcich úvah vyplýva, že členské štáty nie sú podľa článku 8 ods. 2 písm. a) smernice 2004/48 povinné stanoviť možnosť, aby príslušné súdne orgány nariadili poskytnutie e-mailovej adresy, telefónneho čísla alebo IP adresy osôb, na ktoré sa vzťahuje toto ustanovenie, v rámci konania týkajúceho sa porušenia práva duševného vlastníctva, nič to nemení na tom, že členské štáty majú takúto možnosť. Ako totiž vyplýva zo samotného znenia článku 8 ods. 3 písm. a) tejto smernice, normotvorca Únie výslovne stanovil možnosť členských štátov priznať nositeľom práv duševného vlastníctva právo získať širšie informácie, avšak pod podmienkou, že sa zabezpečí spravodlivá rovnováha medzi rôznymi dotknutými základnými právami a dodržiavaním ostatných všeobecných zásad práva Únie, akou je zásada proporcionality (pozri v tomto zmysle uznesenie z 19. februára 2009, LSG-Gesellschaft zur Wahrnehmung von Leistungsschutzrechten, [C-557/07](#), EU:C:2009:107, bod 29, a rozsudok z 19. apríla 2012, Bonnier Audio a i., [C-461/10](#), EU:C:2012:219, bod 55).

Mgr. Branislav Bunčák
Kancelária Najvyššieho súdu
Slovenskej republiky

Výber rozhodnutí súdov členských štátov EÚ z oblasti správneho práva (JuriFast)

Prinášame Vám výber rozhodnutí z databázy Jurifast, ktorý je spravovaný ACA-Europe (<http://www.aca-europe.eu>). Prostredníctvom databázy Jurifast zabezpečuje ACA-Europe prístup k rozhodnutiam najvyšších správnych súdov, ktorými sa vykonáva právo Európskej únie. ACA-Europe je európske združenie zložené zo Súdneho dvora Európskej únie a štátnych rád alebo z najvyšších správnych jurisdikcií každého z členov Európskej únie. Cieľom ACA-Europe je umožniť lepšie pochopenie práva EÚ sudcami najvyšších správnych súdov v celej Európe a lepšie poznať fungovanie ostatných najvyšších správnych súdov pri vykonávaní práva EÚ; zlepšiť vzájomnú dôveru medzi sudcami najvyšších správnych súdov; podporovať efektívne a účinné fungovanie správneho súdnictva v EÚ; zabezpečiť výmenu názorov o právnych normách v správnych súdnych systémoch a napokon zabezpečiť prístup k rozhodnutiam najvyšších správnych súdov, ktorými sa vykonáva právo EÚ.

HOLANDSKO

A a iní proti Ministerstvu zahraničných vecí

Autor rozhodnutia

Štátna rada

Dátum rozhodnutia

24. jún 2020

ECLI

[ECLI:NL:RVS:2020:1468](#)

Právna oblasť

- zaradenie Tigrov oslobodenia tamilského Ľlamu (ďalej len

„LTTE“) na zoznam teroristov, ktorý zostavila EÚ

- interpretácia pojmu teroristické činy
- rozsah a účel protiteroristických pravidiel
- článok 2 ods. 3 [nariadenia Rady \(ES\) č. 2580/2001](#) (o určitých obmedzujúcich opatreniach proti určitým osobám a subjektom s cieľom boja proti terorizmu)
- článok 1 ods. 6 [spoločnej pozície Rady 2001/931/SZBP](#) (o uplatňovaní špecifických opatrení na boj s terorizmom).

Správny senát štátnej rady položil Súdnemu dvoru Európskej únie prejudiciálne otázky týkajúce sa rozhodnutia holandského ministra zahraničných vecí označiť štyroch jednotlivcov za osoby, na ktoré sa vzťahujú protiteroristické sankcie. Podľa ministra bolo toto rozhodnutie založené, okrem iného, na skutočnosti, že tieto osoby boli v spojení s LTTE; skupinou uvedenou na zozname podľa článku 2 ods. 3 nariadenia č. 2580/2001. Rada Európskej únie v roku 2010 prostredníctvom vykonávacieho [nariadenia Rady \(EÚ\) č. 610/2010](#) ponechala LTTE na tomto zozname. Odvolatelia tvrdia, že toto nariadenie je neplatné z dôvodu, že činnosti LTTE nie sú teroristickými činmi. Podľa ich názoru bola LTTE v skutočnosti „neštátnou ozbrojenou silou“ zapojenou na Srí Lanke do „ozbrojeného konfliktu, ktorý nemal medzinárodný charakter“. V dôsledku toho sa jej činnosti riadili výlučne medzinárodným humanitárnym právom, a nie pravidlami Únie a medzinárodnými pravidlami v oblasti boja proti terorizmu.

V rozsudku [C-158/14](#) zo dňa 14. marca 2017 Súdny dvor Európskej únie okrem iného rozhodol, že „akcie ozbrojených síl v obdobiach ozbrojeného konfliktu“ v zmysle medzinárodného humanitárneho práva môžu predstavovať „teroristické činy“. Skutočnosť, že činnosti „LTTE môžu predstavovať kroky ozbrojených síl, nemá vplyv na platnosť aktov EÚ týkajúcich sa zaradenia na zoznam teroristov EÚ tých, ktorých finančné prostriedky majú byť zmrazené“.

Krátko po rozsudku Súdneho dvora Európskej únie minister vzal späť svoje rozhodnutie o zaradení, čím sa tiež ukončili finančné sankcie voči odvolateľom. V troch zo štyroch konaní o odvolaní sa dosiahlo urovnanie a títo odvolatelia následne vzali svoje odvolania späť. Jeden odvolateľ však chcel v konaní o odvolaní pred správnym senátom pokračovať, pretože si myslel, že ho minister nikdy nemal zaradiť na zoznam teroristov EÚ podľa týchto protiteroristických pravidiel. Odvolal sa na výsledok konania začatého LTTE proti jej zaradeniu na európsky zoznam teroristov (rozsudok Všeobecného súdu v spojených veciach [T-208/11](#) a T-508/11 zo 16. októbra 2014, ECLI:EU:T:2014:885.) pričom ponechanie LTTE na európskom zozname teroristov v roku 2011 a následne – teda po rozhodnutí o zaradení z 8. júna 2010 - vzhľadom na porážku LTTE v máji 2009 sa považovalo za nedostatočne odôvodnené, a preto bolo zrušené.

Vo svojom právoplatnom rozhodnutí správny senát rozhodol, že minister zahraničných vecí nemal zmraziť finančné aktíva

Výber rozhodnutí súdov členských štátov EÚ z oblasti správneho práva (JuriFast)

odvolateľa. Minister uložil finančné sankcie v roku 2010. Tieto boli priamo spojené s ministrovým rozhodnutím označiť odvolateľa za člena teroristickej skupiny, založenom na protiteroristických pravidlách, z dôvodu jeho aktivít pre LTTE. Správny senát sa domnieva, že minister nebol oprávnený označiť odvolateľa za člena teroristickej skupiny na základe protiteroristických pravidiel. Účelom takéhoto označenia je predovšetkým zabrániť osobe alebo organizáciám v páchaní teroristických činov. Ide teda o preventívne opatrenie. Z tohto dôvodu minister môže niekoho označiť, iba ak existuje nebezpečenstvo, že táto osoba alebo organizácia sa zapojí do (budúcich) teroristických činov. Správny senát sa domnieva, že v tomto prípade na základe konkrétnych okolností, na ktorých minister založil svoje rozhodnutie voči odvolateľovi, také nebezpečenstvo neexistovalo. Záverom, to znamená, že označenie odvolateľa podľa protiteroristických pravidiel bolo neoprávnené, a preto minister nemohol uložiť finančné sankcie.

Odvolateľ prípad vyhral.

LOTYŠSKO

SKA-1069/2020

Autor rozhodnutia

Najvyšší súd

Dátum rozhodnutia

30. júna 2020

Značka konania

ECLI: LV: AT: 2020: 0630.A420341617.14.S

Právna oblasť

- verejné obstarávanie
- princíp otvorenosti vo verejnom obstarávaní

V otvorenej súťaži, nemocnica určila dodávateľa materiálu a pomôcok pre starostlivosť o zdravotnícke prístroje žrebovaním. Výber víťaza náhodným výberom sa však konal bez účasti uchádzačov. Proti rozhodnutiu bolo podané odvolanie na súd.

Najvyšší súd v tejto veci uznal, že žrebovanie bolo tradične spravodlivou voľbou, ktorá umožňovala napríklad rozhodnúť sa medzi identickými ponukami. Princíp otvorenosti však v prípade tohto žrebovania nebol dodržaný, to znamená, že výber víťaza sa konal postupom, ktorý nebol ani otvorený, ani transparentný. Rešpektovanie tohto princípu je nevyhnutným prvkom zákonnosti verejného obstarávania. Pri hodnotení zákonnosti procesu verejného obstarávania – žrebovania – také závažné porušenia, ako je nerešpektovanie princípu otvorenosti, sa dajú kompenzovať iba presvedčivými dôkazmi, že žrebovanie vylúčilo možnosť nekalých praktík.

Ak princíp otvorenosti nie je (vôbec) zaručený (ani uchádzači, ani nezávislý pozorovateľ sa nezúčastnili na určení víťaza zákazky), nie je možné, aby súd a uchádzači plne overili či konanie o výbere víťaza bolo skutočne vykonané zákonne. Svedectvá členov Komisie pre verejné obstarávanie, i keď dôveryhodné, nemôžu úplne vylúčiť pochybnosti o objektivite žrebovania a plnom rešpektovaní princípu náhody.

Skutočnosť, že po vypočítaní svedkov, členov Komisie pre verejné obstarávanie, nemal súd žiadne pochybnosti o správnom priebehu žrebovania, nemôže byť sama osebe dostatočným dôvodom na uznanie, že nedodržanie princípu otvorenosti je oprávnené a že žrebovanie bolo vykonané zákonne. Takéto následné dôkazy o priebehu postupu verejného obstarávania neodstránia nedostatky v schopnosti posúdiť zákonnosť postupu verejného obstarávania vyplývajúce z neuplatnenia princípu otvorenosti.

Výber rozhodnutí súdov členských štátov EÚ z oblasti správneho práva (JuriFast)

ESTÓNSKO

[3-18-529 / 137](#)

Autor rozhodnutia

Najvyšší súd

Dátum rozhodnutia

19. máj 2020

ECLI

[ECLI:EE:RK:2020:3.18.529.7371](#)

Právna oblasť

- životné prostredie
- [smernica 92/43/EHS](#)
- ochrana prirodzených biotopov
- osobitne chránené územia
- posúdenie účinkov plánu alebo projektu na osobitne chránené územie
- predbežné posúdenie s cieľom určiť, či by sa mali posudzovať vplyvy plánu alebo projektu na osobitne chránené územie
- opatrenia, ktoré sa môžu zohľadniť

Dve organizácie na ochranu životného prostredia podali na súd odvolanie, ktorým napadli plán určujúci umiestnenie železničnej trate Rail Baltic. Spomedzi viacerých tvrdení predložených navrhovateľmi, najvyšší súd považoval za dôležité to, ktoré sa týkalo polohy vtáčieho územia Natura, ktoré navrhovaná železničná trať nepretínala, ale prechádzala vo vzdialenosti asi 100 metrov od neho.

Najvyšší súd nepovažoval za správne, že pri posudzovaní vplyvu železničnej trasy na životné prostredie sa robil rozdiel medzi priamymi a nepriamymi účinkami železnice (priame účinky, ak trať fyzicky pretínala lokalitu Natura a nepriame účinky, ak trať prechádzala chráneným

územím). V nadväznosti na rozsudok súdneho dvora [C-142/16](#), Komisia proti Nemecku, lokalita Natura môže byť významne ovplyvnená aktivitami vo vnútri aj mimo lokalitu, a nepriamy vplyv navrhovanej činnosti na lokalitu Natura nemusí byť menej významný ako priamy vplyv. Predbežné posúdenie Natura by malo analyzovať situáciu v lokalite Natura a všetky zmeny, ktoré sa môžu vyskytnúť v dôsledku navrhovanej činnosti. Zároveň môže byť lokalita Natura ovplyvnená poškodením biotopov mimo lokality ([C-461/17](#) Holohan a i.). V tomto prípade, predbežné posúdenie pripustilo možnosť vyrušovania chránených vtákov (orlov, bocianov čiernych, hlučáňov) v okruhu 1 km od železnice, ale žiadne dostatočné posúdenie v zmysle článku 6 ods. 3 smernice 92/43/EHS nebolo vykonané.

Najvyšší súd tiež zdôraznil, že vo fáze predbežného posúdenia by sa zmierňujúce opatrenia nemali zohľadňovať.

Úplná a presná analýza zmierňujúcich opatrení musí byť uskutočnená v príslušnom štádiu posudzovania ([C-323/17](#) People Over Wind and Sweetman). Zatiaľ čo najvyšší súd považoval úpravu koridoru cesty za prípustnú úpravu plánovacieho riešenia v štádiu predbežného posúdenia, požiadavky na minimalizáciu hluku na železnici a plánovanie stavebných prác mimo obdobia rozmnožovania sú zmierňovacími opatreniami. Premiestnenie koridoru nevylúčilo výrazný vplyv na vtáčie územie, a preto sa vyžadovalo posúdenie.

Najvyšší súd vysvetlil aj hmotnoprávne požiadavky na hodnotenie Natura a doterajšie nedostatky hodnotenia.

Mgr. Zuzana Kuricová

Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Otroctvo, nevoľníctvo a nútená práca

Prehľad judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva

Preklad materiálu (tzv. *factsheet*), ktorý zostavilo tlačové oddelenie Európskeho súdu pre ľudské práva

Článok 4 (zákaz otroctva a nútenej práce) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd [(ďalej aj „dohovor“)] stanovuje, že:

- „1. Nikoho nemožno držať v otroctve alebo nevoľníctve.
2. Od nikoho sa nevyžaduje, aby vykonával nútené alebo povinné práce.
3. Za „nútenú alebo povinnú prácu“ sa na účely tohto článku nepovažuje:
 - a) práca bežne vyžadovaná počas pozbavenia slobody podľa článku 5 tohto dohovoru alebo v čase podmieneného prepustenia;
 - b) služba vojenského charakteru alebo, v prípade osôb, ktoré odmietajú vojenskú službu z dôvodov svedomia v krajinách, kde sa takéto odmietnutie vojenskej služby uznáva, iná služba vyžadovaná namiesto povinnej vojenskej služby;
 - c) služba vyžadovaná v prípade núdze alebo pohromy ohrozujúcej život alebo blaho spoločnosti;
 - d) práca alebo služba, ktorá tvorí súčasť bežných občianskych povinností.“

PRACOVNÍCI V DOMÁCNOSTI

Siliadinová proti Francúzsku [sťažnosť č. 73316/01]

26. júl 2005

Sťažovateľka, štátna príslušníčka Toga, pricestovala do Francúzska v roku 1994 so zámerom študovať, ale namiesto toho ju donútili pracovať ako domácu slúžku v súkromnej domácnosti v Paríži. Zobrali jej pas, pracovala bez mzdy 15 hodín denne a bez voľného dňa niekoľko rokov. Sťažovateľka namietala, že bola domácim otrokom.

Európsky súd pre ľudské práva [(ďalej len „súd“)] rozhodol, že sťažovateľku nezotročili, pretože jej zamestnávateľia, hoci nad ňou vykonávali kontrolu, nemali „skutočné právo ju zákonne vlastniť, znižujúc ju na úroveň veci“. Súd však potvrdil, že v tom čase platné trestné právo ju dostatočne neochránilo, a aj napriek tomu, že zákon sa následne

zmenil, nevzťahoval sa na jej situáciu. Súd dospel k záveru, že sťažovateľku držali v nevoľníctve v rozpore s článkom 4 Európskeho dohovoru o ľudských právach (zákaz otroctva, nevoľníctva, nútenej alebo povinnej práce).

C. N. a V. proti Francúzsku (sťažnosť č. 67724/09)

11. október 2012

Prejednávaný prípad sa týkal obvinení z nevoľníctva, nútenej alebo povinnej práce (domáce práce bez nároku na odmenu v obydli tety a strýka) dvoma osirelými sestrami z Burundi vo veku 16 a 10 rokov.

Súd potvrdil, že v prípade prvej sťažovateľky došlo k **porušeniu článku 4** dohovoru (zákaz otroctva a nútenej práce), keďže štát neprijal legislatívny a správny rámec umožňujúci účinne bojovať proti nevoľníctvu a nútenej práci. Súd ďalej rozhodol, že v prípade prvej sťažovateľky

nedošlo k porušeniu článku 4 dohovoru v súvislosti so záväzkom štátu účinne vyšetriť prípady nevoľníctva a nútenej práce. Nakoniec zistil, že vo vzťahu k druhej sťažovateľke **nedošlo k porušeniu článku 4** dohovoru.

Súd predovšetkým konštatoval, že prvú sťažovateľku podrobili nútenej alebo povinnej práci, keďže pod hrozbou návratu do Burundi musela vykonávať aktivity, ktoré by sa opísali ako práca, ak by ich vykonával platný profesionál „nútená práca“ sa mala odlišovať od aktivít súvisiacich so vzájomnou rodinnou výpomocou či spolužitím, s osobitným zreteľom na povahu a množstvo predmetnej činnosti. Súd sa taktiež domnieval, že prvú sťažovateľku držali v nevoľníctve, keďže mala pocit, že jej situácia je nemenná a pravdepodobne sa ani nezmení.

Nakoniec súd rozhodol, že Francúzsko si nesplnilo svoj záväzok

Otroctvo, nevoľníctvo a nútená práca

Prehľad judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva

bojovať proti nútej práci podľa článku 4 dohovoru.

C. N. proti Spojenému kráľovstvu ([sťažnosť] č. 4239/08)

13. november 2012

Prejednávaný prípad sa týkal obvinení z domáceho nevoľníctva ženou z Ugandy, ktorá namietala, že ju donútili pracovať ako opatrovateľku v domácnosti.

Súd konštatoval, že došlo k **porušeniu článku 4** dohovoru (zákaz otroctva a nútej práce). Rozhodol, že zákonné ustanovenia platné v Spojenom kráľovstve v rozhodnom čase boli nedostatočné na to, aby poskytli praktickú a účinnú ochranu proti zaobchádzaniu v rozpore s článkom 4 dohovoru. Vzhľadom na absenciu konkrétnej právnej úpravy kriminalizujúcej domáce nevoľníctvo, vyšetrovanie sťažovateľkiných obvinení z domáceho nevoľníctva bolo neúčinné.

Kawogová proti Spojenému kráľovstvu [sťažnosť č. 56921/09]

3. september 2013 (rozhodnutie o vyčiarknutí [podľa čl. 37 dohovoru])

Sťažovateľku, štátnu príslušníčku Tanzánie, ktorá pricestovala do Spojeného kráľovstva na pracovné víza pre pracovníkov v domácnosti platné do novembra 2006, donútili denne pracovať pre rodičov jej predchádzajúceho zamestnávateľa, od siedmej hodiny ráno do pol jedenásťtej hodiny večer, bez nároku na odmenu po dobu niekoľkých mesiacov potom, čo jej vypršali víza. Utekla v júni 2007. Namietala, že ju podrobili nútej práci.

Súd, berúc do úvahy podmienky vyhlásenia britskej vlády a spôsoby zabezpečenia dodržiavania záväzkov uvedených v danom dokumente, **vyčiarkol sťažnosť** zo zoznamu prípadov v súlade s článkom 37 dohovoru (vyčiarknutie sťažnosti).

TREST POVINNEJ PRÁCE ZA SPRÁVNÝ PRIESTUPOK

Prejednávaná sťažnosť

Tiunov proti Rusku ([sťažnosť] č. 29442/18)

Sťažnosť oznámená ruskej vláde 15. januára 2019.

Sťažovateľovi v prejednávanom prípade uložili trest povinnej práce vo výmere tridsiatich hodín za účasť na protiprávnom zhromaždení. Daný trest nevykonali a v odlišnom konaní ho odsúdili za trestný čin nevykonania uloženého trestu podľa ZSP (federálneho Zákona o správnych priestupkoch) a odsúdili na tri dni pozbavenia slobody.

Súd **oznánil** sťažnosť ruskej vláde a položil stranám **otázky** podľa článku 4 (zákaz otroctva a nútej práce), [článku] 5 ods. 1 (právo na slobodu a bezpečnosť), [článku] 6 ods. 1 (právo na spravodlivé súdne konanie), [článku] 7 (uloženie trestu výlučne na základe zákona), [článku] 10 (sloboda prejavu) a [článku] 11 dohovoru (sloboda zhromažďovania a združovania).

Otroctvo, nevol'níctvo a nútená práca

Prehľad judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva

PROFESIONÁLNE SLUŽBY (ADVOKÁTI, LEKÁRI, ATĎ.)

Van der Mussele proti Belgicku [sťažnosť č. 8919/80]

23. november 1983

Sťažovateľ, advokátskeho koncipienta, vyzvali, aby poskytol bezplatné právne služby na pomoc nemajetným obžalovaným. Namietal, že išlo o nútenú prácu.

Súd rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 4** dohovoru (zákaz nútenej práce). Bezplatná právna pomoc, o ktorú požiadali sťažovateľa, súvisela s jeho povolaním, získal za ňu určité výhody, ako napr. výlučné právo konať pred súdom, a prispela k jeho profesionálnemu vzdelaniu; súvisela s ďalším právom podľa dohovoru článkom 6 ods. 1 (právo na spravodlivé súdne konanie) a mohla sa považovať za „bežné občianske povinnosti“ povolené podľa článku 4 ods. 3 dohovoru. Nakoniec, povinnosť obhajovať ľudí bez nároku na odmenu ponechala sťažovateľovi dostatok času na platenú prácu.

Steindl proti Nemecku [sťažnosť č. 29878/07]

14. september 2010 (rozhodnutie o prijateľnosti)

Sťažovateľ, očný lekár v súkromnej ambulancii, namietal, že mal zákonnú povinnosť zúčastňovať sa na systéme pohotovostnej služby, ktorý organizoval verejný orgán.

Súd vyhlásil sťažnosť za **neprijateľnú** ako zjavne nepodloženú. Rozhodol hlavne, že povinnosť založili na koncepte profesionál-

nej a občianskej spolupatričnosti zameranej na odvracanie núdzových situácií. Navyše, bremeno služieb v počte šesť dní počas obdobia troch mesiacov uložené sťažovateľovi nebolo neprimerané. Služby, ktoré sťažovateľovi nariadili vykonať, preto nepredstavovali „povinnú alebo nútenú prácu“.

Mihal proti Slovensku [sťažnosť č. 22006/07]

28. jún 2011 (rozhodnutie o prijateľnosti)

Sťažovateľovi, súdnemu exekutorovi, nenahradili náklady, ktoré mu vznikli pri výkone súdneho rozhodnutia. Namietal, že absencia akejkol'vek kompenzácie za prácu, ktorú vykonal, vyústila do nútenej práce.

Súd vyhlásil sťažnosť za **neprijateľnú** ako zjavne nepodloženú. Rozhodol, že bremeno uvalené na sťažovateľa nebolo nadmerné, neprimerané alebo inak neprijateľné.

Bucha proti Slovensku [sťažnosť č. 43259/07]

20. september 2011 (rozhodnutie o prijateľnosti)

Sťažovateľ, advokát vymenovaný na zastupovanie klienta v systéme bezplatnej právnej pomoci, namietal, že ústavný súd, v rozpore so svojou praxou v ďalších podobných prípadoch, mu odmietol nahradiť náklady súvisiace s jeho účasťou na ústnom pojednávaní pred ústavným súdom.

Súd vyhlásil sťažnosť za **neprijateľnú** ako zjavne nepodloženú.

Graziani-Weiss proti Rakúsku [sťažnosť č. 31950/06]

18. október 2011

Prípado sa týkal povinnosti advokáta (alebo verejného notára, ale nie iných kategórií osôb s právnickým vzdelaním) v Rakúsku, aby konal ako *pro bono* opatrovník duševne chorej osoby. Praktizujúceho advokáta, sťažovateľa, informovali, že ho rakúske súdy plánovali ustanoviť za zákonného zástupcu duševne chorej osoby. Podľa súdov, ani združenie opatrovníkov, ani akéhokoľvek známeho príbuzného nemohli ustanoviť za opatrovníka danej osoby.

Súd dospel k záveru, že **nedošlo k porušeniu článku 4** (zákaz nútenej práce) **v spojení s článkom 14** dohovoru (zákaz diskriminácie). Poznamenal, že existoval značný rozdiel medzi profesionálnymi združeniami praktizujúcich advokátov, ktorých práva a povinnosti sa riadili osobitnými zákonmi a predpismi, a skupinou ďalších osôb, ktoré mohli právo študovať, a dokonca získali profesionálne právnické vzdelanie, ale nepracovali ako praktizujúci advokáti. Preto teda, na účely ustanovenia opatrovníka v prípadoch, kde je zákonné zastúpenie nevyhnutné, profesionálne združenia advokátov a verejných notárov, na jednej strane, a iné právnicko vzdelané osoby, na strane druhej, neboli v relevantne podobných situáciách.

Otroctvo, nevol'níctvo a nútená práca

Prehľad judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva

Adigüzel proti Turecku [sťažnosť č. 65126/09]

6. február 2018 (rozhodnutie o prijateľnosti)

Sťažovateľ, štátny zamestnanec pracujúci pre obecný úrad ako lekár z povolania a súdny lekár, namietal, že musel pracovať mimo rozvrhnutého pracovného času bez náhrady mzdy.

Súd vyhlásil sťažnosť za **neprijateľnú z dôvodu jej nezlučiteľnosti *ratione materiae*** s článkom 4 dohovoru, konštatujúc, že skutočnosti namietané v prejednávacom prípade nespádali do rozsahu pôsobnosti článku 4 dohovoru. Podotkol najmä, že tým, že sa rozhodol pracovať ako štátny zamestnanec pre obec, sťažovateľ musel od začiatku vedieť, že mu môže byť uložená práca mimo štandardných hodín bez nároku na odmenu. Navyše, aj keď peňažná náhrada neprichádzala do úvahy, sťažovateľ si mohol vziať náhradné voľno, o ktoré nikdy nepožiadaval. Preto nemôže namietat, že bol vystavený neprimeranému bremenu. Riziko krátenia platu alebo dokonca prepustenia pre odmietnutie pracovať mimo pracovného času nestačilo, aby sa dospelo k záveru, že prácu požadovali pod hrozbou „pokuty“. Vo svetle vyššie uvedeného, súd zastával názor, že dodatočné služby, ktoré sa požadovali od sťažovateľa, nepredstavovali „nútenú alebo povinnú prácu“.

SLUŽBA VOJENSKEJ POVAHY ALEBO NÁHRADNÁ CIVILNÁ SLUŽBA

W., X., Y. a Z. proti Spojenému kráľovstvu [sťažnosti č. 3435-38/67]

19. júl 1968 (rozhodnutie Európskej komisie pre ľudské práva) **1**

Štyria chlapci vo veku 15 a 16 rokov narukovali do britského námorníctva na obdobie deviatich rokov. Ich žiadosť o prepustenie zo služby pre rozličné osobné dôvody úrady odmietli, následkom čoho [sťažovatelia] namietali, že ich držali v nevol'níctve.

Európska komisia pre ľudské práva rozhodla, že vojenská služba sťažovateľov nevyústila do nevol'níctva v zmysle článku 4 ods. 1 dohovoru (zákaz otroctva a nevol'níctva) a vyhlásila sťažnosti za **neprijateľné**.

Chitos proti Grécku [sťažnosť č. 51637/12]

4. jún 2015

Prejednávaný prípad sa týkal vojenského dôstojníka, ktorého donútili zaplatiť poplatok štátu na to, aby mohol skončiť pred koncom doby trvania svojho služobného pomeru. Súd o takejto veci rozhodoval prvýkrát.

Súd dospel k záveru, že došlo k **porušeniu článku 4 ods. 2** dohovoru (zákaz nútenej práce). Mal predovšetkým za to, že želanie štátu zabezpečiť návratnosť investícií do výučby vojenských dôstojníkov a vojenských lekárov a zaobstarat' dostatočný počet zamestnancov, odôvodňovalo zákaz ich rezignácie z [ozbrojených] síl po určitú dobu stanove-

nú štátom a podrobiť ich plateniu poplatku s cieľom pokryť náklady na životné potreby a výcvik, ktoré vznikli počas rokov výcviku, okrem platenia odmeny a sociálnych dávok. Súd poznamenal, že vojenský lekárski dôstojníci požívali výhody nedostupné civilným študentom medicíny počas ich štúdia a odborných školení. Napriek tomu, prikázaním sťažovateľovi zaplatiť dlžnú sumu s cieľom splatiť jeho zostávajúce roky v službe, vo výške 109 527 eur, bez akejkoľvek možnosti splácania, aj keď mu prebiehalo odvolacie konanie pred revíznym súdom, úrady zlyhali v dosiahnutí spravodlivej rovnováhy medzi ochranou práv sťažovateľa ako jednotlivca a záujmami spoločnosti ako celku.

Otroctvo, nevol'níctvo a nútená práca

Prehľad judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva

OBCHODOVANIE S ĽUĎMI A/ALEBO NÚTENÁ PROSTITÚCIA

POVINNOSŤ ŠTÁTOV OCHRÁŇOVAŤ OBEŤE

Rantsev proti Cypru a Rusku [sťažnosť č. 25965/04]

7. január 2010

Sťažovateľ bol otcom mladej ženy, ktorá zomrela na Cypre, kam odišla pracovať v marci 2001. Namietal, že cyperská polícia neurobila všetko, aby ochránila jeho dcéru pred tým, aby sa nestala obeťou obchodovania s ľuďmi, kým bola nažive, a aby potrestala zodpovedných za jej smrť. Taktiež namietal, že ruské úrady nevyšetřili obchodovanie s jeho dcérou a jej následnú smrť a nepodnikli kroky na jej ochranu pred rizikom obchodovania s ľuďmi.

Súd podotkol, že rovnako ako otroctvo, obchodovanie s ľuďmi je svojou podstatou a cieľom vykorisťovania založené na výkone právomocí spojených s vlastníckym právom, zaobchádzajú s ľudskými bytosťami ako s tovarom, ktorý sa má kúpiť a predáť a využiť na nútenú prácu; vyplýva z neho prísny dohľad nad aktivitami obetí, ktorých pohyb je často ohraničený, a zahŕňa použitie násilia a vyhrážok voči obetiam. Preto súd potvrdil, že samotné obchodovanie s ľuďmi je zakázané článkom 4 dohovoru (zákaz otroctva a nútej práce). Dospel k záveru, že zo strany Cypru došlo k **porušeniu pozitívneho záväzku vyplývajúceho z článku 4 dohovoru** v dvoch bodoch: po prvé, nezačal vhodný právny a adminis-

tratívny rámec na potieranie obchodovania s ľuďmi ako výsledku existujúceho režimu umeleckých víz a po druhé, zlyhanie polície prijať operatívne opatrenia na ochranu dcéry sťažovateľa pred obchodovaním, napriek okolnostiam, ktoré vzbudili virohodné podozrenie, že mohla byť obeťou obchodovania s ľuďmi.

Súd mal za to, že Rusko tiež **porušilo článok 4 dohovoru** z dôvodu, že nevyšetřilo ako a kde zlákali sťažovateľovu dcéru, a hlavne nepodniklo kroky na identifikáciu osôb zúčastnených na jej zlakaní alebo použití týchto metód zlákania.

Súd ďalej potvrdil, že zo strany Cypru došlo k **porušeniu článku 2 dohovoru** (právo na život) v dôsledku toho, že cyperské úrady účinne nevyšetřili smrť sťažovateľovej dcéry.

V. F. proti Francúzsku [sťažnosť č. 7196/10]

29. november 2011 (rozhodnutie o prijateľnosti)

Prejednávany prípad sa týkal konania o vyhostení sťažovateľky do Nigérie, jej krajiny pôvodu. Sťažovateľka predovšetkým tvrdila, že ak by ju vyhostili do Nigérie, hrozilo by riziko, že sa opäť stane obeťou obchodu s bielym mäsom, ktorému ušla, riskovala by odvetu od dotknutých osôb, a že nigérijské úrady by ju neboli schopné ochrániť. Podľa jej názoru francúzske úrady mali povinnosť nevyhostiť potenciálne obeť obchodovania s ľuďmi.

Súd vyhlásil sťažnosť za **neprijateľnú** ako zjavne nepodloženú. Zatiaľ čo si dobre uvedomoval

rozsah obchodovania s nigérijskými ženami vo Francúzsku a ťažkosti zažívané týmito ženami pri nahlasovaní sa na úradoch s cieľom získania ochrany, napriek tomu mal za to, najmä, že informácie poskytnuté sťažovateľkou v prejednávacom prípade neboli dostatočné, aby sa preukázalo, že polícia vedela alebo mala vedieť, keď nariadila jej vystaňovanie, že sťažovateľka bola obeťou siete obchodovania s ľuďmi.

Pokiaľ ide o nebezpečenstvo, že by sa sťažovateľka znova stala obeťou obchodu s bielym mäsom v Nigérii, súd konštatoval, že zatiaľ čo nigérijská právna úprava zabráňujúca prostitúcii a bojujúca proti takýmto sieťam úplne nedosiahla svoj účel, urobil sa značný pokrok a bolo pravdepodobné, že sťažovateľka dostane pomoc pri svojom návrate.

Pozri tiež: *Idemugiaová proti Francúzsku [sťažnosť č. 4125/11]*, rozhodnutie o prijateľnosti z 27. marca 2012.

M. a ďalší proti Taliansku a Bulharsku [sťažnosť č. 40020/03]

31. júl 2012

Sťažovatelia, rómskeho pôvodu a bulharskej štátnej príslušnosti, namietali, že po pricestovaní do Talianska s cieľom nájsť si prácu ich dcéru zadržali ozbrojené súkromné osoby, donútili ju pracovať a kraťnúť a sexuálne ju zneužívala rómska rodina v obci. Taktiež tvrdili, že talianske úrady udalosti riadne nevyšetřili.

Súd vyhlásil **sťažnosti** sťažovateľov [v časti] **podľa článku 4 dohovoru** (zákaz otroctva a núte-

Otroctvo, nevol'níctvo a nútená práca

Prehľad judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva

nej práce) za **neprijateľné** ako zjavne nepodložené. Rozhodol, že žiadne dôkazy nepodporujú námietku o obchodovaní s ľuďmi. Zistil však, že talianske úrady účinne nevyšetřili obvinenia sťažovateľov, že ich dcéru, v tom čase maloletú, opakovane zbili a znásilnili vo vile, kde ju držali. Súď preto konštatoval, že došlo k **porušeniu článku 3** dohovoru (zákaz neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania) z procesného hľadiska. Nakoniec súď rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 3** dohovoru v súvislosti s krokmi, ktoré podnikli talianske úrady na prepustenie prvej sťažovateľky.

F. A. proti Spojenému kráľovstvu (sťažnosť) č. 20658/11)

10. september 2013 (rozhodnutie o prijateľnosti)

Sťažovateľka, štátna príslušníčka Ghany, tvrdila, že ju prepravili do Spojeného kráľovstva a donútili k prostitúcii. Namietla najmä, že jej premiestnenie do Ghany by predstavovalo riziko, že padne do rúk svojich predchádzajúcich alebo nových obchodníkov s ľuďmi. Ďalej tvrdila, že keďže sa nakazila HIV v Spojenom kráľovstve v priamom dôsledku obchodovania a sexuálneho vykorisťovania, štát mal pozitívny záväzok dovoliť jej ostať v Spojenom kráľovstve, aby mala prístup k potrebnej liečbe.

Súď vyhlásil námietky sťažovateľky podľa článkov 3 (zákaz neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania) a 4 dohovoru (zákaz otroctva a nútenej práce) za **neprijateľné**. Poznamenal hlavne, že sťažovateľka mohla vzniesť všetky svoje sťažnosti

týkajúce sa dohovoru v odvolaní pred Vyšším súdom. **2** Nepožiadanim o povolenie odvolať sa na Vyšší súd nesplnila požiadavky podľa článku 35 ods. 1 dohovoru (podmienky prijateľnosti).

L. E. proti Grécku (sťažnosť) č. 71545/12)

21. január 2016

Prejednávaný prípad sa týkal sťažnosti štátnej príslušníčky Nigérie, ktorú donútili k prostitúcii v Grécku. Oficiálne uznaná za obeť obchodovania s ľuďmi na účel sexuálneho vykorisťovania, sťažovateľka musela aj napriek tomu čakať viac ako deväť mesiacov potom, čo informovala úrady o svojej situácii, predtým ako jej súdny systém udelil príslušný štatút. Predovšetkým uviedla, že zlyhanie gréckeho štátu splniť si svoje pozitívne záväzky podľa článku 4 dohovoru (zákaz otroctva a nútenej práce) znamenalo porušenie daného ustanovenia.

Súď rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 4** dohovoru (zákaz otroctva a nútenej práce). Obzvlášť podotkol, že účinnosť predbežného skúmania a následného vyšetrovania prípadu znížili viaceré nedostatky. Pokiaľ ide o správne a súdne konania, súď taktiež poukázal na početné prieťahy a chyby v súvislosti s procesnými záväzkami gréckeho štátu.

V prejednávanom prípade mal súď taktiež za to, že došlo k **porušeniu článku 6 ods. 1** dohovoru (právo na spravodlivé súdne konanie v primeranej lehote), konštatujúc, že dĺžka príslušného konania bola neprimeraná pre jednu inštanciu a nespĺňala po-

žiadavku „primeranej lehoty“.

Nakoniec, súď dospel k záveru, že došlo k **porušeniu článku 13** dohovoru (právo na účinný prostriedok nápravy) z dôvodu absencie prostriedku nápravy vo vnútroštátnom práve, ktorým by sa sťažovateľka mohla domôcť svojho práva na prejednanie veci v primeranej lehote.

J. a ďalší proti Rakúsku (sťažnosť) č. 58216/12)

17. január 2017

Prejednávaný prípad sa týkal vyšetrovania obvinenia z obchodovania s ľuďmi rakúskymi úradmi. Sťažovateľky, dve štátne príslušníčky Filipín, ktoré odišli pracovať ako chýžné alebo opatrovateľky do Spojených arabských emirátov, uviedli, že ich zamestnávateľia im vzali pasy a vykorisťovali ich. Tvrdili, že dané zaobchádzanie pretrvávalo počas krátkeho pobytu vo Viedni, kam ich vzali ich zamestnávateľia a kde sa im nakoniec podarilo utiecť. Potom, čo sťažovateľky podali trestné oznámenie proti svojim zamestnávateľom v Rakúsku, úrady rozhodli, že nemajú jurisdikciu nad údajnými trestnými činmi spáchanými v zahraničí a rozhodli sa nepokračovať vo vyšetrovaní prípadu sťažovateľiek týkajúceho sa udalostí v Rakúsku. Sťažovateľky trvali na tom, že ich podrobili nútenej práci a obchodovaniu s ľuďmi, a že rakúske úrady nevykonali účinné a dôkladné vyšetrovanie ich obvinení. Obzvlášť namietali, že na to, čo sa im stalo v Rakúsku, nemožno nazerať izolovane, a že rakúske úrady mali povinnosť podľa medzinárodného práva vy-

Otroctvo, nevol'níctvo a nútená práca

Prehľad judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva

šetriť aj tie udalosti, ku ktorým došlo v zahraničí.

Súd, konštatujúc, že si rakúske úrady splnili svoju povinnosť ochrániť sťažovateľky ako (potenciálne) obeť obchodovania s ľuďmi, dospel k záveru, že **nedošlo k porušeniu článku 4** (zákaz nútenej práce) a **nedošlo k porušeniu článku 3** dohovoru (zákaz neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania). Podotkol najmä, že podľa dohovoru neexistovala žiadna povinnosť vyšetriť zlákanie sťažovateľiek na Filipínach alebo ich údajné vykorisťovanie v Spojených arabských emirátoch, keďže štáty nemajú podľa článku 4 dohovoru povinnosť poskytnúť univerzálnu jurisdikciu nad trestnými činmi obchodovania s ľuďmi spáchanými v zahraničí.

Pokiaľ ide o udalosti v Rakúsku, súd dospel k záveru, že úrady podnikli všetky kroky, ktoré by sa [od nich] dali v danej situácii primerane očakávať. Sťažovateľky, podporované mimovládnu organizáciou financovanou vládou, mali pohovor so špeciálne vyškolenými policajnými príslušníkmi, boli im udelené povolenia na pobyt a pracovné povolenia s cieľom legalizovať ich pobyt v Rakúsku, a pre ich ochranu sa uložil zákaz sprístupnenia osobných údajov. Navyše, vyšetrovanie obvinení sťažovateľiek o ich pobyte vo Viedni bolo dostatočné a výsledné preskúmanie úradov, vzhľadom na skutkové okolnosti a dostupné dôkazy, bolo primerané. Akékoľvek ďalšie kroky v prípade ako napr. konfrontovať zamestnávateľov sťažovateľiek by nemali rozumné vyhliadky na úspech, keďže neexistovala

žiadna vzájomná dohoda o právnej pomoci medzi Rakúskom a Spojenými arabskými emirátmi, a keďže sa sťažovateľky obrátili na políciu až približne rok po predmetných udalostiach, dávno potom, čo ich zamestnávateľia opustili krajinu.

Chowdury a ďalší proti Grécku [sťažnosť č. 21884/15]

30. marec 2017

Sťažovateľov – 42 štátnych príslušníkov Bangladéša – zlákali v Aténach a iných častiach Grécka medzi koncom roku 2012 a začiatkom roku 2013, bez gréckeho pracovného povolenia, na prácu na hlavnej jahodovej farme v Manolade. Ich zamestnávateľia nezaplatili sťažovateľom mzdy a prinútili ich pracovať v náročných fyzických podmienkach pod dohľadom ozbrojenej stráže. Sťažovateľia tvrdili, že ich podrobili nútenej alebo povinnej práci. Ďalej uviedli, že štát mal povinnosť zabrániť tomu, aby ich podrobili obchodovaniu s ľuďmi, prijať preventívne opatrenia za daným účelom a potrestať zamestnávateľov.

Súd rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 4 ods. 2** dohovoru (zákaz nútenej práce), konštatujúc, že grécky štát neposkytol účinnú ochranu sťažovateľom. Súd predovšetkým podotkol, že situácia sťažovateľov bola obchodovaním s ľuďmi a nútenou prácou a konkretizoval, že vykorisťovanie prostredníctvom práce bolo jedným hľadiskom obchodovania s ľudskými bytosťami.

Súd taktiež rozhodol, že si štát nesplnil svoje záväzky zabrániť situácii obchodovania s ľuďmi,

ochrániť obeť, viesť účinné vyšetrovanie spáchaných trestných činov a potrestať osoby zodpovedné za obchodovanie s ľuďmi.

T. I. a ďalší proti Grécku [sťažnosť č. 40311/10]

18. júl 2019

V prejednávacom prípade tri ruské štátne občianky uviedli, že boli obeťami obchodovania s ľuďmi. Tvrdili najmä, že ich donútili pracovať ako prostitútky v Grécku a namietali, že grécke úrady si nesplnili svoje záväzky kriminalizovať a trestne stíhať činy súvisiace s obchodovaním s ľuďmi. Ďalej sa sťažovali na nedostatky a chyby vo vyšetrovaní a súdnych konaniach.

Súd rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 4** dohovoru (zákaz otroctva a nútenej práce), konštatujúc, že právne ustanovenia upravujúce konania neboli účinné a dostatočné, či už na potrestanie obchodníkov s ľuďmi alebo na zabezpečenie účinnej prevencie obchodovania s ľuďmi. Poznamenal hlavne, že príslušné úrady sa nezaoberali prípadom s požadovanou starostlivosťou, a že sťažovateľky nezapojili do vyšetrovania v rozsahu vyžadovanom procesnou stránkou článku 4 dohovoru.

S. M. proti Chorvátsku [sťažnosť č. 60561/14]

25. jún 2020 (veľká komora)

Prejednávany prípad sa týkal sťažnosti chorvátskej ženy na obchodovanie s ľuďmi a nútenú prostitúciu. Sťažovateľka namietala nedostatočnú úradnú procesnú reakciu na jej tvrdenia.

Otroctvo, nevol'níctvo a nútená práca

Prehľad judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva

Súd rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 4** dohovoru (zákaz nútej práce) z dôvodu nedostatkov vo vyšetrovaní sťažovateľkiných tvrdení, že bola nútená k prostitúcii chorvátskymi úradmi. Využívajúc príležitosť prostredníctvom prípadu sťažovateľky objasniť svoju judikatúru v oblasti obchodovania s ľuďmi na účel koristenia z prostitúcie, súd predovšetkým zdôraznil, že sa opiera o definíciu podľa medzinárodného práva, aby rozhodol, či by mohol charakterizovať správanie alebo situáciu ako obchodovanie s ľuďmi podľa článku 4 dohovoru, a teda, či by predmetné ustanovenie mohlo byť použité v konkrétnych okolnostiach prípadu.

Súd taktiež objasnil, že pojem nútej alebo povinnej práce podľa článku 4 dohovoru bol zameraný na ochranu proti prípadom závažného vykorisťovania, ako napr. nútená prostitúcia, bez ohľadu na to či, za konkrétnych okolností prípadu, súviseli so špecifickým kontextom obchodovania s ľuďmi. Rozhodol, že článok 4 by mohol byť použitý v sťažovateľkinom prípade, keďže určité črty obchodovania a nútej prostitúcie boli pravdepodobne prítomné, ako napr. zneužitie moci nad zraniteľným jednotlivcom, donucovanie, klamanie a ukrývanie. Obzvlášť, človek, ktorý sťažovateľku údajne zneužíval, bol policajt, zatiaľ čo ona bola v ústavnej starostlivosti od 10 rokov, a prvýkrát ju kontaktoval prostredníctvom facebook-u, pričom v nej vzbudil dojem, že by jej pomohol nájsť prácu. Namiesto toho pre ňu dohodol poskytovanie sexuálnych služieb, buď v byte, ktorý si prenajal, alebo ju rozvážal na stret-

nutia s klientmi. Daná situácia znamenala, že bolo povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní vyšetriť tvrdenia sťažovateľky. Nezaoberali sa však všetkými zrejmyými liniami vyšetrovania, najmä nevypočuli všetkých prípadných svedkov, a preto to v súdnom konaní bola otázka sťažovateľkinho slova proti [slovu] jej údajného zneužívateľa. Tieto nedostatky zásadne oslabili schopnosť vnútroštátnych úradov určiť pravú povahu vzťahu medzi sťažovateľkou a človekom, ktorý ju údajne zneužíval, a zistiť, či ju skutočne vykorisťoval.

Prejednávané sťažnosti

Zoletić a ďalší proti Azerbajdžanu ([sťažnosť] č. 20116/12)

Sťažnosť oznámená vláde Azerbajdžanu 6. júla 2017.

Sťažovatelia – štátni príslušníci Bosny a Hercegoviny – predovšetkým namietali, že ich podrobili obchodovaniu s ľuďmi a nútej alebo povinnej práci v Azerbajdžane, zatiaľ čo pracovali na stavebných projektoch.

Súd oznámil sťažnosť vláde Azerbajdžanu a položil stranám otázky podľa článku 4 (zákaz otroctva a nútej práce) a článku 6 ods. 1 dohovoru (právo na spravodlivé súdne konanie) a podľa článku 1 protokolu číslo 1 k dohovoru (ochrana majetku).

V. C. L. proti Spojenému kráľovstvu ([sťažnosť] č. 77587/12)

Sťažnosť oznámená vláde Spojeného kráľovstva 5. marca 2018.

Sťažovateľ, štátny príslušník Vietnamu, namietal svoje odsúdenie za drogové trestné činy, tvr-

diac hlavne, že prokuratúra a polícia porušili svoj pozitívny záväzok vyšetriť tvrdenie, že bol obeťou obchodovania s ľuďmi.

Súd oznámil sťažnosť vláde Spojeného kráľovstva a položil stranám otázky podľa článkov 4 (zákaz otroctva a nútej práce), 6 (právo na spravodlivé súdne konanie) a 34 dohovoru (právo na individuálne sťažnosti).

Podobná prejednávaná sťažnosť: A. N. proti Spojenému kráľovstvu ([sťažnosť] č. 74603/12), oznámená vláde Spojeného kráľovstva 19. júna 2018.

ŠTATÚT UTEČENCA A POVolenie NA POBYT

L. R. proti Spojenému kráľovstvu ([sťažnosť] č. 49113/09)

14. jún 2011 (rozhodnutie o vyčiarknutí [podľa článku 37 dohovoru])

Sťažovateľka tvrdila, že ju albánsky muž prepravil [ako obeť obchodovania s ľuďmi] do Spojeného kráľovstva z Talianska, prinútil ju k prostitúcii v nočnom klube ponechávajúc si všetky peniaze, ktoré to vynieslo. Utekla a začala žiť v nemenovanej ubytovni. Tvrdila, že jej vyhostenie zo Spojeného kráľovstva do Albánska by ju vystavilo riziku zaobchádzania v rozpore, okrem iného, s článkom 4 dohovoru (zákaz otroctva a nútej práce).

Súd vyčiarkol sťažnosť zo zoznamu prípadov, v súlade s článkom 37 dohovoru (vyčiarknutie sťažnosti), keďže zistil, že sťažovateľke a jej dcére priznali štatút utečenca v Spojenom kráľovstve, a že už neexistovalo

Otroctvo, nevol'níctvo a nútená práca

Prehľad judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva

žiadne riziko, že by boli vyhosené do Albánska. Vláda sa tak tiež zaviazala zaplatiť sťažovateľke sumu trov konania, ktoré jej vznikli.

D. H. proti Fínsku [sťažnosť] č. 30815/09

28. jún 2011 (rozhodnutie o vyčiarknutí)

Sťažovateľ, štátny príslušník Somálska narodený v roku 1992, pricestoval loďou do Talianska v novembri 2007. Utekal z Mogadiša, kde ho podľa jeho tvrdení donútili vstúpiť do armády po páde administratívneho aparátu krajiny, a kde bol jeho život v ohrození zo strany etiópskych jednotiek, ktoré sa zameriavali na zajímanie a vraždenie mladých somálskych vojakov. Talianske úrady ho ponechali v uliciach Ríma v zime 2007 bez akejkoľvek pomoci alebo zdrojov. Bol nepretržite hladný a v chlade, fyzicky a slovne zneužívaný na uliciach a políciou v Miláne, u ktorej hľadal pomoc. Časom bol prepašovaný do Fínska, kde požiadal o azyl, ktorý mu zamietli vo februári 2010. Sťažovateľ namietal, že spätným návratom do Talianska by riskoval neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie v rozpore s článkom 3 dohovoru, obzvlášť keďže bol maloletou osobou bez sprievodu.

Súd **vyčiarkol** sťažnosť zo zoznamu prípadov, v súlade s článkom 37 dohovoru (vyčiarknutie sťažnosti), keďže podotkol, že sťažovateľovi udelili povolenie na trvalý pobyt vo Fínsku, a že sa už na neho nevzťahoval príkaz na vyhodenie. Súd mal za to, že vec, ktorá viedla k sťažnosti, sa vyriešila.

O. G. O. proti Spojenému kráľovstvu [sťažnosť] č. 13950/12

18. február 2014 (rozhodnutie o vyčiarknutí)

Sťažovateľka, štátna príslušníčka Nigérie, ktorá tvrdila, že bola obeťou obchodovania s ľuďmi, namietala, že vyhodenie do Nigérie by ju vystavilo skutočnému riziku opätovného obchodovania s ľuďmi.

Súd **vyčiarkol** sťažnosť zo zoznamu prípadov, podľa článku 37 dohovoru (vyčiarknutie sťažnosti), poznamenávajúc, že sťažovateľka už nebola vystavená riziku vyhodenia, keďže jej priznali štatút utečenca a povolenie na pobyt na dobu neurčitú v Spojenom kráľovstve. Navyše, úrady Spojeného kráľovstva uznali, že bola obeťou obchodovania s ľuďmi.

PRÁCA POČAS POZBAVENIA SLOBODY

De Wilde, Ooms a Versyp (tzv. prípady tulákov) proti Belgicku [sťažnosti č. 2832/66, 2835/66, 2899/66]

18. jún 1971

Sťažovateľov označili za tulákov a zadržali ich v centrách pre tulákov, kde ich donútili pracovať výmenou za platbu nízkej sadzby. Namietali, že museli pracovať výmenou za absurdne nízku mzdu a pod hrozbou disciplinárnych sankcií.

Súd rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 4** dohovoru (zákaz otroctva alebo nútenej práce), keďže práca sťažovateľov v centrách pre tulákov neprekročila povolené hranice podľa dohovoru, pretože bola zameraná na rehabilitáciu tulákov a porovnateľná s praxou v niekoľkých ďalších členských štátoch Rady Európy.

Van Droogenbroeck proti Belgicku [sťažnosť č. 7906/77]

24. jún 1982

Sťažovateľa odsúdili za krádež a nariadili, aby ho po dokončení dvojročného trestu odňatia slobody umiestnili pod dohľad štátu. **3** Namietal, že ho držali v nevol'níctve, vzhľadom na to, že ho podrobili „rozmarom správy“ a donútili ho pracovať, aby si našetril peniaze.

Súd dospel k záveru, že **nedošlo k porušeniu článku 4** dohovoru (zákaz otroctva alebo nútenej práce). Zdôraznil, že situácia sťažovateľa by sa mohla považovať za nevol'níctvo, iba ak by zahŕňala obzvlášť závažnú for-

Otroctvo, nevol'níctvo a nútená práca

Prehľad judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva

mu popierania slobody, a tomu tak nebolo. Navyše, práca, ktorú od neho požadovali urobiť, neprekročila rámec toho, čo bolo v danom kontexte bežné, keďže jej zámerom bolo pomôcť mu znovu sa zaradiť do spoločnosti.

Stummer proti Rakúsku [sťažnosť č. 37452/02]

7. júl 2011 (veľká komora)

Sťažovateľ, ktorý strávil asi 28 rokov svojho života vo väzení, predovšetkým namietal, že európske normy sa zmenili do takej miery, že práca vo väzení bez zapojenia do starobného dôchodkového systému sa už viac nemôže považovať za „prácu bežne vyžadovanú počas pozbavenia slobody“, ktorá bola vyňatá spod pojmu „otroctvo a nútená práca“ zakázaných podľa článku 4 dohovoru.

Súd mal za to, že **nedošlo k porušeniu článku 4** dohovoru (zákaz nútenej práce). Rozhodol, že vzhľadom na absenciu európskeho konsenzu vo veci zapojenia pracujúcich väzňov do starobného dôchodkového systému, prax členských štátov Rady Európy neposkytla základ pre takýto výklad. Súd ďalej v tomto prípade dospel k záveru, že **nedošlo k porušeniu článku 14** dohovoru (zákaz diskriminácie) v **spojení s článkom 1** protokolu číslo 1 k dohovoru (ochrana majetku).

Zhelyazkov proti Bulharsku [sťažnosť č. 11332/04]

9. október 2012

Sťažovateľa uznali vinným za menej závažné výtržníctvo za urazenie prokurátora. Odsúdili ho na dva týždne pozbavenia slobody, počas ktorých musel

pracovať na projekte rozvoja infraštruktúry obce. Namietal najmä, že ho podrobili nútenej práci vzhľadom na to, že musel pracovať bez odmeny.

Súd vyhlásil **sťažnosť** sťažovateľa **podľa článku 4** dohovoru (zákaz nútenej práce) za **neprijateľnú** ako zjavne nepodloženú.

Florioiu proti Rumunsku [sťažnosť č. 15303/10]

12. marec 2013 (rozhodnutie o prijateľnosti)

Sťažovateľa odsúdili na trest odňatia slobody vo výmere 5 rokov a 10 mesiacov za krádež, a na jeho vlastnú žiadosť, mu povolili pracovať, udržiavať vozový park väzenia počas výkonu trestu. Pretože prácu považovali za každodennú prevádzku väzenia, neplatili mu, ale ako spôsob vyrovnania získal zníženie trestu, ktorý mu ostávalo vykonať, o 37 dní. Pred súdom sťažovateľ namietal, že mu nezaplatili za prácu, ktorú vo väzení vykonal.

Súd rozhodol, že za okolností prípadu by sa práca vykonaná sťažovateľom mohla považovať za „prácu bežne vyžadovanú počas pozbavenia slobody“ v zmysle článku 4 ods. 3 písm. a) dohovoru. Preto vyhlásil sťažnosť za **neprijateľnú** ako zjavne nepodloženú.

Meier proti Švajčiarsku [sťažnosť č. 10109/14]

9. február 2016

Prejednávaný prípad sa týkal požiadavky na väzňa pracovať po dosiahnutí dôchodkového veku. Sťažovateľ predovšetkým tvrdil, že došlo k porušeniu jeho práva byť povinný vykonávať

nútenú alebo povinnú prácu.

Súd dospel k záveru, že **nedošlo k porušeniu článku 4 ods. 2** dohovoru (zákaz nútenej práce). Poznamenal najmä, že sa nedosiahol dostatočný konsenzus medzi členskými štátmi Rady Európy s ohľadom na povinnú prácu väzňov po dosiahnutí dôchodkového veku. Primerane zdôraznil, že, na jednej strane, švajčiarske úrady požívali značnú mieru voľnej úvahy a na strane druhej, že z článku 4 dohovoru nemožno odvodiť absolútny zákaz. Povinná práca vykonaná sťažovateľom počas pozbavenia slobody sa preto môže považovať za „prácu bežne vyžadovanú počas pozbavenia slobody“ na účely článku 4 dohovoru. A tak teda nepredstavovala „nútenú alebo povinnú prácu“ v zmysle daného článku.

Otroctvo, nevol'níctvo a nútená práca

Prehľad judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva

ĎALŠIE ČÍTANIE

Pozri najmä:

- [Príručku \[judikatúry\] k článku 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd – Zákaz otroctva a nútenej práce](#), dokument vypracovaný riaditeľstvom Jurisconsult-u.

Preklad:

Mgr. Veronika Pavlíková
Kancelária Najvyššieho súdu
Slovenskej republiky

Poznámky:

1 Spolu s Európskym súdom pre ľudské práva a Výborom ministrov Rady Európy, Európska komisia pre ľudské práva so sídlom v Štrasburgu od júla 1954 do októbra 1999, dohliadala na dodržiavanie záväzkov zmluvných štátov v súlade s Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Komisia prestala existovať, keď sa súd stal trvalým 1. novembra 1998.

2 Pozn. prekladateľky: Súčasť správneho súdneho systému v Spojenom kráľovstve. Odvolací súd v oblasti prisťahovalectva a azylu.

3 Pozn. prekladateľky: Umiestnenie pod dohľad štátu (v angličtine „*placing at the Government's disposal*“) je inštitút belgického práva, ktorý nahradil inštitút nariadenia špeciálneho policajného dohľadu ustanoveného trestným zákonom z roku 1867. Podľa belgickej judikatúry ide o inštitút považovaný za trest, nie za ochranné opatrenie. Pripočítava sa k hlavnému trestu odňatia slobody, stáva sa účinným po uplynutí hlavného trestu a platí po dobu stanovenú zákonom. Minister spravodlivosti rozhodne, akým spôsobom sa umiestnenie pod dohľad štátu vykoná, pričom možno osobu ponechať na slobode pod dohľadom, nariadiť čiastočné pozbavenie slobody, alebo ju pozbaviť slobody úplne. Najbližšie sa predmetný inštitút podobá ochrannému dohľadu podľa slovenského Trestného zákona.

Zdroj:

Factsheet — Slavery, servitude and forced labour [online]. Štrasburg : Európsky súd pre ľudské práva, 2020 [cit. 2020-04-02]. Dostupné na internete: <https://echr.coe.int/Documents/FS_Forced_labour_ENG.pdf>.

Príručka judikatúry ESLP

Právo na spravodlivé súdne konanie z trestnoprávneho hľadiska

Preklad Príručky judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), strany 96 — 98.

TLMOČENIE

Článok 6 odsek 3 dohovoru

„3. Každý, kto je obvinený z trestného činu, má tieto minimálne práva:

...
e) mať bezplatnú pomoc tlmočníka, ak nerozumie jazyku používanému pred súdom, alebo ak týmto jazykom nehovorí.

519. Požiadavky odseku 3 písm. e) článku 6 treba vnímať ako osobitné aspekty práva na spravodlivé súdne konanie garantovaného odsekom 1. Súd preto posudzuje sťažnosti týkajúce sa účinného tlmočenia podľa oboch ustanovení spoločne ([Baytarová proti Turecku](#), ods. 48).

520. Je dôležité, aby podozrivý vedel o práve na tlmočenie, čo znamená, že človeka treba o danom práve informovať, keď „je obvinený z trestného činu“. Upovedomenie by sa malo uskutočniť v jazyku, ktorému sťažovateľ rozumie ([Vizgirda proti Slovinsku](#), ods. 86 a 87).

521. Rovnako ako pomoc obhajcu, pomoc tlmočníka by sa mala poskytovať od štádia vyšetrovania, ibaže sa preukáže závažné dôvody na obmedzenie tohto práva. Ak tlmočenie chýba, možno spochybniť, či bol obvinený schopný robiť informované rozhodnutia v priebehu konania. Prvotné nedostatky v tlmočení môžu mať dopad na iné práva a podryť spravodlivosť konania ako celku ([Baytarová proti Turecku](#), ods. 50, 54 – 55).

a. Ak obvinený „nerozumie jazyku používanému pred súdom alebo týmto jazykom nehovorí“

522. Právo na bezplatnú pomoc tlmočníka sa vzťahuje výlučne na situácie, kedy obvinený nerozumie jazyku používanému pred súdom alebo týmto jazykom nehovorí ([K. proti Francúzsku](#), rozhodnutie Komisie, [Baytarová proti Turecku](#), ods. 49). Obvinený, ktorý danému jazyku rozumie, nemôže trvať na službách tlmočníka umožňujúceho mu viesť obhajobu v inom jazyku, vrátane jazyka národnostnej menšiny, ktorej je členom ([Bideault proti Francúzsku](#), rozhodnutie Komisie; [Lagerblom proti Švédsku](#), ods. 62).

523. Skutočnosť, že obžalovaný v základoch ovláda jazyk konania, či prípadne tretí jazyk, do ktorého je tlmočenie ľahko dostupné, by sama o sebe nemala brániť tomu, aby mal daný jednotliviec prospech z tlmočenia do jazyka, ktorému rozumie dostatočne dobre na to, aby mohol plne uplatniť svoje právo na obhajobu ([Vizgirda proti Slovinsku](#), ods. 83).

524. Ak obvineného zastupuje obhajca, vo všeobecnosti nebude stačiť, že obhajca obvineného, ale nie obvinený, ovláda jazyk používaný pred súdom. Tlmočenie konania je nevyhnutné, keďže právo na spravodlivé súdne konanie zahŕňajúce právo zúčastniť sa pojednávania, vyžaduje, aby bol obvinený schopný rozumieť konaniu a informovať svojho obhajcu o akomkoľvek bode, ktorý by sa mal uviesť na jeho obhajobu ([Kamasinski proti Rakúsku](#), ods. 74; [Cuscani proti Spojenému kráľovstvu](#), ods. 38).

525. Článok 6 ods. 3 písm. e) nepokrýva vzťah medzi obvineným a obhajcom, ale vzťahuje sa len na vzťah medzi obvineným a sudcom ([X. proti Rakúsku](#), rozhodnutie Komisie). To, že sťažovateľ pre jazykovú bariéru nebol schopný komunikovať s obhajcom však môže založiť porušenie článku 6 ods. 3 písm. c) a písm. e) dohovoru ([Lagerblom proti Švédsku](#), ods. 61 – 64; [Pugžlys proti Poľsku](#), ods. 85 – 92).

526. Práva na tlmočníka sa možno vzdať, musí ale ísť o rozhodnutie obvineného, nie jeho obhajcu ([Kamasinski proti Rakúsku](#), ods. 80).

Príručka judikatúry ESLP

Právo na spravodlivé súdne konanie z trestnoprávneho hľadiska

b. Chránené prvky trestného konania

527. Článok 6 ods. 3 písm. e) zaručuje právo na bezplatnú pomoc tlmočníka pri preklade alebo tlmočení všetkých dokumentov či vyhlásení v konaní, ktorým obvinený potrebuje rozumieť, alebo ktoré potrebuje vyjadriť v jazyku súdu na to, aby mohol využiť svoje právo na spravodlivé súdne konanie ([Luedicke, Belkacem a Koç proti Nemecku](#), ods. 48; [Ucak proti Spojenému kráľovstvu](#) (rozh.); [Hermi proti Taliansku](#) [VK], ods. 69; [Lagerblom proti Švédsku](#), ods. 61).

528. Článok 6 ods. 3 písm. e) sa vzťahuje nielen na ústne vyhlásenia vynesené na pojednávaní, ale i na dokumentačný materiál a prípravné konanie ([Kamasinski proti Rakúsku](#), ods. 74; [Hermi proti Taliansku](#) [VK], ods. 70; [Baytarová proti Turecku](#), ods. 49).

529. Nezachádza však tak ďalej, že by vyžadoval písomný preklad všetkých listinných dôkazov či úradných dokumentov v konaní ([Kamasinski proti Rakúsku](#), ods. 74). Napríklad absencia písomného prekladu rozsudku sama o sebe nepredstavuje porušenie článku 6 ods. 3 písm. e) ([Tamže](#), ods. 85). Znenie článku 6 ods. 3 písm. e) hovorí o tlmočníkovi, nie o prekladateľovi. To naznačuje, že ústna lingvistická pomoc môže uspokojiť požiadavky dohovoru ([Hermi proti Taliansku](#) [VK], ods. 70; [Husain proti Taliansku](#) (rozh.)).

530. Celkovo by poskytnutá tlmočnická pomoc mala umožniť obžalovanému vedieť o prípade vedenom proti nemu a obhajovať

sa, najmä tým [spôsobom], že je schopný predložiť súdu svoju verziu udalostí ([Hermi proti Taliansku](#) [VK]; [Kamasinski proti Rakúsku](#), ods. 74; [Güngör proti Nemecku](#) (rozh.); [Protopapaová proti Turecku](#), ods. 80; [Vizgirda proti Slovinsku](#), ods. 79).

c. „Bezplatná“ pomoc

531. Povinnosť poskytnúť „bezplatnú“ pomoc nezávisí od prostriedkov obvineného; služby tlmočníka pre obvineného sú namiesto toho súčasťou služieb požadovaných od štátu pri organizácii systému trestného súdnictva. Obvinenému však možno vyúčtovať [služby] zabezpečeného tlmočníka za pojednávanie, ktorého sa nezúčastnil ([Fedele proti Nemecku](#) (rozh.)).

532. Od obvineného nemožno neskôr vyžadovať, aby nahradil trovy tlmočenia ([Luedicke, Belkacem a Koç proti Nemecku](#), ods. 46). Vykladať článok 6 ods. 3 písm. e) tak, že umožňuje vnútroštátnym súdom donútiť odsúdenú osobu znášať predmetné trovy by predstavovalo časové obmedzenie výhody [vyplývajúcej z] článku ([Tamže](#), ods. 42; [İşyar proti Bulharsku](#), ods. 45; [Öztürk proti Nemecku](#), ods. 58).

d. Podmienky tlmočenia

533. Povinnosť kompetentných orgánov sa neobmedzuje na pribratie tlmočníka, ale, ak sú za konkrétnych okolností upozornené, môže sa rozšíriť o určitý stupeň následnej kontroly primeranosti tlmočenia. Ak teda vnútroštátne súdy nepreskúmajú obvinenie z [poskytovania] neadekvátnych služieb tlmoční-

kom, môže to viesť k porušeniu článku 6 ods. 3 písm. e) dohovoru ([Knoxová proti Taliansku](#), ods. 182 – 187).

534. Napriek tomu nie je vhodné ustanovovať akékoľvek podrobné podmienky podľa článku 6 ods. 3 písm. e) týkajúce sa spôsobu, akým možno poskytnúť tlmočníka, ktorý má obvinenému pomôcť. Tlmočník nie je súčasťou súdu v zmysle článku 6 ods. 1 a formálna podmienka [jeho] nezávislosti alebo nestrannosti ako taká nie je daná. Služby tlmočníka musia zaistiť obvinenému účinnú pomoc pri výkone obhajoby a správanie tlmočníka nesmie byť takej povahy, aby narušilo spravodlivosť konania ([Ucak proti Spojenému kráľovstvu](#) (rozh.)).

e. Povinnosť rozpoznať potrebu tlmočenia

535. Overenie sťažovateľovej potreby tlmočenia je záležitosťou, ktorú musí posúdiť sudca po konzultácii so sťažovateľom, najmä ak bol upozornený na ťažkosti obhajcu pri komunikácii so sťažovateľom. Sudca sa musí uistiť, že neprítomnosť tlmočníka neovplyvní sťažovateľovo plné zapojenie do veci, ktorá preňho má zásadný význam ([Cuscani proti Spojenému kráľovstvu](#), ods. 38).

536. Hoci je pravdou, že výkon obhajoby je v zásade záležitosťou obžalovaného a jeho obhajcu ([Kamasinski proti Rakúsku](#), ods. 65; [Stanford proti Spojenému kráľovstvu](#), ods. 28), vnútroštátne súdy sú však najvyšším strážcom spravodlivosti konania – zahŕňajúc, okrem iných aspektov, prípadnú absenciu prekladu

Príručka judikatúry ESLP

Právo na spravodlivé súdne konanie z trestnoprávneho hľadiska

alebo tlmočenia pre obžalovaného príslušníka iného štátu ([Cusani proti Spojenému kráľovstvu](#), ods. 39; [Hermi proti Taliansku](#) [VK], ods. 72; [Katritsch proti Francúzsku](#), ods. 44).

537. Jazykové vedomosti obžalovaného sú dôležité a súd tiež musí preskúmať povahu trestného činu, z ktorého obžalovaného obvinili a akékoľvek oznámenia, ktoré mu adresovali vnútroštátne orgány, s cieľom určiť, či sú dostatočne zložité na to, aby vyžadovali podrobnú znalosť jazyka používaného pred súdom ([Hermi proti Taliansku](#) [VK], ods. 71; [Katritsch proti Francúzsku](#), ods. 41; [Saman proti Turecku](#), ods. 30; [Güngör proti Nemecku](#) (rozh.)).

538. Konkrétne, je na orgánoch zúčastnených na konaní, najmä na vnútroštátnych súdoch, zistiť, či spravodlivosť súdneho konania vyžaduje, alebo vyžadovala, pribratie tlmočníka, ktorý má obžalovanému pomôcť. Táto povinnosť sa neobmedzuje [len] na situácie, kedy obžalovaný cudzinec výslovne požiada o tlmočenie. Súd mal za to, že vzhľadom na popredné miesto, ktoré právo na spravodlivé súdne konanie zastáva v demokratickej spoločnosti, [predmetná] povinnosť vzniká vždy, keď možno nadobudnúť podozrenie, že ob-

žalovaný postačujúco neovláda jazyk konania, napr. ak nie je štátnym príslušníkom ani obyvateľom krajiny, v ktorej sa vedie konanie. Vzniká tiež vtedy, ak sa má pri tlmočení použiť tretí jazyk. Za daných okolností by sa mali overiť schopnosti obžalovaného [dorozumieť sa] v treťom jazyku predtým, než sa rozhodne o jeho použití na účely tlmočenia ([Vizgirda proti Slovinsku](#), ods. 81).

539. Nie je úlohou súdu podrobne stanoviť presné opatrenia, ktoré by mali vnútroštátne orgány prijať s cieľom overiť jazykové znalosti obžalovaného dostatočne neovládajúceho jazyk konania. V závislosti od rôznych faktorov, akými sú povaha trestného činu a oznámení, ktoré obžalovanému adresovali vnútroštátne orgány, môže na zistenie jazykových potrieb obvineného postačovať niekoľko otvorených otázok. Súd však pripisuje dôležitosť tomu, aby sa v súvislosti s overením potreby tlmočenia, upovedomením o práve na tlmočníka a pomocou poskytnutou tlmočníkom, akou je ústny preklad či ústne zhrnutie dokumentu, poznačil do zápisnice každý použitý postup a prijaté rozhodnutie s cieľom predísť akýmkoľvek pochybnostiam, ktoré v tomto ohľade môžu vznik-

núť neskôr v konaní ([Tamže](#), ods. 85).

540. So zreteľom na potrebu, aby bolo právo zaručené článkom 6 ods. 3 písm. e) skutočné a účinné, povinnosť kompetentných orgánov sa neobmedzuje na pribratie tlmočníka, ale, ak sú za konkrétnych okolností upozornené, môže sa rozšíriť o určitý stupeň následnej kontroly primeranosti poskytnutého tlmočenia ([Kamasinski proti Rakúsku](#), ods. 74; [Hermi proti Taliansku](#) [VK], ods. 70; [Protopapaová proti Turecku](#), ods. 80).

Preklad:

Mgr. Barbara Babáková
Kancelária Najvyššieho súdu
Slovenskej republiky

Zdroj:

Guide on Article 6 of the European Convention on Human Rights—Right to fair trial (criminal limb) [online]. Štrasburg : Európsky súd pre ľudské práva, 2020 [cit. 2020-04-02]. Dostupné na internete: <[Guide on Article 6 - Right to a fair trial \(criminal limb\) \(coe.int\)](#)>.

Európska únia
Európsky sociálny fond

Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu